

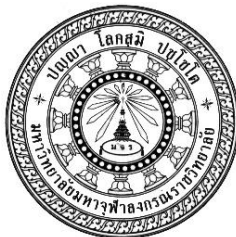

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี
ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒
POLITICAL PARTICIPATION OF THE PERSONNEL OF RANGSIT
MUNICIPALITY OFFICERS PATHUMTHANI PROVINCE
TO VOTING IN GENERAL ELECTION B.E. 2019

พระสุชาติ สุชาโต (สวน)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๓

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี
ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒

พระสุชาติ สุชาโต (สวน)

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๓

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Political Participation of The Personnel of Rangsit Municipality Officers
Pathumthani Province to Voting in General Election B.E. 2019

Phra Suchat Sujato (Suan)

A Research Paper Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Political Science

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2020

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บันทึสนิพนธ์เรื่อง
“การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิ
เลือกตั้งทั่วไป” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบสารนิพนธ์

(รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม)

ประธานกรรมการ

(รศ.ดร.วัลลภ รัฐฉัตรวานนท์)

กรรมการ

(รศ.อนุภูมิ ไชวเกษม)

กรรมการ

(รศ.ประณต นันทิยะกุล)

กรรมการ

(รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์

รศ.ประณต นันทิยะกุล

ประธานกรรมการ

รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระสุชาติ สุชาติ)

- ชื่อสารนิพนธ์** : การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒
- ผู้วิจัย** : พระสุชาติ สุชาโต (สวน)
- ปริญญา** : รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
- คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์**
- : รศ. ประณต นันทิยะกุล, ร.บ. (รัฐศาสตร์), ร.ม. (รัฐศาสตร์)
  - : รศ. ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช, พธ.บ.(การบริหารรัฐกิจ), น.บ. (นิติศาสตร์), M.A. (Political Science), Ph.D. (Political Science)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๔

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ๒. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.๒๕๖๒ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

การวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๕๗ กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรของเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๔๖ คน โดยสุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด ๖๓๕ คน จากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อน ๐.๐๕ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยการพรรณนาแจกแจงความถี่ประกอบตาราง และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๘ รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

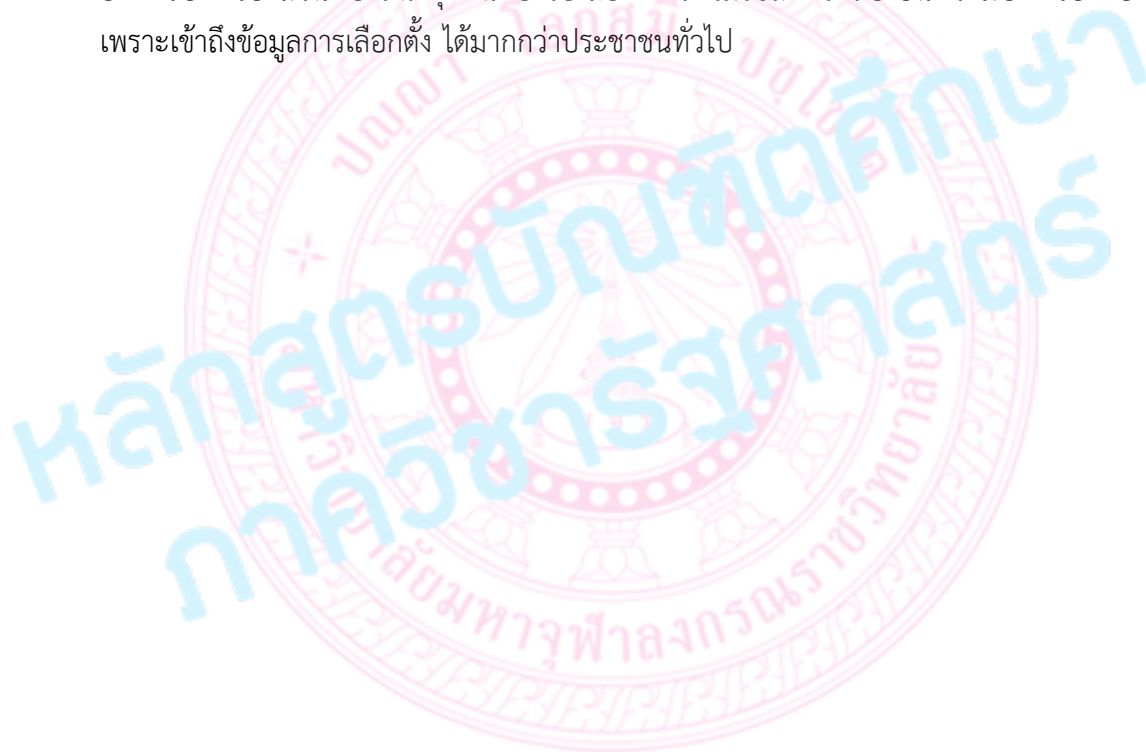
ผลการวิจัยพบว่า

๑. บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๕$, S.D.=๐.๕๔) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X}=๓.๕๗$, S.D.=๐.๖๖) อยู่ในระดับมาก และ ด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=๓.๕๓$, S.D.=๐.๖๒) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

๒. บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานีที่มีสถานภาพการสมรส และการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนบุคลากรที่มี เพศ อายุ รายได้ และ

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งต่างกัน มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๓. แนวทางเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่บุคลากรต้องการและให้ความสำคัญในแต่ละด้าน มีดังนี้คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ คือ บุคลากรเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐ และเป็นพลเมืองของประเทศ และมีแนวทางแก้ไขคือ ควรเป็นผู้แทนภาครัฐในการให้ความรู้หรือรณรงค์การเลือกตั้งที่ถูกต้องตามการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษาข้อมูลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ต้องประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้เห็นประโยชน์ที่เกิดจากการเลือกตั้งและอนาคตการเมืองของประเทศ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกคนต้องไปเลือกตั้ง ถ้าไม่ใช้สิทธิให้ถือเป็นความบกพร่องต่อหน้าที่ เพราะเข้าถึงข้อมูลการเลือกตั้ง ได้มากกว่าประชาชนทั่วไป

Research Paper Title : Political Participation of the Personnel of Rangsit Municipality Officers Pathum Thani Province to Voting in General Election C.E. 2019

Researcher : Phra Suchat Sujato (Suan)

Degree : Master of Political Science

Research Paper Supervisory Committee:

: Assoc. Prof. Pranote Nantiyakoon, B.A. (Political Science), M.A. (Political Science)

: Assoc. Prof. Dr.Tatchanan Issaradet, B.A. (Public Administration), LL.B. (Laws), M.A. (Political Science), Ph.D. (Political Science)

Date of Graduation : June 12, 2021

Abstract

Objectives of this research were: 1. To study the level of political participation of Rangsit Municipality personnel. Pathum Thani Province to exercise the right to vote in general election C.E. 2019, 2. To compare the level of political participation among personnel of Rangsit Municipality. Pathum Thani Province to exercise the right to vote in general election B. E. 2019 classified by personal factors, and 3. To study recommendations and guidelines to support the personnel of Rangsit Municipality. Pathum Thani Province Participate in politics to exercise the right to vote in general.

Methodology was the mixed methods: The quantitative research collected data with questionnaires that had total reliability value at 0.957 from 246 samples, derived from 635 personnel at Rangsit city municipality, Pathum Thani province, using Taro Yamane's formula with statistical significance level set at 0.05. Statistics used to analyze data were frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis tested by t-test, F-test. The open-ended questionnaires were analyzed by table frequency. The qualitative research collected data from 8 key informants by in-depth-interviewing, analyzed data by descriptive interpretation.

Findings of the research were as follows:

1. Personnel of Rangsit Municipality Pathum Thani Province Participate in politics to exercise the right to vote in general election 2019, overall it was at a high

level (= 3.55, S.D. = 0.54). When classified by side, in descending order of mean as follows: voting side (= 3.57, S.D. = 0.66) is at a high level. And public relations (= 3.53, S.D. = 0.62) were at the high level, respectively.

2. Personnel of Rangsit Municipality Pathum Thani province with marital status and education is different Participate in politics to exercise the right to vote in general. As of March 2019, there was a statistically significant difference at the level of 0.05. Personnel with different sexes, ages, income and receiving news about elections. Participate in the exercise of the general election no different

3. obstacles and guidelines for political participation of Rangsit Municipality personnel. Pathum Thani Province to exercise the right to vote in general on March 2019, the personnel needed and prioritized in each area were as follows: In terms of public relations, personnel are government officials. And be a citizen of the country and there is a solution, It should be a representative of the public sector in educating or campaigning for the correct democratic regime of government to the people. Public relations make the public see the importance of studying candidate information. Public relations and campaigning must be made to see the benefits arising from the elections and the political future of the country. In regards to the use of voting rights, the personnel of the local government organization everyone has to go to the polls. If the right is not used, it is considered a fault on duty. Because access to election information

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” สำเร็จเสร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณ รศ. ประณต นันทิยะกุล ประธานกรรมการ และ รศ. ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช กรรมการ มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และคณะกรรมการที่ควบคุมสารนิพนธ์ และ ผศ.ดร.ยุทธนา ปรานีต ที่เมตตาให้คำแนะนำการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ รศ.ดร.สุรินทร์ นียมางกูร, รศ.อนุภูมิ โขเวชม, รศ.ดร.วัชรินทร์ ชาญศิลป์, ผศ.ดร.ยุทธนา ปรานีต และ อ.ดร.กาญจนา คำจตุติ อาจารย์ประจำหลักสูตร ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่เสียสละอันมีค่าเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ขอขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ที่กรุณาให้ความรู้และประสบการณ์ในการเรียนที่ดี

ขออนุโมทนาบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย ขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ที่ให้การช่วยเหลือทั้งกำลังกายและกำลังใจมาโดยตลอด

อนึ่ง คุณค่าอันเป็นประโยชน์บังเกิดขึ้นจากสารนิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอยกคุณความดีนี้บูชาพระคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอดจน บิดามารดา ครูอุปัชฌาย์อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

พระสุชาติ สุชาติ

๑๕ มีนาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ ภาษาไทย	ก
บทคัดย่อ ภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ คำถามการวิจัย	๓
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๔ สมมติฐานการวิจัย	๔
๑.๕ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๕
๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๖
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๗
๒.๒ หลักประชาธิปไตย	๓๒
๒.๓ การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๐	๕๒
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๗๓
๒.๕ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย	๘๘
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘๘
๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๐๑
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๐๒
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๐๒
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๐๒
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๐๔
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๐๘
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐๘

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๑๑
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๑๒
๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒	๑๑๕
๔.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒	๑๒๐
๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป	๑๓๔
๔.๕ ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป	๑๓๖
๔.๖ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย	๑๔๓
บทที่ ๕	
สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๑๔๘
๕.๑ สรุป	๑๔๘
๕.๒ อภิปรายผล	๑๕๒
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๕๖
บรรณานุกรม	๑๕๘
ภาคผนวก	๑๖๕
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๖๖
ภาคผนวก ข ค่า IOC	๑๗๑
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่น	๑๗๕
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูล	๑๗๗
ภาคผนวก จ ภาพประกอบการสัมภาษณ์	๑๘๒
ประวัติ	๑๘๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๒.๑	สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๑๑
๒.๒	สาระสำคัญของรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๒๑
๒.๓	สาระสำคัญของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๒๔
๒.๔	สาระสำคัญของปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๓๑
๒.๕	สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	๓๖
๒.๖	สรุปแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม	๕๑
๒.๗	สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๐	๗๓
๒.๘	สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๘๖
๒.๙	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙๒
๒.๑๐	งานวิจัยเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	๑๐๑
๔.๑	แสดงจำนวนและคำร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ของผู้ตอบ แบบสอบถาม	๑๑๒
๔.๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้ สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ โดยรวม	๑๑๕
๔.๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้ สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ ด้านการ ประชาสัมพันธ์	๑๑๖
๔.๔	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้ สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ ด้านการใช้สิทธิ เลือกตั้ง	๑๑๘
๔.๕	แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิ เลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ จำแนกตามเพศ โดยรวม	๑๒๑

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๖	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ จำแนกตามอายุ	๑๒๒
๔.๗	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ จำแนกตามสถานภาพการสมรส	๑๒๓
๔.๘	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) จำแนกตามสถานภาพการสมรส โดยรวม	๑๒๔
๔.๙	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) จำแนกตามสถานภาพการสมรส ด้านการประชาสัมพันธ์	๑๒๕
๔.๑๐	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) จำแนกตามสถานภาพการสมรส ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	๑๒๖
๔.๑๑	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ จำแนกตามการศึกษา	๑๒๗
๔.๑๒	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) จำแนกตามการศึกษา โดยรวม	๑๒๘

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๑๓	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) จำแนกตามการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์	๑๒๙
๔.๑๔	แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) จำแนกตามการศึกษา ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	๑๓๐
๔.๑๕	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ จำแนกตามรายได้	๑๓๑
๔.๑๖	แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ จำแนกตามการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๑๓๒
๔.๑๗	สรุปผลทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล	๑๓๓
๔.๑๘	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ด้านการประชาสัมพันธ์	๑๓๔
๔.๑๙	ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	๑๓๕

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	กิจการการมีส่วนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	๖๙
๒.๒	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๐๓
๔.๑	การประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง	๑๓๙
๔.๒	การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	๑๔๒
๔.๓	องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๔๓
๔.๔	องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย	๑๔๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

๑.๑.๑ ความเป็นมา

การเลือกตั้ง และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนอย่างเป็นทางการ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในท้องถิ่นได้มีโอกาสเลือกตั้งผู้แทนของตนเองเข้ามาบริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น หรือองค์กรในระดับประเทศตามระดับการเลือกตั้งที่มีการจัดให้มีการเลือกตั้ง โดยการยอมรับในเสียงส่วนใหญ่ที่ประชาชนมาใช้สิทธิอย่างถูกต้องตามกฎหมาย^๑ การเลือกตั้งมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการแสดงทางด้านสิทธิเสรีภาพ ความคิดของประชาชนที่ต้องการตัวแทนของตนเองให้มโนบายในการบริหารงานในรูปแบบใด ต้องการให้มีการพัฒนาท้องถิ่นหรือประเทศไปในทิศทางใด และต้องการผู้แทนของตนเองที่มีคุณลักษณะเช่นใด^๒ ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากิจกรรมทางการเมืองเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยจะเป็นการสะท้อนถึงอิสระด้านความคิดของประชาชน รวมถึงพฤติกรรมที่มีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนว่าในแต่ละท้องถิ่นจะมีลักษณะเช่นใด

ระบอบการปกครองที่หลายประเทศยอมรับว่าเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุดที่จะสนองความต้องการร่วมกันของประชาชน คือ การปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการปกครองแบบนี้ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการปกครองและการควบคุม การปกครองวิธีที่ดีที่สุดที่จะให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของตน ทั้งในลักษณะของการปกครองและการควบคุมการปกครองนั่นก็คือ ให้ประชาชนได้แสดงเจตนารมณ์ของตนเองในการให้ผู้ที่มีเหมาะสมได้ใช้อำนาจที่พวกเขาให้ไว้เพื่อการพัฒนาและดูแลสุขทุกข์ของพวกเขาในตนเอง

๑.๑.๒ ความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นฉบับที่ประกาศใช้ในปัจจุบันได้บัญญัติให้การเลือกตั้งเป็น “หน้าที่” ของประชาชนโดยตรงที่ทุกคนมีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละระดับ เป็นการทำหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตย ถ้าบุคคลใดละเลย เพิกเฉย หรือไม่ใช้สิทธิของตนเองในการไปเลือกตั้งตามหน้าที่ของตนเองโดยไร้เหตุผลอันสมควรจะถูกตัดสิทธิหรือ

^๑โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๖), หน้า ๑.

^๒บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย, (กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน จำกัด, ๒๕๔๒), หน้า ๑๘.

ประโยชน์อื่นๆ ที่พึงมีตามกฎหมาย^๓ แสดงให้เห็นว่ารัฐให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นอย่างยิ่ง อันเป็นพื้นฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย จะเห็นได้ว่ามีสถานะเป็นเพียงกฎหมายของฝ่ายบริหารจึงไม่อาจให้เป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้เท่าเทียมกับพระราชบัญญัติ อีกทั้งในส่วนเนื้อหาของตัวระเบียบเองก็อาจนำไปสู่ปัญหาในทางปฏิบัติ ได้แก่ ปัญหาในการใช้ดุลยพินิจของหน่วยงานรัฐในการริเริ่มให้มีการจัดการรับฟังความคิดเห็นก่อนอนุมัติโครงการ ปัญหาการใช้ดุลยพินิจของหน่วยงานรัฐในการเลือกรูปแบบของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เหมาะสม ปัญหาความเป็นกลางของหน่วยงานที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ปัญหาการนำผลสรุปของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ อีกทั้งรูปแบบวิธีการของการรับฟังความคิดเห็นที่มีการดำเนินการส่วนใหญ่จะเป็นในรูปของการจัดประชุม และส่วนใหญ่เจ้าของโครงการจะเป็นผู้ให้ข้อมูลมากกว่าที่จะมีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างจริงจัง การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในปัจจุบันจึงเป็นเพียงรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ที่หน่วยงานต้องจัดให้มีตามระเบียบ แต่ผลของการรับฟังความคิดเห็น

เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี เป็นเทศบาลที่มีขนาดใหญ่แห่งหนึ่งของจังหวัดปทุมธานี จากการยกฐานะเทศบาลเมืองเป็นเทศบาลนครทำให้เทศบาลนครรังสิตมีภาระและหน้าที่เพิ่มขึ้นตามมาตรา ๕๖ และ มาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ ๑๓ พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกอบด้วยนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนจำนวน ๑ คน มีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีจำนวนไม่เกิน ๔ คน มีจำนวนสมาชิกสภาเทศบาล ๒๔ คน แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น ๔ เขต^๔ บุคลากรของเทศบาลนครรังสิต ย่อมอยู่ในความหมายของการเป็นประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งแก่ประชาชนทั่วไปด้วย

เขตเทศบาลนครรังสิต จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาพบว่า บุคลากรของเทศบาลนครรังสิต ในคราวการเลือกตั้งที่จัดโดยทั่วไปนอกจากจะต้องอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งให้แก่ประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบแล้ว ยังต้องใช้สิทธิของตนเองในการไปเลือกตั้งในคราวนั้นๆ ด้วย โดยวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ที่ผ่านมามีประชาชนจังหวัดปทุมธานีตื่นตัวออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมาก จากสถิติพบว่า จังหวัดปทุมธานีมีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๘๙๐,๕๕๖ คน มีจำนวนหน่วยเลือกตั้ง ๑,๑๒๕ หน่วย ซึ่งบุคลากรของเทศบาลนครรังสิตจะได้อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการรวมคะแนนการเลือกตั้ง ของเขต ๔ ที่มีจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๑๕๓,๘๓๕ คน จำนวนหน่วยเลือกตั้ง ๑๗๙ หน่วย มีสถานที่รวมคะแนนคือ ๑. ศูนย์การเรียนรู้เทศบาลนครรังสิต และ ๒. ศูนย์การค้าเซียร์รังสิต^๕

จากการเลือกตั้งที่ผ่านมาจะเห็นว่าการตื่นตัวไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่เพียงแต่ประชาชนทั่วไปเท่านั้น แม้แต่บุคลากรหน่วยงานของรัฐ เช่น เทศบาลนครรังสิตก็ให้ความสนใจและตื่นตัวไปใช้สิทธิ

^๓สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, ๒๕๖๐), หน้า ๑.

^๔ส่วนแผนงานและงบประมาณ สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลนครรังสิต, บรรยายสรุปเทศบาลนครรังสิต ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖. (สำเนา)

^๕มติชนออนไลน์, ปทุมธานี ปชช.จำนวนมาก ตื่นตัวออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : https://www.matichon.co.th/region/news_1421218 [๒๘ มกราคม ๒๕๖๓].

เลือกตั้งเช่นเดียวกัน และมีการเตรียมการทั้งสถานที่เลือกตั้ง และสถานที่รวมคะแนน จึงทำให้บุคลากรของเทศบาลนครรังสิตทุกระดับปฏิบัติงานใน ๒ สถานะ คือ ประชาชนทั่วไปในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และเจ้าหน้าที่ที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่มาเลือกตั้ง ผู้วิจัยจึงสนใจว่าที่จะค้นหาสาเหตุว่าบุคลากรของเทศบาลนครรังสิตที่มีความแตกต่างในปัจจุบันด้านต่างๆ จะมีระดับการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปแตกต่างกันหรือไม่ เนื่องด้วยเป็นกลุ่มเฉพาะทางการปกครองแตกต่างจากประชาชนทั่วไปในการแสดงออกทางการเมือง และทำให้ทราบว่าปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้มีความแตกต่างทางด้านการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

บุคลากรของเทศบาลนครรังสิตจึงเป็นกลุ่มเฉพาะที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาเนื่องจากเป็นกลุ่มที่อยู่ในแวดวงของทางราชการ ย่อมจะต้องตื่นตัว รอบรู้ข้อมูลข่าวสาร และแสดงออกในทางความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งยิ่งกว่าประชาชนทั่วไป แต่อีกนัยหนึ่งบุคลากรเหล่านี้ก็เป็นประชาชนทั่วไปตามรัฐธรรมนูญเช่นเดียวกัน

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ทั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะได้นำมาปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปพัฒนาการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในโอกาสต่อไป เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต่างๆของภาครัฐที่มีบุคลากรขององค์กรเป็นจำนวนมาก เพื่อให้กิจกรรมการทางการเมืองคือการเลือกตั้งได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดไป

๑.๒ คำถามการวิจัย

๑.๒.๑ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เป็นอย่างไร

๑.๒.๒ เมื่อเปรียบเทียบโดยการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เป็นอย่างไร

๑.๒.๓ ข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานีมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นอย่างไร

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๓.๑ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

๑.๓.๒ เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๓.๓ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

๑.๔ สมมติฐานการวิจัย

๑.๔.๑ บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปแตกต่างกัน

๑.๔.๒ บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปแตกต่างกัน

๑.๔.๓ บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปแตกต่างกัน

๑.๔.๔ บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปแตกต่างกัน

๑.๔.๕ บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปแตกต่างกัน

๑.๔.๖ บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปแตกต่างกัน

๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๓ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

๑.๕.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ตามแนวคิด ทฤษฎีที่ค้นคว้าจากตำรา เอกสาร วารสาร บทความ รายงานการวิจัย รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง บริบทพื้นที่วิจัยเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบเขตทฤษฎีเชิงรัฐศาสตร์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษา งานวิจัยที่ว่าด้วยการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แบ่งการศึกษาออกเป็น ๒ ด้าน ดังนี้คือ

๑. ด้านการประชาสัมพันธ์ ๒. ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง

๑.๕.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรได้แก่ บุคลากรของเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๖๓๕ คน^๖

๑.๕.๔ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา รายได้ และการได้ข่าวสารการเลือกตั้ง

ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ประกอบด้วย ๑. ด้านการประชาสัมพันธ์ และ ๒. ด้านการใช้สิทธิการเลือกตั้ง

^๖งานอัตรากำลัง ฝ่ายทรัพยากรบุคคล ส่วนอำนวยการและปกครอง สำนักปลัดเทศบาล (ข้อมูลเดือน ตุลาคม ๒๕๖๒), (อัตสำเนา).

๑.๕.๕ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่การศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี

๑.๕.๓ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ในช่วงเดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ รวมเป็นระยะเวลา ๘ เดือน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ได้เข้าไปมีบทบาท เช่น การคิด การพูด การแสดงออก การใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมทั้งการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ในการเลือกตั้งทั่วไปตามระบอบประชาธิปไตย แบ่งออกเป็น ๒ ด้านคือ

๑.๑ การประชาสัมพันธ์ หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้ว แจ้งให้สมาชิกในองค์กร หรือประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบ การวางแผนในการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง และการติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นต้น

๑.๒ การใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามที่มีการจัดการเลือกตั้งตามวาระปกติของระบอบประชาธิปไตย การให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ความตั้งใจที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแจ้งข่าวเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้ง การไปใช้สิทธิเลือกตั้งนี้เนื่องจากมีความศรัทธาในนโยบายของพรรคการเมืองของผู้สมัคร และความมีประสบการณ์ของตัวผู้สมัคร เป็นต้น

๒. เทศบาลนครรังสิต หมายถึง สถานที่ตั้งที่เป็นสำนักงานของเทศบาลนครรังสิต และบุคลากรทุกระดับที่ปฏิบัติงานในองค์กรนั้น

๓. การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง หมายถึง บุคลากรของเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั่วไปที่จัดให้มีตามวาระปกติของระบอบประชาธิปไตยจากสื่อต่างๆ ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่นใดที่มีความทันสมัยในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

๔. บุคลากร หมายถึง พนักงานเทศบาลและลูกจ้างประจำ ของเทศบาลนครรังสิต

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

๑.๗.๒ ทำให้ทราบการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

๑.๗.๓ ทำให้ทราบข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนคร
รังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

๑.๗.๔ ทำให้สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ของบุคลากรเทศบาลต่างๆ ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปที่มีสภาพและบริบทใกล้เคียงกัน

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี หลักการ วิธีการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่มีความเหมาะสมและสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- ๒.๒ หลักการประชาธิปไตย
- ๒.๒ การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๐
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง
- ๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย
- ๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเมือง หมายถึง ระเบียบปฏิบัติช่วยกันจัดบ้านเมืองหรือสังคมให้หมดปัญหา หรือการช่วยแก้ปัญหาบ้านเมือง สังคมทั้งหมดนั่นเอง^๑ การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น เป็นแนวทางหรือกิจกรรมที่สำคัญยิ่งของการปกครองแบบประชาธิปไตย หรือไม่ว่าการปกครองรูปแบบใดก็ตาม บทบาทของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนย่อมจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการรักษาความสมดุลระหว่างผู้บริหารประเทศ (รัฐบาล) กับผู้รับผลประโยชน์อันเกิดจากการบริหารประเทศ (ประชาชน) ซึ่งหากแม้ว่าระบบการเมืองใดก็ตามที่ละเลยในประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองย่อมไม่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงเช่นกัน สำหรับแนวคิดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

^๑พุทธทาสภิกขุ, ทศพิธราชธรรม, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๔๖), หน้า ๒๑.

๒.๑.๑ ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผู้วิจัยได้เรียบเรียงไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ มีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกันจะใช้วิธีถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ถูกต้อง เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ ตลอดจนการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ไม่ว่าจะในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น^๒ การแสดงออกของประชาชนธรรมดาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ซึ่งในเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นมีหลากหลายรูปแบบ การเลือกตั้งก็เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เห็นได้ชัดเจน นอกจากนั้นก็มีการออกเสียงประชามติ การทำประชาพิจารณ์ มติมหาชนหรือประชาสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจจะเป็นในทำนองสนับสนุน หรือเชิงต่อต้านต่อรัฐบาลที่กำลังคงอยู่ได้เหมือนกัน ด้วยเหตุนี้การณรงค์ของประชาชน เพื่อแสดงถึงข้อคิดเห็นของเขาต่อประเด็นทางการเมืองทุกประเภท จึงเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง การสมัครเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง หรือกลุ่มการเมือง การเป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประท้วงทางการเมือง การนัดหยุดงานด้วยวัตถุประสงค์ทางการเมือง หรือวิธีการต่างๆ ที่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงนโยบายสาธารณะ^๓ กิจกรรมที่กระทำโดยความสมัครใจ และเป็นกิจกรรมซึ่งสมาชิกทั้งหลายที่อยู่ในสังคมได้มีส่วนร่วมกระทำร่วมกันในอันที่จะเลือกผู้นำของตน และกำหนดนโยบายสาธารณะของรัฐ การกระทำนั้น อาจจะทำโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ ซึ่งบุคคลที่มีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น ได้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ต่อไปนี้ เช่น การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ยังรวมถึงการสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ ช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียงช่วยในการรณรงค์หาเสียงและสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง ส่วนบุคคลที่ไม่ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมเหล่านี้ คือ พวกเฉยเมยทางการเมือง ซึ่งเป็นภาวะที่บุคคลถอนตัวจากกิจกรรมทางการเมือง หรือรู้สึกไม่แยแสทางการเมือง^๔

การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการแสดงออกถึงสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของประชาชน โดยมีได้หมายความเฉพาะการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

^๒Myon Weiner, "Political Participation: Crisis of the Political Process", in Leonard, Binder and others (eds.). Crisis on Sequences in Political Development. (Princeton: Princeton University Press, 1971), pp. 161- 163.

^๓ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร, รัฐศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๑๗๐.

^๔McClosky, Weiner, Political Participation: Crisis of the Political Process, อ้างใน บวรศักดิ์ อูวรรณโณ, รัฐธรรมนูญนำรัฐ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, ๒๕๔๖), หน้า ๓.

หรือแต่เพียงการสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือแต่เพียงลงสมัครเข้าช่วยงานของพรรคการเมืองที่ตนนิยมชมชอบเท่านั้น ความสามารถและโอกาส ตลอดจนการกระทำซึ่งแสดงถึงความเข้าใจในสิทธิ และหน้าที่ของตน เพื่อมุ่งประสงค์ที่ทำให้เกิดผลต่อกระบวนการตัดสินใจในทางการเมือง^๕ การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของประชาชน ตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมือง การปกครองระดับท้องถิ่น หรือระดับชาติ^๖

การแสดงออกซึ่งการกระทำทางการเมือง ซึ่งมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ได้แก่

๑) การกำหนดตัวผู้ปกครอง การแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญที่สุดของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย คือการแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ดังนั้น การที่ประชาชนปรากฏตัวแสดงตนในการใช้สิทธิเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำทางการเมือง จึงเป็นการแสดงออกในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง

๒) การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล ในสังคมประชาธิปไตยโดยทั่วจะมีลักษณะเป็นสังคมพหุ (Pluralist Society) คือ เป็นสังคมที่ประกอบไปด้วยกลุ่มหลากหลายทางสังคม อาทิ ชนวรรค สมาคม กลุ่มอิทธิพล และกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ กลุ่มเหล่านี้มักมีวัตถุประสงค์เฉพาะของกลุ่ม การเคลื่อนไหวต่างๆ ของกลุ่มอาจเป็นไปเพื่อการรักษาผลประโยชน์ของตน (ในกรณีของกลุ่มผลประโยชน์) หรืออาจเป็นไปเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม เช่น กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติและจะมีผลเกี่ยวพันกับการผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล เพื่อตอบสนองเป้าหมายของกลุ่ม

๓) การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล ในสังคมประชาธิปไตยถือว่าประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการที่จะวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลได้ทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้าน อาจกระทำโดยการเขียน การพูด และการโฆษณาเผยแพร่ทั้งปวง การแสดงออกของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของรัฐบาลทั้งในเรื่องนโยบายและการบริหารงานถือเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนท่านมีความสำคัญอย่างยิ่ง

๔) การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง ในสังคมประชาธิปไตยประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพที่จะชุมนุมและเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านการกระทำของรัฐบาลการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองถือว่าการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง ที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้รัฐบาลรู้ว่าประชาชนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับ

^๕วิสุทธิ โปธิ์แท่น, *อะไรนะ..ประชาธิปไตย ?*, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๓๐.

^๖จันทนา สุทธิจारी, *การมีส่วนร่วมของประชาชน*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วีเจ พรินต์ติ้ง, ๒๕๕๔), หน้า ๔๑๐.

นโยบายและการกระทำของรัฐบาล และเพื่อแสดงการเรียกร้องให้รัฐบาลสนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างรวดเร็ว^๗

สรุปความได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจหรือสมัครใจ เพื่อผลในการกำหนดนโยบาย การบริหารงาน การเลือกผู้นำ เป็นการแสดงออกของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น การเลือกตั้งการออกเสียงประชามติ การทำประชาพิจารณ์ มติมหาชนหรือประชาสังคม เป็นกิจกรรมต่าง เช่น การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การรณรงค์หาเสียงและสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ได้แก่ การกำหนดตัวผู้ปกครอง การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง

ตารางที่ ๒.๑ สารสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Myon Weiner (1971, pp. 161-163)	การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การกระทำใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ เพื่อผลในการกำหนดนโยบาย การบริหารงาน การเลือกผู้นำ
ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร (๒๕๔๗, หน้า ๑๗๐)	การแสดงออกของประชาชนที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เช่น การเลือกตั้งการออกเสียงประชามติ การทำประชาพิจารณ์ มติมหาชนหรือประชาสังคม
McClosky, Weiner อั้งโน บวรศักดิ์ อูรรณโณ (๒๕๔๖, หน้า ๓)	กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทาง

^๗สมบัติ อังรังชัยวงศ์, การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เสมาธรรม, ๒๕๔๔), หน้า ๓๑๗-๓๒๒.

วิสุทธิ โปธิ์แทน (๒๕๓๘, หน้า ๓๐)	การเมือง การร่วมประชุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การรณรงค์หาเสียงและสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
จันทนา สุทธิจารี (๒๕๕๔, หน้า ๔๑๐)	การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการแสดงออกถึงสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบของประชาชน
สมบัติ อารังธัญวงศ์ (๒๕๔๔, หน้า ๓๑๗-๓๒๒)	การมีส่วนร่วมประชาชนต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่สำคัญของการแสดงออกทางการเมือง ได้แก่ การกำหนดตัวผู้ปกครอง การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง

๒.๑.๒ รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญประการหนึ่งของกระบวนการทางการเมือง และมีความจำเป็นกับการเมืองทุกระบบ เนื่องจากรูปแบบของการมีส่วนร่วมจะเป็นสิ่งที่แสดงออกซึ่งการดำรงอยู่ของระบบการเมือง นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลากหลายซึ่งแตกต่างกันไปตามทรรศนะของแต่ละบุคคลไว้ดังนี้

นักวิชาการแต่ละท่านได้จำแนกรูปแบบไว้ แตกต่างกันไปหรือแม้แต่นักวิชาการท่านเดียวกัน ก็ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระยะเวลาที่ต่างกันก็จำแนกรูปแบบไว้ต่างกันไป ซึ่งก็หมายความว่านักวิชาการมุ่งที่จะศึกษาระบบการเมืองในเชิงพลวัต (Dynamic) จะเห็นได้จากผลการศึกษาต่อไปนี้

นักวิชาการได้จำแนกรูปแบบในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ๖ รูปแบบคือ

๑) การเลือกตั้ง (Voting) เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สามารถแยกกิจกรรมเกี่ยวกับการรณรงค์หาเสียงและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ซึ่งรวมหมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวกับความรักชาติ (Patriotic acts) เช่น การเคารพธงชาติ การเสียภาษี การเคารพกฎหมาย แต่สำหรับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเพียงการแสดงออกของประชาชน ถึงความจงรักภักดีต่อระบบ

การเมือง มากกว่าเป็นการกระทำตามความต้องการของตน กล่าวคือ บุคคลที่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้นจะกระทำไปโดยสำนักในหน้าที่พลเมืองดีมากกว่า

๒) การเป็นเจ้าของหน้าที่พรรคการเมืองและผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Party and Campaign Workers) หมายถึงการเข้าร่วมในพรรคการเมืองทั้งในช่วงระหว่างการเลือกตั้งและในการรณรงค์หาเสียง การบริจาคเงินช่วยเหลือผู้สมัครรับเลือกตั้ง การชักชวนประชาชนไปลงคะแนนเพื่อสิทธิในการลงคะแนนการเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง การพยายามชักชวนให้ประชาชนให้ลงคะแนนเสียงแก่พรรคหรือผู้สมัครที่ตนชอบ

๓) การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน (Community Activists) เป็นการก่อตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม หรือร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่แล้วเพื่อเข้าไปมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมสาธารณะหรือติดต่อกับทางราชการในเรื่องปัญหาสังคม ผู้มีบทบาทในชุมชนจึงนับว่าเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นสูงตลอดจนมีระดับความผูกพันทางใจกับชุมชนอย่างไรก็ตามผู้ที่มิบทบาทนี้แตกต่างกับเจ้าหน้าที่พรรคและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียงในแง่ที่มีความเกี่ยวข้องในพรรคการเมืองและการช่วยรณรงค์หาเสียงน้อยกว่าเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและเจ้าหน้าที่รณรงค์หาเสียงดังกล่าว

๔) การติดต่อกับทางราชการ (Contracting Officials) เป็นกิจกรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงของบุคคล ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อบุคคลนั้นเองเท่านั้น เช่น การติดต่อกับทางราชการในเรื่องการเสียภาษี โรงเรือน การทำถนน การติดต่อขอรับสวัสดิการ เป็นต้น

๕) การเป็นผู้ประท้วง (Protestors) ขอบเขตของกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองรูปแบบนี้ คือการเข้าร่วมเดินขบวนตามถนนหรือก่อให้เกิดจลาจล (ถ้าจำเป็น) เพื่อบังคับให้รัฐแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมืองให้ถูกต้อง การประท้วงอย่างแข็งขันและเปิดเผยถ้ารัฐบาลทำสิ่งที่ผิดศีลธรรม การเอาใจใส่กับชุมชนประท้วง รวมทั้งการเข้าร่วมกับกลุ่มประท้วงรัฐบาล และการปฏิเสธ การยอมรับกฎหมายที่ไม่ยุติธรรม

๖) การเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมือง (Communicators) ได้แก่ การติดต่อข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ การส่งข่าวแสดงการสนับสนุนให้แก่ผู้นำทางการเมืองเมื่อเขากระทำในสิ่งที่ถูกต้องหรือส่งคำคัดค้านเมื่อเขากระทำในสิ่งที่เลวร้าย การร่วมถกปัญหาทางการเมือง การให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเมืองแก่เพื่อนในชุมชน การให้ความสนใจแก่ทางราชการ และการเขียนจดหมายหรือบทความถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้ที่เข้าร่วมแบบนี้ มักเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง มีข้อมูลเกี่ยวกับการเมืองมาก และมีความสนใจทางการเมืองมากด้วย การเป็นผู้สื่อข่าวสารทางการเมืองเหล่านี้จะวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล มากกว่าเจ้าหน้าที่พรรคการเมืองหรือผู้รักชาติ แต่จะแสดงออกด้วยการประท้วง^๔

กิจกรรมในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ ๔ รูปแบบ คือ

^๔ กิจกัญจน์ ยศปัญญา, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในชุมชนเมือง : ศึกษากรณีประชาชนในหมู่บ้านสินธนา ๑ เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร”, ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๘), หน้า ๙ - ๑๐.

๑) การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอในการปกครองระบอบประชาธิปไตยและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้นำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความนิยมสนับสนุนของประชาชนหรืออาจจะเป็นแรงกดดันเพื่อให้ผู้นำต้องปรับนโยบายของตน ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนต่อไปอย่างไรก็ตามการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต้องการความริเริ่มหรือแรงจูงใจเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

๒) การรณรงค์หาเสียง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญเท่ากับการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เนื่องจากกิจกรรมการรณรงค์ทำให้ประชาชนสามารถเพิ่มอิทธิพลต่อผู้นำทางการเมืองได้อย่างไรก็ตามกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่ยากและต้องการความคิดริเริ่มมาก่อนการลงคะแนนนอกจากนั้นการรณรงค์หาเสียงยังเป็นวิธีการสื่อสารหรือบ่งบอกเกี่ยวกับความชื่นชอบของประชาชนได้มากกว่า ด้วยเหตุที่ประชาชนที่ร่วมรณรงค์หาเสียงจะมีความสัมพันธ์ติดต่อกับผู้สมัครรับเลือกตั้งได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้นซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงการทำงานอย่างแข็งขันเพื่อพรรคการเมือง การรวมประชุมทางการเมือง การบริจาคเงินให้กับพรรคการเมือง และการเป็นสมาชิกสโมสรทางการเมือง

๓) การติดต่อกับงานของประชาชน คือการติดต่อเผชิญหน้าของบุคคลที่มีต่อรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลโดยลำพังตัวเอง และเป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับระยะเวลา เป้าหมาย และเนื้อหาสาระการมีส่วนร่วมของบุคคลได้เองจึงสามารถคาดหวังเป็นการกระทำของคนจำนวนน้อยกิจกรรมดังกล่าวมักไม่มีความขัดแย้งโดยตรงกับบุคคลอื่นๆ และต้องการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ค่อนข้างมาก กิจกรรมในรูปแบบนี้ได้แก่ การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะหรือปัญหาส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อร้องเรียนให้มีการแก้ไขปรับปรุงจากรัฐบาล

๔) การร่วมในกิจกรรมบางอย่างขององค์กร หรือกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาการเมืองและสังคม เป็นกิจกรรมที่บุคคลกระทำร่วมกับผู้อื่น ซึ่งอาจจะกระทำร่วมกันในองค์กรที่เป็นทางการเมืองหรือไม่เป็นทางการเมืองก็ได้การกระทำดังกล่าวอาจเกิดขึ้นในเวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้และจะเกี่ยวกับปัญหาใดของกลุ่มก็ได้การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อรัฐบาลมากเนื่องจากมีคนจำนวนมากเข้าร่วมและอาจมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้อย่างไรก็ตามกิจกรรมที่ร่วมมือกันนี้ต้องการริเริ่มบ้าง^๙

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นลักษณะที่คล้ายคลึงกันแต่ได้เพิ่มเติมกิจกรรมทางการเมืองบางรูปแบบโดยจัดแบ่งรูปแบบออกเป็น ๕ รูปแบบดังนี้

๑) กิจกรรมการเลือกตั้ง (Electoral Activity) หมายถึง กิจกรรมการออกเสียงเลือกตั้ง และการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

๒) การวิ่งเต้น (Lobby) หมายถึง การติดต่อเจ้าหน้าที่หรือผู้นำทางการเมืองเพื่อหาทางเข้าไปมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยใช้ข้อมูลต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นเกณฑ์

^๙S. P. Huntington & J. M. Nelson, *No Easy Choice: Political Participation in Developing Countries*, (Cambridge: Harvard University Press, 1976), p. 13.

๓) กิจกรรมขององค์การ (Organization Activity) เป็นกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มองค์กรใดองค์กรหนึ่ง โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเข้าไปมีส่วนในเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์เฉพาะอย่างหรืออาจจะเป็นผลประโยชน์ต่อส่วนรวมก็ได้

๔) การติดต่อในบางประเด็น (Counteracting) หมายถึง การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ทางการเป็นส่วนตัวโดยมุ่งหวังประโยชน์ส่วนตัวเฉพาะครอบครัวหรือหมู่คณะของตน

๕) การใช้ความรุนแรง (Voting) หมายถึง กิจกรรมที่พยายามสร้างผลกระทบต่อการตัดสินใจ การกำหนดนโยบายของรัฐบาลโดยการทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สินกิจกรรมนี้อาจดำเนินไปโดยมีจุดมุ่งหมายที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผู้นำทางการเมืองเช่น การก่อการรัฐประหาร การลอบสังหารผู้นำทางการเมืองหรืออาจมุ่งที่จะเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง เป็นต้น^{๑๐}

รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนทางการเมืองการปกครอง ๓ ประการคือ

๑) การลงคะแนนเลือกตั้ง (Voting) การปกครองในระบบประชาธิปไตยจำแนกออกเป็น ๒ แบบคือ การปกครองซึ่งประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรง และการปกครองซึ่งประชาชนใช้อำนาจอธิปไตยผ่านทางสภาผู้แทนราษฎร การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนี้เป็นการแสดงออกของเจตนาของประชาชนต่อวิธีกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศการแสดงเจตจำนงดังกล่าวนี้จะมี ความหมายจริงๆ หรือมีผลตามระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสนใจของประชาชนอย่างจริงจัง และการมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดด้วยหากประชาชนสำนึกถึงคุณค่าของความร่วมมือมากย่อมจะทำให้ประชาชนสามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้แทนได้มาก

๒) การใช้วิธีบังคับหรือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Method of Pressure and Persuasion) เมื่อประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่ในสภาแล้วมิใช่จะหมดหน้าที่เพียงเท่านั้น ประชาชนควรจะต้องติดตามการปฏิบัติของผู้แทนราษฎรด้วยว่า ได้ทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนและประเทศชาติหรือไม่เมื่อมีเหตุอันทำให้ผู้แทนราษฎรบางคนไม่มีความสามารถหรือปฏิบัติตนไม่ถูกต้องและเหมาะสมประชาชนก็สามารถตรวจสอบและแสดงให้รู้เจตนาของตนเพื่อควบคุมและทำให้การเลือกตั้ง จำเป็นต้องติดตามความเคลื่อนไหว ความคิดเห็นของประชาชนเพื่อผ่อนคลายความรู้สึกของประชาชนให้ใช้การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยสันติวิธีโดยการรวมกลุ่มทางการเมืองที่เรียกว่ากลุ่มผลประโยชน์เพื่อใช้ในการทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการรับฟังและการถ่ายทอดความคิดเห็นของประชาชนโดยรวมเป็นพรรคการเมืองก็ได้ซึ่งตามแบบแผนการศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งยอมรับว่าพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์สามารถมีอิทธิพลหรือวิธีการบังคับ หรือชักจูงอย่างไม่เป็นทางการแบบหนึ่งที่ดีกว่าปล่อยให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นหรือมีการกระทำแบบกระจัดกระจาย

^{๑๐}Ibid. P. 112.

๓) การดำเนินการอย่างเป็นทางการ (Formal Action) ในรูปแบบนี้ประชาชนมีส่วนร่วม โดยการแสดงสิทธิที่ได้รับตามรัฐธรรมนูญ การแสดงซึ่งการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนซึ่งมีได้จำกัดเฉพาะในการเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังมีส่วนร่วมโดยการใช้อำนาจทางการเมืองโดยตรงด้วย^{๑๑}

การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นรูปแบบหลัก ๔ แบบคือ

๑) การใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นกิจกรรมของแต่ละคน ซึ่งอาจนับได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการควบคุมรัฐบาล

๒) การรณรงค์หาเสียงเป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะเดียวกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง ซึ่งประชาชนใช้เพื่อเพิ่มอิทธิพลที่ประชาชนพึงมีต่อผลการเลือกตั้ง การรณรงค์จากหาเสียงนี้เป็นกิจกรรมที่ค่อนข้างยากเมื่อเปรียบเทียบกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง

๓) การรวมเป็นกลุ่มหรือองค์กร เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม โดยใช้อิทธิพลเข้าดำเนินการต่อการดำเนินกิจกรรมของรัฐบาล ในรูปแบบที่มีเป้าหมายและวิธีการที่แน่นอน และเป็นรูปแบบที่มีอิทธิพลต่อรัฐบาลมาก

๔) การติดต่อเป็นการเฉพาะ เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนรายบุคคลที่ไปติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการ เพื่อแก้ไขปัญหาเฉพาะบุคคลหรือครอบครัว ซึ่งรูปแบบนี้มีอิทธิพลต่อการดำเนินการของรัฐบาลน้อยมาก^{๑๒}

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้จำแนกรูปแบบในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมในรูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์

การรวมตัวกันของบุคคลเป็นกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในสังคม มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเท่านั้น โดยไม่มีเป้าหมายที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ สำหรับเป้าหมายของแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันไป บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลทำตามสิ่งที่กลุ่มตนต้องการเช่น การเรียกร้องให้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ราคาพืชผลการเกษตร หรือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มของตน หรืออาจเรียกร้องให้รัฐบาลจัดทำนโยบายหรือโครงการที่กลุ่มตนจะได้เป็นโยชน์ เป็นต้น

๒) การมีส่วนร่วมในรูปแบบของพรรคการเมือง

การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความเชื่อทางการเมืองคล้ายคลึงกัน มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ อย่างไรก็ตามการเข้าร่วมตัวกันในรูปแบบพรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่นอีกเช่น การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม การสร้างผู้นำทางการเมือง การควบคุมและ

^{๑๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘.

^{๑๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๙.

ติดตามตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ ในส่วนของประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองได้ เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมของพรรคการเมือง การช่วยรณรงค์หาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง เป็นต้น

๓) การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ถือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สำคัญของการบริหารประเทศภายใต้ระบอบประชาธิปไตย แต่สิ่งที่ควรตระหนักคือ จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมากไม่ได้หมายความว่าความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ หากแต่การใช้สิทธิเลือกตั้งในรูปแบบประชาธิปไตยที่แท้จริงต้องมีลักษณะดังนี้

(๑) การใช้สิทธิโดยอิสระ คือ การใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องเกิดจากความสมัครใจไม่ได้เกิดมาจากการบังคับหรือข่มขู่หรือสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

(๒) การเลือกตั้งโดยลับ การออกเสียงต้องกระทำแต่เพียงลำพัง โดยไม่มีผู้อื่นอยู่ร่วมด้วย หรือสามารถล่วงรู้ได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกผู้สมัครคนใดหรือออกเสียงอย่างไร การออกเสียงเลือกตั้งของบุคคล ไม่สามารถประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไปได้

(๓) ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง บุคคลแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้คนหนึ่งเสียงเท่านั้น

(๔) ความเป็นกลาง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเข้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๔) การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการแสดงออก

บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเขียน การพูด การโฆษณา การพิมพ์ ซึ่งการแสดงออกเหล่านี้อาจอยู่ในรูปแบบของการวิพากษ์ วิจารณ์ตามสื่อต่างๆ รัฐบาลต้องไม่ขัดขวางหรือห้ามปรามการแสดงออกของประชาชน รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก่อนลงมือดำเนินการทำกิจการใดที่มีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนและชุมชน รวมทั้งความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

๕) การมีส่วนร่วมในติดตามตรวจสอบผลการทำงาน

บุคคลมีเสรีภาพการแสดงออกในการเฝ้าดู รวมทั้งตรวจสอบและควบคุมการทำงานของตัวแทนประชาชน ในกรณีที่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารเตรียมออกกฎหมายหรือกำหนดนโยบายหรือมาตรการใดๆ ก็ตามอันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่หรือสิทธิเสรีภาพของประชาชนในฐานะเจ้าของประเทศ

๒.๑.๓ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

การมีส่วนร่วมถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ประชาชนต้องตระหนักว่าตนเป็นเจ้าของประเทศและต้องเข้าไปรับผิดชอบในกิจการของบ้านเมืองในทุกโอกาสที่สามารถกระทำได้ต้องไม่ละเลยหรือเพิกเฉย และควรส่งเสริมคนดีให้เข้ามาบริหารบ้านเมือง

- ๑) สนใจ ติดตามข่าวสารด้านการเมือง
- ๒) ติดตามตรวจสอบผลการทำงานของนักรการเมือง
- ๓) สนับสนุนผู้สมัครและนักรการเมืองที่ดี
- ๔) ต่อต้านนักรการเมืองที่ไม่ดี
- ๕) ให้ความร่วมมือกับทางราชการ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี
- ๖) คัดค้านนโยบายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ส่วนรวม
- ๗) ศึกษาข้อเท็จจริงให้ถี่ถ้วน
- ๘) เสนอปัญหาให้หน่วยงานแก้ไข
- ๙) ชุมนุมคัดค้านโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
- ๑๐) ปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนมิให้ถูกละเมิด
- ๑๑) เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง

๑. ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

- ๑) การติดตามข่าวสารบ้านเมือง
- ๒) การใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ๓) ริเริ่มพูดคุยประเด็นการเมือง
- ๔) ชักจูงรณรงค์ให้ผู้อื่นสนับสนุนบุคคลและพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุน
- ๕) เสนอแนวคิด นโยบายต่อนักรการเมืองและผู้นำทางการเมือง
- ๖) บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง
- ๗) ร่วมประชุมรณรงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง
- ๘) เป็นสมาชิกระดับแกนนำพรรคการเมือง
- ๙) ร่วมระดมทุน
- ๑๐) เสนอตัวเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง
- ๑๑) ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๒. บันไดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

- บันไดขั้นที่ ๑ สนใจติดตามข่าวสารและกิจกรรมทางการเมือง
- บันไดขั้นที่ ๒ เริ่มพูดคุยประเด็นทางการเมือง
- บันไดขั้นที่ ๓ ศึกษานโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมือง
- บันไดขั้นที่ ๔ แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องทางการเมืองและการเลือกตั้งร่วมกับผู้อื่น
- บันไดขั้นที่ ๕ เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการเลือกตั้งในชุมชน
- บันไดขั้นที่ ๖ จัดกิจกรรมทางการเมืองและการเลือกตั้งในชุมชน
- บันไดขั้นที่ ๗ รณรงค์สนับสนุนบุคคลและพรรคที่ตนนิยม
- บันไดขั้นที่ ๘ เป็นอาสาสมัครสอดส่องและช่วยเหลือการเลือกตั้ง
- บันไดขั้นที่ ๙ ตัดสินใจเลือกตั้งตัวแทนอย่างรู้เท่าทัน

บันไดขั้นที่ ๑๐ ติดตามตรวจสอบการทำงานของนักรการเมือง พรรคการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ^{๑๓}

แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยเป็น ๒ รูปแบบ คือ

๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ โดยมีกฎหมายรองรับให้กระทำได้หรือต้องกระทำ วิธีการที่สำคัญและยอมรับปฏิบัติใช้กันโดยทั่วไป มีดังนี้

๑.๑ การเลือกตั้ง ทั้งในระดับชาติและท้องถิ่นการเลือกตั้งเป็นรูปแบบมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุดในทางการวิจัยสามารถวัดระดับ ประเมินค่าของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แน่นอนชัดเจนมากกว่าพฤติกรรมอื่นๆ

๑.๒ การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชนเช่น การพูด การเขียน และอื่น ๆ ที่มีความสำคัญเพราะเป็นช่องทางการสื่อสารทางการเมืองระหว่างประชาชนกับรัฐบาล รัฐบาลจะมีโอกาสได้รับรู้ปัญหา ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ วิจัยการทำงานของรัฐบาลจากประชาชนอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการทำงานของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๑.๓ การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความเห็นทางการเมืองตรงกัน และมีความหมายที่จะเข้าไปทำงานหน้าที่บริหารประเทศให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของพรรค

๑.๔ การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์ หมายถึงการที่กลุ่มคนมารวมกันเพราะมีอาชีพหรือมีผลประโยชน์หรือมีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันและใช้พลังของกลุ่มให้มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐบาลเพื่อปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มตน

๒. การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามที่กฎหมายรองรับไว้คือ

๒.๑ การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง โดยประชาชนรวมกันเพื่อแสดงความไม่เห็นด้วยกับนโยบายหรือการดำเนินงานของรัฐบาล หรือเรียกร้องต่อรัฐบาลเพื่อประท้วงกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

๒.๒ การก่อความวุ่นวายทางการเมือง เช่นการนัดหมายหยุดงาน การงดให้ความร่วมมือกับรัฐบาลที่เป็นการแสดงออกของประชาชนที่ไม่เชื่อฟังอำนาจรัฐที่อาจเป็นผลกระทบเป็นความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศได้^{๑๔}

สรุปความได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ๒ รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ เช่น การมีส่วนร่วมในรูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์ การ

^{๑๓}สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, “การมีส่วนร่วมทางการเมือง”, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล: <<http://www.ect.go.th/newweb/th/cooperate/index๒-๑.php>> [๑ สิงหาคม ๒๕๖๓].

^{๑๔}จันทนา สุทธิจารีย์, การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ วีเจ พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๔), หน้า ๔๑๒ - ๔๑๕.

มีส่วนร่วมในรูปแบบของพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการแสดงออก การมีส่วนร่วมในติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ เช่น การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง การก่อความวุ่นวายทางการเมือง

ตารางที่ ๒.๒ สารสำคัญของรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กิจฉวีกันส์ ยศปัญญา (๒๕๔๘, หน้า ๙-๑๐)	รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ Voting, Party and Campaign Workers, Community Activists, Contracting Officials, Protestors, Communicators.
S.P. Huntington & J.M. Nelson (1976, p. 13)	รูปแบบและกิจกรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การติดต่องานของประชาชน และการร่วมในกิจกรรมบางอย่างขององค์กร เช่น การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ได้แก่ การใช้สิทธิเลือกตั้ง การรณรงค์หาเสียง การรวมเป็นกลุ่มหรือองค์กร การติดต่อเป็นการเฉพาะ
สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง, (๒ ๕ ๖ ๓ , < http://www.ect.go.th/newweb/th/cooperate/index๒-๑.php >.	รูปแบบในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในรูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในรูปแบบของพรรคการเมือง การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการแสดงออก การมีส่วนร่วมในติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงาน
จรรยา สุภาพ (๒๕๑๔, หน้า ๓๓๑-๓๓๔)	การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบโบราณ ได้แก่ Greek System, Roman System, Feudal System, Swiss System, New England System.
จันทนา สุทธิจารี (๒๕๔๔, หน้า ๔๑๒-๔๑๕)	รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย ๒ รูปแบบ คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็น

 ทางการ

๒.๑.๓ ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นอกจากจะมีการจัดรูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและกลุ่มพฤติกรรมการเมืองแล้ว อาจแบ่งเป็นลำดับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ตามทัศนะของนักวิชาการทั้งสองท่าน ดังนี้

ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปหามาก

- ๑) รับฟังข่าวสารทางการเมือง
- ๒) ออกเสียงลงคะแนน
- ๓) ชักชวนให้ผู้อื่นสนทนาเรื่องการเมือง
- ๔) ชักชวนให้ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง
- ๕) ช่วยโฆษณาให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วยการติดป้ายประกาศสนับสนุนเพื่อผู้อื่นทราบโดยทั่วกัน

๖) ติดต่อแสดงความคิดเห็น หรือข้อเรียกร้องต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมือง หรือนักการเมือง

๗) สนับสนุนด้วยการบริจาคให้พรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง

๘) ติดตามการหาเสียงของนักการเมือง

๙) ช่วยผู้สมัครเลือกตั้งหาเสียง

๑๐) เป็นสมาชิกพรรคที่ทำงานให้พรรคการเมืองเป็นประจำ

๑๑) เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนของพรรค

๑๒) ช่วยหาเงินให้พรรค

๑๓) สมัครเข้าแข่งขันรับเลือกตั้ง

๑๔) เป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้ง^{๑๕}

ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจากสูงไปต่ำ ดังนี้

๑) เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

๒) สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๓) ช่วยในการโฆษณาหาเสียง เช่น แจกใบปลิว

๔) การเข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับข่าวการเมือง
 ถกเถียงปัญหาทางการเมือง

๕) ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

---

^{๑๕}จรัสโชค วีระสัย และคณะ, รัฐศาสตร์ทั่วไป, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๘), หน้า ๔๔๕ - ๔๔๖.

๖) ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่รู้ความเป็นไปทางการเมืองเลย^{๑๖}

สรุปความได้ว่า ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถจัดระดับจากน้อยไปหามาก เช่น การรับฟังข่าวสารทางการเมือง จนเป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมืองที่ได้รับเลือกตั้ง นอกจากนี้ยังมีระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจากสูงไปต่ำ เช่น เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร และมีกลุ่มที่ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่รู้ความเป็นไปทางการเมืองเลย

ตารางที่ ๒.๓ สารระสำคัญของระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
จิโรโชค วีระสัย และคณะ (๒๕๓๘, หน้า ๔๔๕-๔๔๖)	การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองจากน้อยไปหามาก ๑) เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น ประธานาธิบดี นายกรัฐมนตรี สมาชิกสภา ผู้แทนราษฎร

^{๑๖}ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์, จิตวิทยาการเมือง, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘), หน้า ๑๑๐.

๒) สมัครเข้ารับการเลือกตั้งเพื่อดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๓) ช่วยในการโฆษณาหาเสียง เช่น แจกใบปลิว

๔) การเข้าร่วมโดยทางอ้อม เช่น อ่านหนังสือพิมพ์
คูโรทัศน์เกี่ยวกับข่าวการเมืองถกเถียงปัญหาทางการเมือง

๕) ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

๖) ไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่รู้ความเป็นไปทางการเมือง

ณรงค์ ลินสวัสดิ์
(๒๕๑๘, หน้า ๑๑๐)

ระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
ประชาชนจากสูงไปต่ำ

๒.๑.๔ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยที่ทรงอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน นั้นหมายความว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนย่อมจะขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนด้วย ดังนี้

๑. ระบบการเมือง

๑.๑ ระบอบประชาธิปไตย เป็นระบบการเมืองที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด กล่าวคือ

- การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน คือ การที่ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย อำนาจสูงสุดในการปกครองเป็นของประชาชน

- การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยประชาชน คือ ประชาชนเป็นผู้กำหนดผู้ปกครอง ผู้ปกครองเป็นตัวแทนที่ได้รับมอบฉันทะจากประชาชนให้เข้ามาทำหน้าที่ในการปกครอง

- การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองเพื่อประชาชน คือ การที่ผู้แทนประชาชนที่ได้รับมอบฉันทะให้เข้ามาทำหน้าที่ปกครองจะต้องใช้อำนาจปกครอง กระทำการบริหารเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน ให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย กำหนดให้ประชาชนมีเสรีภาพในทางการเมือง ได้แก่ การใช้สิทธิในการกำหนดผู้ปกครอง การวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมือง การผลักดันการตัดสินใจทางการเมืองของรัฐบาล และการชุมนุมเคลื่อนไหวทั้งการคัดค้านหรือสนับสนุนการตัดสินใจของรัฐบาล การเผยแพร่ข้อมูล ความคิดความเห็นต่างๆ ทางการเมือง เป็นต้น

๑.๒ ระบอบเผด็จการอำนาจนิยม เป็นระบบการเมืองที่กีดกัน หรือปิดโอกาสการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเพราะอำนาจเด็ดขาดมีแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งมีลักษณะการปกครองดังนี้

- อำนาจการปกครองทั้งหมดเป็นของผู้ปกครอง อาจเรียกว่าอำนาจอธิปไตยเป็นผู้ปกครอง

- ประชาชนถูกตัดขาดออกจากการมีส่วนร่วมทางการเมือง ถ้าหากมีก็เกิดขึ้นเฉพาะเป็นคำสั่งของผู้ปกครองให้เพื่อสนับสนุนเจตนารมณ์ของผู้ปกครองเท่านั้น

- ประชาชนถูกปลูกฝังให้เชื่อว่าประชาชนที่ดีจะต้องเชื่อฟังยอมรับ และปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ผู้ปกครองกำหนด

๒. วัฒนธรรมทางการเมือง ลักษณะของวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นกระบวนการส่งเสริมให้ ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความศรัทธาและเชื่อมั่นในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย ต้องทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจและความมุ่งมั่นอย่างจริงจังของผู้นำทางการเมือง และการเรียกร้องอย่างแข็งขันจากประชาชนอย่างกว้างขวาง หากปราศจากปัจจัยดังกล่าว การเสริมสร้างให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยคงต้องอาศัยเวลายาวนาน ดังนั้น วัฒนธรรมทางการเมือง การพัฒนาทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์อันหนึ่งอันเดียวกันที่เป็นเอกภาพจนไม่อาจละทิ้งส่วนใดส่วนหนึ่งได้

๓. โครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ ปัจจัยนี้มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น ระดับการศึกษาของประชาชนในสังคมจะมีผลต่อลักษณะวัฒนธรรมทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองของคนสังคมนั้นๆ โดยการศึกษาทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและมีความสำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนที่พึงกระทำต่อระบบการเมืองมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีฐานะทางเศรษฐกิจก็เป็นอีก ปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น ผู้ที่มีรายได้น้อย ประชาชนที่ยากจน จะไม่มีเวลามาสนใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะจะให้ความสำคัญกับการดำรงชีวิตประจำวัน ในขณะที่เดียวกันผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีจะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากกว่า

๔. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ ถือว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

๕. ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ พฤติกรรมร่วมทางสังคม ระดับการพัฒนาหรือความทันสมัยทางสังคมและเศรษฐกิจ การกระทำหรือปฏิกิริยาตอบสนองต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผู้นำทางการเมืองหรือผู้แทนของประชาชน^{๑๗}

^{๑๗} สมบัติ อารังธัญวงศ์, การเมืองไทย, (กรุงเทพมหานคร : เสมาธรรม, ๒๕๔๙), หน้า ๕๕๕-๖๐๔.

ปัจจัยที่มีอิทธิพล (Influence) ต่อระดับการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับช่องทางทางการเมืองของปัจเจกบุคคลมีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factors) ได้แก่ ทักษะคติ (Attitudes) ความเชื่อ (Beliefs) และลักษณะบุคลิกส่วนบุคคล (Personality Traits) เช่น ความรู้สึกมีสมรรถนะส่วนบุคคล (Sense of Personal Efficacy) ทักษะคติทางการเมือง การรับรู้หน้าที่ของพลเมือง (Civic Duties)

๒. สภาพการณ์ทางการเมือง (Political Setting) รวมถึงการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ผ่านสื่อสารมวลชน (Mass Media) หรือการติดต่อส่วนบุคคล โครงสร้างของพรรคการเมือง การจัดการของกลุ่มการเมือง เป็นต้น

๓. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม (Socioeconomic Factors)^{๑๘}

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงนักวิชาการผู้สนใจทางพฤติกรรมศาสตร์และการพัฒนาทางการเมืองเป็นการพยายามหาคำตอบว่าเหตุใดในสังคมหนึ่งจึงมีการขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรวดเร็วขณะที่ในอีกสังคมหนึ่งยังมีลักษณะที่เกือบไม่มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองเลยเนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการปกครองระบบประชาธิปไตยเนื่องจากระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นการพิจารณาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักวิชาการที่สนใจจะพิจารณาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยส่วนบุคคลว่าเหตุใดบุคคลหนึ่งจึงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากอีกบุคคลหนึ่ง ดังนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยแบ่งเป็นปัจจัยใหญ่ ๒ ประการ คือ

๑. ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Stimuli) หมายถึง ลักษณะของระบบสังคม (Social System) และสภาพทางการเมือง (Political Setting) ซึ่งไม่เพียงที่จะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีส่วนให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับขอบเขตและทางเลือกต่างๆ ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง บุคคลแต่ละคนแม้จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน ก็จะรับสิ่งเร้าจากระบบการเมืองและสังคมไม่เท่ากัน เพราะบุคคลแต่ละคนจะเลือกรับรู้และเลือกสรรเฉพาะสิ่งเร้าที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของตนเท่านั้น

๒. ปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล (Personal Factor) คือ พันธุกรรมความต้องการทางบุคลิกภาพ ความต้องการทางจิตใจ และร่างกายและความเชื่อต่างๆ รวมทั้งทักษะคติทางการเมืองของแต่ละคน ปัจจัยส่วนบุคคลถือเป็นปัจจัยภายใน บุคคลที่เอื้ออำนวยให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับแตกต่างกันออกไป ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

๒.๑ ทรรศนคติ คือ ปัจจัยสนับสนุนให้สามารถเข้าร่วมทางการเมืองได้ เช่น มีความเฉลียวฉลาด มีการศึกษา และมีทักษะและทุนทรัพย์

^{๑๘}David F. Roth and Frank L. Wilson, *The Comparative Study of Politics*, 2nd ed, Engle Wood Cliffs, (New York: Prentice-Hall, 1980), pp. 159-160.

๒.๒ แรงจูงใจ คือ สิ่งที่ชักจูงให้บุคคลสนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมือง เช่น ความต้องการชื่อเสียง ความสำนึกทางกลุ่ม ความต้องการปรับปรุงงานท้องถิ่น

๒.๓ โอกาส คือ มีเวลาที่เหมาะสมมีความพร้อมที่จะเข้าร่วมทางการเมือง องค์ประกอบพื้นฐานของบุคคลโดยทั่วไปที่ถูกกล่าวถึง เช่น เพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้นำสิ่งที่เป็นองค์ประกอบพื้นฐานของบุคคลและปัจจัยต่างๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน^{๑๙}

กล่าวได้ว่า ประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างคือ

๑. แรงจูงใจ เป็นสิ่งชักจูงให้บุคคลสนใจที่จะเข้าร่วมทางการเมือง เช่น ต้องการมีชื่อเสียง ต้องการปรับปรุงงานท้องถิ่น เป็นต้น

๒. โอกาส คือ มีเวลาที่เหมาะสม มีความพร้อมที่จะร่วมกิจกรรม

๓. ทรัพยากร คือ ปัจจัยสนับสนุนให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ เช่น ความเฉลียวฉลาด มีการศึกษา มีทักษะและทุนทรัพย์^{๒๐}

การมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าขึ้นอยู่กับตัวแปร ๓ ประการ คือ

๑. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม (The Social Environment) หมายถึงสิ่งแวดล้อมสังคมที่ประกอบด้วยระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ อายุ เชื้อชาติ ศาสนา เพศ และที่อยู่อาศัย

๒. ตัวแปรทางด้านจิตวิทยา (Psychological Variables) การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะดำรงอยู่ได้ขึ้นอยู่กับ การให้รางวัล (Rewards) หรือผลตอบแทนแก่ผู้มีส่วนร่วม เช่น ความต้องการอำนาจ การแข่งขันความสำเร็จ การมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น การมีศักดิ์ศรี และการยอมรับจากสังคม

๓. ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (The Political Environment) ได้แก่

๓.๑ ระบบพรรคการเมือง (The Party system) จะแสดงบทบาทในลักษณะของการแสดงออกซึ่งความรู้สึกที่จะคัดค้านหรือต่อต้านผู้ที่อยู่ตรงกันข้ามหรือต่างพรรค พรรคการเมืองจะแสดงบทบาทเป็นเครื่องมือ (Instrumental) เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่าง

๓.๒ การรณรงค์หาเสียง (The Campaign) ความเพียรพยายามของพรรคการเมือง ในการชักจูงให้ประชาชนไปเลือกพรรคตนโดยใช้วิธีการรณรงค์หาเสียงแบบต่างๆ

๓.๓ ประเด็นและอุดมการณ์ทางการเมือง

๑) ประเด็นทางการเมือง (Political Ideology) โดยเฉพาะประเด็นที่ประชาชนรู้จักและเกี่ยวข้องจะเป็นแรงผลักดันให้ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจะไปลงคะแนนเสียงมากยิ่งขึ้น

^{๑๙}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖.

^{๒๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑ - ๒๒.

๒) อุดมการณ์ทางการเมือง (Political Ideology) เป็นความเชื่อโดยไม่จำเป็นต้องเป็นความจริงแต่เป็นความเชื่อที่ปฏิบัติเป็นบรรทัดฐานบุคคลหรือสังคมที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในเรื่องใดเรื่องหนึ่งย่อมมีผลต่อการแสดงบทบาทหรือการมีส่วนร่วมทางการเมือง^{๒๑}

ปัจจัยที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมี ๔ ประการใหญ่ๆ คือ

๑. บริบททางสังคม (Content of Society)

สังคมได้มีการรื้อระดมทางสังคมต่ำ (Social Mobilization) ประชาชนที่ได้รับการศึกษามีจำนวนน้อย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารกระทำได้ยาก ภาวะทางสังคมยังคงมีความเป็นสังคมเมืองต่ำ สิ่งเหล่านี้เป็นข้อจำกัดที่สำคัญ โดยหากประชาชนมีการศึกษาน้อย ชีตความสามารถในการมีส่วนร่วมในทางการเมืองก็จะต่ำ ไม่มีสมรรถนะในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สภาพความเป็นอยู่ของสังคมยังเป็นสังคมชนบทโอกาสในการมีส่วนร่วมในทางการเมืองและความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมืองน้อย ทำให้ขาดอำนาจต่อรองในขณะเดียวกันถ้าสังคมได้มีการรื้อระดมทางสังคมสูงประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาสูง มีการรับรองสิทธิรับรู้ข่าวสารที่มีผลในทางปฏิบัติ มีความเป็นสังคมเมืองก็จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทางการเมืองในรูปแบบวิธีการหรือกลยุทธ์ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความแตกต่าง มีความหลากหลายและมีอำนาจต่อรองสูงมากขึ้น

นอกจากนั้นบริบททางสังคมยังรวมถึงความสัมพันธ์ของชุมชน หรือความรู้สึกร่วมกันเป็นชุมชนของประชาชนในชุมชนนั้นๆ ด้วย ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองในสังคมนั้นโดยหากความสัมพันธ์ของชุมชนหรือความรู้สึกร่วมกันเป็นชุมชนแน่นแฟ้นก็จะช่วยกระตุ้นให้พลเมืองเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

๒. บริบททางเศรษฐกิจ (Content of Economics)

ลิปเซท กล่าวไว้ในหนังสือโพลิติกอลแมน (Political Man) ว่าประเทศที่มีความเจริญมั่งคั่งทางเศรษฐกิจหรือฐานะการครองชีพสูงก็จะเป็นประชาธิปไตยมากกว่าโดยประชาชนมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในทางการเมืองมากกว่าประเทศที่ยากจน ดังนั้นถ้าประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีก็อาจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย เพราะต้องมีภาระหน้าที่และความกังวลอยู่กับเรื่องการค้ารงชีพเป็นสำคัญ แต่อย่างไรก็ตามหากวิเคราะห์อีกแง่มุมหนึ่งว่า ปัญหาความเดือดร้อนทางเศรษฐกิจ ถ้าอยู่ในภาวะวิกฤตแล้วก็อาจจะผลักดันให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นได้หากประชาชนเห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจทำให้มีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำหรือทำให้การตัดสินใจของรัฐเป็นผลประโยชน์ต่อตนได้

๓. วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Content of Political Culture)

หากรัฐใดประชาชนส่วนมากมีวัฒนธรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบค้ำค้ำประชาชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบทางการเมืองและไม่สนใจที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไพร่ฟ้าซึ่งประชาชนในรัฐมีความรู้ความเข้าใจในระบบการเมืองแต่ไม่

^{๒๑} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๘ - ๑๙.

สนใจที่จะมีส่วนร่วมในปัญหาบ้านเมือง อีกทั้งยังโน้มเอียงในทางยอมรับอำนาจ และเชื่อฟังรัฐบาลก็จะทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไม่มีความหมายเป็นข้อจำกัดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในทางตรงกันข้ามหากรัฐใดประชาชนมีวิสัยทัศน์ทางการเมืองกว้างไกล มีการสร้างสมวิถีชีวิตและนิสัยแบบประชาธิปไตยหรือมีทัศนคติแบบพลเมือง ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความรู้สึกร่วมกันว่ามี การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นพันธกิจที่สำคัญของพลเมือง จึงมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นพลเมืองที่มีสถานภาพทางสังคมสูง มีการศึกษาดี และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ ก็จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๔. บริบททางการเมือง (Content of Politics)

ถ้าระบบการเมืองการปกครองไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมือง เช่น สังคมที่ปกครองในระบอบเผด็จการ ทั้งเผด็จการคอมมิวนิสต์และเผด็จการทหารการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนก็มักจะอยู่ในระดับต่ำมาก และมักจะเป็นมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบพอเป็นพิธีหรือเพื่อสนับสนุนรัฐบาล หรือโน้มแนวโน้มให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองที่เรียกว่า Corporative Military Regime หรือ Corporation ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมระดมรัฐที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในรัฐนั้นก็มากขึ้น^{๒๒}

สิ่งแวดล้อมทางการเมือง (Political Environment) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลที่สำคัญต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะสิ่งแวดล้อมทางการเมืองเป็นองค์ประกอบที่ช่วยตัดสินใจการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งพิจารณาได้จาก

๑) สถาบันทางการเมือง ถือว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการปกครองคือจะต้องมีการจัดระเบียบปฏิบัติ การกระทำ การตัดสินใจ นโยบายประชาชนให้การยอมรับเจ้าหน้าที่และผู้นำรัฐบาล ซึ่งสถาบันทางการเมืองจะต้องมีการพัฒนาอยู่เสมออันนับว่าเป็นแรงจูงใจที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

๒) การพัฒนาเศรษฐกิจ ประกอบด้วยความมั่นคงและการพัฒนาอุตสาหกรรม การเปลี่ยนแปลงในระดับการศึกษาของประชาชน

๓) สภาพการเลือกตั้ง ได้แก่ การกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ทางการเมือง เช่น กำหนดคุณสมบัติของผู้เลือกตั้ง อายุ การศึกษา เป็นต้นสิ่งเหล่านี้เป็นการจำกัดการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และยังรวมถึงการบริหารงานเลือกตั้งที่จะดึงดูดประชาชนให้มาเลือกตั้งหรือไม่ เช่น การกำหนดหน่วยเลือกตั้งว่าอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนหรือไม่ การประชาสัมพันธ์ที่ชี้ให้ประชาชนเห็นคุณค่าของการเลือกตั้ง

^{๒๒}วีรรา ไชยสาร, การเมืองภาคประชาชน, (กรุงเทพมหานคร : เมฆขาว, ๒๕๔๕), หน้า ๒๔ - ๒๗.

๔) **อิทธิพลของวัฒนธรรม** ประชาชนจะได้รับการถ่ายทอดแบบแผนทางวัฒนธรรมมาเป็นเวลานานเกี่ยวกับการปฏิบัติ คุณค่าความเชื่อได้หล่อหลอมบุคคลในชาติให้มีพฤติกรรมมารแสดงออกทางการเมือง

๕) **อิทธิพลของกลุ่ม** มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่แสดงออกของคนในสังคมเนื่องจากจะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดภายในกลุ่ม ซึ่งได้ถ่ายทอดค่านิยมความเชื่อและทัศนคติที่คล้ายคลึงกันให้แก่สมาชิกภายในกลุ่ม

๖) **อิทธิพลของสื่อมวลชน** มีบทบาทในการถ่ายทอดข่าวสารความเคลื่อนไหวและค่านิยมต่างๆ ทางการเมือง ช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงนำไปสู่การปรับวิถีชีวิต ค่านิยมเพื่อการพัฒนาประเทศให้ทันสมัย ถือเป็นตัวจักรสำคัญในการให้ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ค่านิยมข้อเท็จจริง ทัศนคติ แบบแผนในการดำเนินชีวิตแก่ประชาชน^{๒๓}

สรุปความได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ ปัจจัยด้านสิ่งเร้า จากสภาพแวดล้อม และปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย คือ ทรัพยากร แรงจูงใจ โอกาส โดยมีตัวแปรทางการเมือง คือ ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ตัวแปรทางด้านจิตวิทยา ตัวแปรทางด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง เช่น ระบบพรรคการเมือง การรณรงค์หาเสียง ประเด็นและอุดมการณ์ทางการเมือง สำหรับปัจจัยที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คือ บริบททางสังคม บริบททางเศรษฐกิจ บริบททางวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง บริบททางการเมือง เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น สิ่งแวดล้อมทางการเมือง จึงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และเป็นตัวกำหนดแบบแผนและพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในสังคม

ตารางที่ ๒.๔ สาระสำคัญของปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมบัติ อารังธัญวงศ์ (๒๕๔๙, หน้า ๕๙๕-๖๐๔)	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ขึ้นอยู่กับ <ol style="list-style-type: none"> ๑. ระบบการเมือง ๒. วัฒนธรรมทางการเมือง ๓. โครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ ๔. ปัจจัยส่วนบุคคล ๕. ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเมือง

^{๒๓} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๒ - ๒๓.

ตารางที่ ๒.๔ สารสำคัญของปัจจัยการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
David F. Roth & Frank L. Wilson (1976, pp. 159-160)	ปัจจัยที่มีอิทธิพล (Influence) ต่อระดับการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องทางการเมืองของปัจเจกบุคคลมีอยู่ ๓ ประการ คือ ๑. ปัจจัยส่วนบุคคล (Personal factors) ได้แก่ ทักษะ ทักษะ ความเชื่อ และลักษณะบุคลิกส่วนบุคคล ๒. สภาพการณ์ทางการเมือง (Political Setting) การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง ผ่านสื่อสารมวลชน ๓. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม (Socioeconomic Factors)
ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (๒๕๑๘, หน้า ๑๖)	ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ ปัจจัยด้านสิ่งเร้าจากสภาพแวดล้อม และปัจจัยเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย คือ ทรัพยากร แรงจูงใจ โอกาส
วัชรรา ไชยสาร (๒๕๔๕, หน้า ๒๔ - ๒๗)	ปัจจัยที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน คือ บริบททางสังคม บริบททางเศรษฐกิจ บริบททางวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง บริบททางการเมือง

๒.๒ หลักประชาธิปไตย

“ประชาธิปไตย” มีความหมายตามที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดไว้ว่าหมายถึง “ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่, การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่” จากความหมายดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่าประชาธิปไตยเป็นเรื่องที่ให้ความสำคัญกับประชาชน และ

มีความเกี่ยวข้องกับประชาชนเป็นอย่างมาก หรืออีกนัยหนึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นความสำคัญของประชาธิปไตย คือ “เสียงของประชาชน” และเพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนของหลักประชาธิปไตยตามระบอบประชาธิปไตย ผู้วิจัยขอกล่าวถึงรากฐานที่สำคัญของหลักประชาธิปไตย ๕ ประการ ได้แก่

๑. หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของโดยใช้อำนาจที่มีตามกระบวนการเลือกตั้งอย่างอิสระและทั่วถึงในการให้ได้ว่าซึ่งตัวผู้ปกครองและผู้แทนของตน รวมทั้งประชาชนมีอำนาจในการคัดค้านและถอดถอนผู้ปกครองและผู้แทนที่ประชาชนเห็นว่ามิได้บริหารประเทศในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เช่น มีพฤติกรรมร่ำรวยผิดปกติ

๒. หลักเสรีภาพ ประชาชนทุกคนมีความสามารถในการกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บุคคลต้องการ ตราบเท่าที่การกระทำของเขานั้น ไม่ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือละเมิดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ

๓. หลักความเสมอภาค การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและคุณค่าต่างๆ ของสังคมที่มีอยู่จำกัดอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกกีดกันด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางชั้นวรรณะทางสังคม ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือด้วยสาเหตุอื่น

๔. หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม การให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ ฯลฯ อย่างเสมอหน้ากัน โดยผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใดๆ ถัดถอนเพิกถอนสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ และไม่สามารถใช้อิทธิพลอยู่นอกกฎหมาย หรือเหนือกว่าประชาชนคนอื่นๆ ได้

๕. หลักการเสียงข้างมาก (Majority Rule) ควบคู่ไปกับการเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย (Minority Right) การตัดสินใจใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนหมู่มาก ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนเข้าสู่ระบบการเมือง การตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ ย่อมต้องถือเอาเสียงข้างมากที่มีต่อเรื่องนั้นๆ เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือก โดยถือว่าเสียงข้างมากเป็นตัวแทนที่สะท้อนความต้องการ/ข้อเรียกร้องของประชาชนหมู่มาก หลักการนี้ต้องควบคู่ไปกับการเคารพและคุ้มครองสิทธิเสียงข้างน้อยด้วย ทั้งนี้ ก็เพื่อเป็นหลักประกันว่าฝ่ายเสียงข้างมากจะไม่ใช้วิธีการพวกมากลากไปตามผลประโยชน์ความเห็นหรือกระแสความนิยมของพวกตนอย่าง

แต่ต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งหมด เพื่อสร้างสังคมที่ประชาชนเสียงข้างน้อยรวมทั้งชนกลุ่มน้อย ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยไม่มีการเอาเปรียบกัน และสร้างความขัดแย้งในสังคมมากเกินไป ค่านิยม ทัศนคติ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตย นอกจากจะเป็นระบอบการเมืองแล้ว ยังเป็นระบอบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมด้วย ดังนั้น จึงไม่ใช่อยู่ที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย การเลือกตั้ง และการต่อรองทางการเมืองเท่านั้น หากอยู่ที่สมาชิกในสังคมจะต้องช่วยกันหล่อหลอม สร้างค่านิยม วิถีชีวิต ที่เป็นประชาธิปไตยมาตั้งแต่ใน

ครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน ชุมชน เพื่อจะนำไปสู่หรือการปกป้อง ระบอบประชาธิปไตย ทั้งทาง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม^{๒๔}

รากฐานสำคัญของประชาธิปไตยตามที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการให้ ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเด็นต่างๆ การให้ความสำคัญกับเสียงข้างมากของ ประชาชนซึ่งเป็นหลักการสำคัญของประชาธิปไตย

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ผ่านมาจนถึงฉบับปัจจุบัน ต้องการ ปฏิรูปการเมืองโดยการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเพิ่มขึ้น ตลอดทั้งปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มี เสถียรภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มีปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่เรียกว่า “การเมืองของนักการเมือง” พลเมืองเจ้าของประเทศซึ่ง เป็นผู้เลือกตั้งผู้แทนราษฎรมีสิทธิและเสรีภาพน้อย ไม่มีส่วนในการตัดสินใจทางการเมืองเลย เป็น การเมืองของนักการเมืองหรือที่เรียกในทางวิชาการว่า “ระบอบประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนราษฎร” (Representative Democracy) เท่านั้น เจตนารมณ์ผู้ร่างรัฐธรรมนูญต้องการเปลี่ยนแปลงการเมือง ของนักการเมืองให้เป็น “การเมืองของพลเมือง” จะเห็นได้จากการเลือกตั้งที่ผ่านมามีการคำนวณ คะแนนการเลือกตั้งที่ไม่ให้คะแนนของประชาชนตกหล่นสูญหาย ทำให้พรรคการเมืองต่างๆ มี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามคะแนนที่พึงได้ หลักการนี้เป็นการเพิ่มสิทธิเสรีภาพให้พลเมือง และ ปรับประชาธิปไตยแบบผู้แทนเป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเป็นต้น สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการมี ส่วนร่วมทางการเมืองมีนักวิชาการหลายท่านเสนอไว้ดังนี้

“การมีส่วนร่วมทางการเมือง” (Political Participation) หมายถึง การกระทำใดๆ ก็ ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบ หรือไม่ และไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการ เลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ไม่ว่าจะเข้าไปในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม^{๒๕} การมีส่วนร่วม ทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมทางกฎหมายของพลเมือง ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลในการ เลือกกำหนดบุคคลในวงการรัฐบาล หรือกดดันรัฐบาลให้กระทำตามที่พลเมืองผู้นั้นหรือกลุ่มนั้น ต้องการ^{๒๖} การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบอบการเมืองและ

^{๒๔}วิทยากร เชียงกุล, **หลักการของระบอบประชาธิปไตย**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://witayakornclub.wordpress.com/2007/06/26/democratic/> [๑๑ เมษายน ๒๕๖๓].

^{๒๕}Weiner, อังถึงใน ประทาน คงฤทธิศึกษากร, **การปกครองท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๑๒๖.

^{๒๖}Nie, N.H. and Verba, S., **Participation in America: Political Democracy and Social Equality**, (New York: Harper & Row, 1975), p. 132.

กฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมือง การปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ^{๒๗}

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน^{๒๘}

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) เป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน^{๒๙} การมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ในรายงานการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะว่าหมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้น^{๓๐}

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักประชาธิปไตย มีลักษณะที่ร่วมกัน ๒ ประการ คือ ต้องเป็นไปตามความสมัครใจ และมีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้มีอำนาจ และมีลักษณะที่ต่างกันประการหนึ่งคือ กิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมายได้ แต่ ต้องเป็นไปตามระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงหรือทางอ้อม

^{๒๗} จันทนา สุทธิจารี, การปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๖๘.

^{๒๘} สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, การมีส่วนร่วม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.ect.go.th/ewt/ewt/ect_th/news_page.php?nid=767 [๑๒ เมษายน ๒๕๖๓].

^{๒๙} คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ, แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ : ปัญหา อุปสรรค และทางออก, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมดาเพรส, ๒๕๕๕), หน้า ๗๘.

^{๓๐} บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ, รายงานการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๑๘.

ตารางที่ ๒.๕ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Weiner อ้างถึงใน ประธาน คงฤทธิศึกษากร (๒๕๒๖, หน้า ๑๒๖)	“การมีส่วนร่วมทางการเมือง” (Political Participation) หมายถึง การกระทำใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารงานของรัฐ หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาล ไม่ว่าจะขึ้นไปในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติก็ตาม

ตารางที่ ๒.๕ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (ออนไลน์, ๑๒ เมษายน ๒๕๖๓)	การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะผ่านทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน
Nie and Verba อ้างถึงใน ประธาน คงฤทธิศึกษากร (๒๕๒๖, หน้า ๑๓๒)	“การมีส่วนร่วมทางการเมือง” (Political Participation) หมายถึง การกระทำใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นโดยความเต็มใจ ไม่ว่าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะมีการจัดอย่างเป็นระเบียบหรือไม่ และ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่องกัน จะใช้วิธีการที่ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อ

จันทนา สุทธิจารี
(๒๕๒๖, หน้า ๖๘)

“การมีส่วนร่วมทางการเมือง” หมายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นจากความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมือง การปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ตารางที่ ๒.๕ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ (๒๕๔๕, หน้า ๗๘)	การกระจายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนและของชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากประชาชน
ปัทมา สุขกำปัง (๒๕๕๔, หน้า ๑๘)	การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิในกระบวนการนโยบายสาธารณะทั้งในด้านการให้และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ การร่วมตัดสินใจทั้งในขั้นตอนการริเริ่มนโยบาย การจัดทำแผนงาน โครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผลตาม

นโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้น

วิวัฒนาการของรัฐและการปกครองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถจัดแบ่งลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนได้ ๓ รูปแบบคือ

๑. รูปแบบความสัมพันธ์แบบผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง (Ruler and Ruled) โดยที่วิวัฒนาการของรัฐและการปกครองนับแต่สมัยกรีก โดยเฉพาะนครรัฐเอเธนส์ถือว่าชาวกรีกเป็นพลเมืองที่สามารถใช้สิทธิทางการเมืองโดยตรง แต่เมื่อประชาชนมีจำนวนมากขึ้น รูปแบบการปกครองได้เปลี่ยนโดยเป็นการให้อำนาจกับผู้ปกครองมีอำนาจเด็ดขาด ซึ่งเริ่มตั้งแต่สมัยจักรวรรดิโรมันแล้วเข้าสู่ยุคกลางที่ถูกครอบงำโดยศาสนจักร ต่อมาพวกปัญญาชนก็พาออกจากยุคกลาง หรือยุคมืดสู่ยุคฟื้นฟูและยุคแห่งแสงสว่าง เมื่อเกิดรัฐ-ชาติ (Nation-state) ขึ้นในยุโรปราวคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ ทำให้อำนาจในการปกครองรัฐได้เปลี่ยนมือจากพระสันตะปาปา (Pope) มาสู่กษัตริย์ (King) ซึ่งลักษณะการปกครองแบบนี้ฐานะของผู้ปกครองมีเหนือกว่า และสำคัญกว่าผู้ถูกปกครองเป็นอย่างมาก ผู้ปกครองเป็นผู้ชี้แนะให้ประชาชนในฐานะผู้ถูกปกครองต้องปฏิบัติตาม ถ้าผู้ปกครองทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนเป็นที่ตั้งก็ได้ชื่อว่าเป็นการปกครองแบบราชาธิปไตย (Absolute Monarchy) ในทางตรงกันข้ามหากการปกครองเป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งก็ย่อมได้ชื่อว่าเป็นการปกครองแบบทรราชย์ (Tyranny) ระบบการปกครองดังกล่าวประชาชนแทบไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองเลย

๒. รูปแบบความสัมพันธ์แบบการปกครองโดยผู้แทน (Representative Government) หลังจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญๆ ได้แก่ การปฏิวัติในอังกฤษเมื่อ ค.ศ. ๑๖๘๘ การปฏิวัติในอเมริกาเมื่อปี ค.ศ. ๑๗๗๖ และการปฏิวัติฝรั่งเศสเมื่อปี ค.ศ. ๑๗๘๙ มีผลทำให้กระแสของลัทธิประชาธิปไตยได้แพร่หลายไปยังรัฐต่างๆ ในทุกภูมิภาคของโลก ส่งผลต่อการทำลายศูนย์กลางการควบคุม และการผูกขาดอำนาจของรัฐของบุคคลหรือคณะบุคคล ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชนแบบ “ผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครอง” เปลี่ยนมาเป็นแบบการปกครองระบอบผู้แทน (Representative Government)

สาระสำคัญของความสัมพันธ์แบบการปกครองโดยผู้แทน คือ อำนาจอธิปไตยที่เรียกกันว่าอำนาจอธิปไตย (Sovereignty) นั้นเป็นของประชาชน (Popular Sovereignty) แต่ประชาชนไม่สามารถใช้สิทธิทางการเมืองได้โดยตรงดังเช่นสมัยนครรัฐเอเธนส์ เนื่องจากมีจำนวนประชากรมากขึ้นจึงต้องมีการมอบอำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นของประชาชนให้กับตัวแทนเป็นผู้ใช้อำนาจแทนประชาชนจึงเรียกว่า “ผู้แทนราษฎร” ลักษณะสำคัญของการปกครองโดยผู้แทน ประกอบด้วย ๑) ประชาชนมอบอำนาจอธิปไตยของตนให้ตัวแทนไปใช้แทนตน ๒) การมองอำนาจอธิปไตยต้องผ่านกระบวนการเลือกตั้ง (Election) ภายใต้ระบบการแข่งขัน (Competition) ๓) ตัวแทนของประชาชนมีอำนาจ

จำกัดตามที่กฎหมาย (รัฐธรรมนูญ) กำหนดไว้เท่านั้น ๔) เป็นการมอบอำนาจให้กับผู้แทนอย่างมีเงื่อนไขหากผู้แทนใช้อำนาจนอกขอบเขตของกฎหมายใช้อำนาจโดยพลการหรือบิดเบือนเพื่อประโยชน์ส่วนตน ประชาชนเจ้าของอำนาจอธิปไตยย่อมเรียกคืนอำนาจได้ อย่างไรก็ตาม การปกครองภายใต้ระบอบประชาธิปไตยโดยระบบผู้แทนที่เกิดขึ้นในสังคมต่างๆ ย่อมมีข้อบกพร่องและจุดอ่อนอยู่หลายประการ มีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความรู้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขาดความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชน เช่น มีคำกล่าวว่า การปกครองของนายทุนหรือคนกลุ่มน้อยสามารถผูกขาดอำนาจเป็นต้น

๓. รูปแบบความสัมพันธ์ของการเมืองแบบมีส่วนร่วม (Participative Politics) ความล้มเหลวของระบบประชาธิปไตย โดยผู้แทนได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม นักวิชาการจึงได้เสนอทางออกเพื่อแก้ไขปัญหาและจุดอ่อนของระบบประชาธิปไตยโดยผู้แทน โดยการเสนอระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมาทดแทน หลักการสำคัญของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมยึดหลักพื้นฐานที่ว่า ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนสามารถใช้อำนาจได้เสมอแม้ว่าได้มอบอำนาจให้กับผู้แทนของประชาชนไปใช้ในฐานะที่เป็น “ตัวแทน” แล้วก็ตาม แต่ประชาชนก็สามารถเฝ้าดู ตรวจสอบ ควบคุม และแทรกแซงการทำหน้าที่ของตัวแทนของประชาชนได้เสมอ โดยสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ๔ ลักษณะคือ

๓.๑ การเรียกคืนอำนาจโดยการถอดถอนหรือปลดออกจากตำแหน่ง (Recall) เป็นการควบคุมการใช้อำนาจของผู้แทนประชาชน ในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองแทนประชาชนหากปรากฏว่าผู้แทนของประชาชนใช้อำนาจในฐานะ “ตัวแทน” มิใช่เป็นไปเพื่อหลักการที่ถูกต้องหรือเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมที่แท้จริง ในทางตรงกันข้ามกลับเป็นการใช้อำนาจโดยมิชอบ โดยทุจริต หรือเพื่อประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถเรียกร้องอำนาจที่ได้รับมอบไปนั้นกลับคืนมา โดยการถอดถอนหรือปลดออกจากตำแหน่งได้

๓.๒ การริเริ่มเสนอแนะ (Initiatives) เป็นการทดแทนการทำหน้าที่ของผู้แทนของประชาชน หรือเป็นการเสริมการทำหน้าที่ของตัวแทนประชาชน ประชาชนสามารถเสนอแนะนโยบาย ร่างกฎหมาย รวมทั้งมาตรการใหม่ๆเองได้ หากว่าตัวแทนของประชาชนไม่เสนอหรือเสนอแล้วแต่ไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน

๓.๓ การประชาพิจารณ์ (Public Hearings) เป็นการแสดงออกของประชาชนในการเฝ้าดู ตรวจสอบ และควบคุมการทำงานของตัวแทนของประชาชน ในกรณีที่ฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารเตรียมออกกฎหมาย หรือกำหนดนโยบายหรือมาตรการใดๆก็ตาม อันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ หรือสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยสามารถที่จะเรียกร้องให้มีการชี้แจงข้อเท็จจริงและผลดีผลเสีย ก่อนการออกหรือบังคับใช้กฎหมาย นโยบาย หรือมาตรการนั้นๆ ได้

๓.๔ การแสดงประชามติ (Referendum or Plebisite) ในส่วนที่เกี่ยวกับนโยบายสำคัญ หรือการออกกฎหมายที่มีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างมาก เช่น การขึ้นภาษี การสร้างเขื่อนหรือโรงไฟฟ้า ฯลฯ ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตย สามารถเรียกร้องให้รัฐรับฟังมติของประชาชนเสียก่อนที่จะตรากฎหมาย หรือดำเนินการสำคัญๆ โดยการจัดให้มีการลงประชามติ เพื่อถามความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ อันเป็นการตัดสินใจขั้นสุดท้าย

การเรียกกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีการใช้คำที่แตกต่างกันไป ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนหรือความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ในที่นี้จึงขอยกตัวอย่างคำเฉพาะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ทุกคนได้เข้าใจร่วมกัน^{๓๑} เช่น การเสวนาหาทางออก (Deliberative Dialogue) เวทีประชาชน (Public Discussion Forum หรือ Public Forum) การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) การตรวจสอบผลการดำเนินงานโดยภาคประชาชน (People's Audit) ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ภาคประชาสังคม (Civil Society) เป็นต้น สิ่งที่ต้องกล่าวถึงในลำดับต่อไปคือเรื่องของการวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบว่าวิวัฒนาการการมีส่วนร่วมของประชาชนในสังคมปัจจุบันนั้น มีความก้าวหน้าไปในระดับใด โดยมีรายละเอียดของการจำแนกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเริ่มจากระดับการเข้ามามีส่วนร่วมน้อยที่สุดถึงระดับการเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ดังนี้^{๓๒}

ระดับที่ ๑ การให้ข้อมูลข่าวสาร : การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานภาครัฐเป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนน้อยที่สุด ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานของประชาชนในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานของภาครัฐ โดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่ในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง ทันสมัย และประชาชนสามารถเข้าถึงได้ รูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การจัดทำสื่อเผยแพร่ การพหุชมสถานที่จริง การจัดกิจกรรมเปิดบ้าน (open houses) และ website Inform

ระดับที่ ๒ การปรึกษาหารือ (Consult) : การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง ความรู้สึก และความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น ประชาชนมีบทบาทในฐานะการ

^{๓๑}บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ, รายงานการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ.พี.กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๑๘.

^{๓๒}สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ, คำเฉพาะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.opdc.go.th/special.php?spc_id=2&content_id=337 [๑๒ เมษายน ๒๕๖๓].

ให้ข้อมูลการตัดสินใจเป็นของหน่วยงานภาครัฐรูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น และการประชุมสาธารณะ

ระดับที่ ๓ การให้เข้ามามีบทบาท (Involve) : การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ หรือเกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบาย การวางแผนโครงการ และวิธีการทำงานโดยหน่วยงานภาครัฐมีหน้าที่จัดระบบอำนวยความสะดวก ยอมรับการเสนอแนะ และการตัดสินใจร่วมกับภาคประชาชน การมีส่วนร่วมระดับนี้มักดำเนินการในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

ระดับที่ ๔ การสร้างความร่วมมือ (Collaborate) : การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับสูง โดยประชาชนและภาครัฐจะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐ และเอกชน คณะที่ปรึกษาภาคประชาชน

ระดับที่ ๕ การให้อำนาจแก่ประชาชน (Empower) : เป็นระดับที่ให้บทบาทแก่ประชาชนในระดับที่สูงสุด เพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ รัฐจะดำเนินการตามการตัดสินใจนั้น ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับสูงสุดนี้ เน้นให้ประชาชนเป็นเจ้าของดำเนินการกิจ และภาครัฐมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนเท่านั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในระดับนี้ เช่น การลงประชามติ และการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยกระบวนการประชาคม

สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนของการมีส่วนร่วมของประชาชน และมีระดับของการมีส่วนร่วมของประชาชนค่อนข้างมาก คือ เรื่องของการเลือกตั้ง ซึ่งการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้สิทธิของตนเองในการแสดงความคิดเห็นในการเลือกผู้แทน เพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในการบริหารประเทศ โดยการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนั้นประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น ๓ ช่วง ได้แก่ ช่วงก่อนการเลือกตั้ง อาทิ การตรวจสอบบัญชีรายชื่อของตนเองว่ามีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ การศึกษาประวัติผู้สมัคร การฟังปราศรัยของพรรคการเมือง ช่วงระหว่างการเลือกตั้ง อาทิ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การติดตามการนับคะแนน การแจ้งเหตุ หากพบเหตุการณ์ผิดปกติ และช่วงหลังการเลือกตั้ง อาทิ การติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้แทนที่เราเลือก การแสดงพลังกลุ่มถอดถอนนักการเมือง จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งเป็นเรื่องที่มีความชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนได้เป็นอย่างดี นอกจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องของการเลือกตั้งแล้ว ยังมีเรื่องของการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างกฎหมายอื่นๆ นอกเหนือจากรัฐธรรมนูญที่มีการบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องต่างๆ ตามที่กฎหมายบัญญัติ อาทิ

- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้มีการบัญญัติให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนใน ๒ กรณี คือ การรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนในการวางและจัดทำผังเมืองรวม ตามมาตรา ๑๙ วรรคสอง และการรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนในการวางแผนและจัดผังเมืองเฉพาะตามมาตรา ๓๓ ซึ่งทั้งสองกรณีกฎหมายกำหนดให้มีการโฆษณาให้ประชาชนทราบ และจัดการประชุมเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องที่ โดยการแสดงความคิดเห็นของประชาชนสามารถทำได้ ๒ วิธี คือ การแสดงข้อคิดเห็นด้วยวาจา (กระทำได้ในวันประชุม) และการแสดงความคิดเห็นเป็นหนังสือ (กระทำได้ทั้งก่อนการประชุม ระหว่างการประชุม และภายหลังการประชุม) โดยในส่วนผลของการรับฟังความคิดเห็นจะมีการนำข้อคิดเห็นไปประกอบการพิจารณาตัดสินใจโดยองค์กรผู้มีอำนาจตามกฎหมาย

- พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ ว่า การจัดทำแผนแม่บทการจัดรูปที่ดินจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน และมาตรา ๓๗ กำหนดให้มีการจัดประชุมเจ้าของที่ดินภายในแนวเขตแผนผังโครงการจัดรูปที่ดินเพื่อสอบถามความสมัครใจในการดำเนินการจัดรูปที่ดิน

- พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑ บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ กำหนดให้การจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมสำหรับโครงการหรือกิจการหรือการดำเนินการของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง ผู้ดำเนินการหรือผู้ขออนุญาตต้องประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งวิธีการรับฟังความคิดเห็น หน่วยงานจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ โดยวิธีการที่กำหนดคือ การให้ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ การจัดให้มีเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชน รวมทั้งการเปิดให้ประชาชนเข้ามาแสดงความคิดเห็นได้ ๓ ช่องทาง คือ ไปรษณีย์, จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) และโทรสาร

นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายเฉพาะจะได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้แล้วก็ตาม แต่ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็นการเฉพาะ เริ่มต้นจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนโดยกระบวนการประชาพิจารณ์ ซึ่งจะดำเนินการประชาพิจารณ์ในปัญหาสำคัญของชาติที่มีข้อโต้เถียงหลายฝ่าย สำหรับเป็นแนวทางประกอบการตัดสินใจของรัฐในการดำเนินงานอันมีผลกระทบต่อประชาชน ต่อมากฎหมายดังกล่าวได้ถูกยกเลิกเนื่องจากการกำหนดวิธีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วยวิธีประชาพิจารณ์

เพียงอย่างเดียว ซึ่งวิธีการดังกล่าวเหมาะสมกับบางสถานการณ์เท่านั้น จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงหลักการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับหลักสากลเกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน จึงได้เกิด “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘” ขึ้น ซึ่งระเบียบดังกล่าวได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไว้ โดยให้หน่วยงานของรัฐเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการของรัฐให้ประชาชนได้รับทราบ และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน โดยกำหนดวิธีการ ได้แก่

๑) การสำรวจความคิดเห็นซึ่งอาจทำโดยวิธีการสัมภาษณ์รายบุคคล การเปิดให้แสดงความคิดเห็นทางไปรษณีย์ ทางโทรศัพท์ หรือโทรสาร ทางระบบเครือข่ายสารสนเทศ หรือทางอื่นใด การเปิดโอกาสให้ประชาชนมารับข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบโครงการ การสนทนากลุ่มย่อย

๒) การประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งอาจทำโดยการประชาพิจารณ์ การอภิปรายสาธารณะ การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย

๓) วิธีอื่นที่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนด ในการนี้ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างโครงการที่มีการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบดังกล่าว เช่น โครงการปรับปรุงระบบส่งไฟฟ้าบริเวณภาคตะวันตกและภาคใต้เพื่อเสริมความมั่นคงระบบไฟฟ้า (๕๐๐ กิโลโวลต์ บางสะพาน ๒ - สุราษฎร์ธานี ๒ วงจรที่ ๓ และ ๔ (ช่วงเข้าสถานีไฟฟ้าย่อยสุราษฎร์ธานี ๒) วงเงิน ๖๓,๒๐๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบคือการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นฯ โดยใช้วิธีการประชุมบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสีย กิจกรรมอำนวยความสะดวกทางถนน งานปรับปรุงจุดเสี่ยงและบริเวณอันตรายบนทางหลวง ทางหลวงหมายเลข ๑๑๑๓ ตอนควบคุม ๐๑๐๑ ตอนเมืองเก่า - ดอนโก ที่ กม.๑๖+๘๓๔ วงเงิน ๒๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท หน่วยงานรับผิดชอบคือแขวงการทางสุโขทัย ได้กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นฯ โดยใช้วิธีการประชาพิจารณ์

จากการศึกษาระเบียบดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามีสถานะเป็นเพียงกฎหมายของฝ่ายบริหารจึงไม่อาจให้เป็นหลักประกันสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้เท่าเทียมกับพระราชบัญญัติ อีกทั้งในส่วนเนื้อหาของตัวระเบียบเองก็อาจนำไปสู่ปัญหาในทางปฏิบัติ ได้แก่ ปัญหาในการใช้ดุลยพินิจของหน่วยงานรัฐในการริเริ่มให้มีการจัดการรับฟังความคิดเห็นก่อนอนุมัติโครงการ ปัญหาการใช้ดุลยพินิจของหน่วยงานรัฐในการเลือกรูปแบบของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เหมาะสม ปัญหาความเป็นกลางของหน่วยงานที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ปัญหาการนำผลสรุปของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไปใช้ในการประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานรัฐ อีกทั้ง

รูปแบบวิธีการของการรับฟังความคิดเห็นที่มีการดำเนินการส่วนใหญ่จะเป็นในรูปของการจัดประชุม และส่วนใหญ่เจ้าของโครงการจะเป็นผู้ให้ข้อมูลมากกว่าที่จะมีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างจริงจัง การรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในปัจจุบันจึงเป็นเพียงรูปแบบเชิงสัญลักษณ์ที่หน่วยงานต้องจัดให้มีตามระเบียบ แต่ผลของการรับฟังความคิดเห็นยังไม่ปรากฏชัดว่ามีการนำไปดำเนินการอย่างไร

แต่อย่างไรก็ตาม มีข้อสังเกตว่าการใช้คำในเรื่องของการมีส่วนร่วมมีหลายคำที่ถูกนำมาใช้ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เช่น ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) Public Opinion, Public Consultation เป็นต้น ซึ่งยังคงมีความสับสนว่าแต่ละถ้อยคำมีความแตกต่างของการนำไปใช้ อย่างไร แต่สำหรับผู้วิจัยแล้ว Public Hearing น่าจะหมายถึงการรับฟังความคิดเห็นมากกว่าจะหมายถึงการประชาพิจารณ์ ทั้งนี้ คงต้องมีการศึกษาในเรื่องนี้ต่อไปเพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าควรนำถ้อยคำใดมาใช้กับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละรูปแบบ เพื่อให้สื่อความหมายได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

สรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สิ่งสำคัญที่หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการคือ ทำอย่างไรที่จะให้การจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นรูปแบบที่ง่ายและเน้นการให้ประชาชนได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของตนเอง จริงๆ แล้วการจัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน สิ่งที่เราต้องการคือความเห็นของประชาชน แต่ที่ผ่านมามีการจัดรับฟังความคิดเห็นในประเทศไทยจะเป็นลักษณะของการจัดประชุมแบบที่เป็นทางการใช้เวลาประมาณครึ่งวันถึงหนึ่งวัน และการประชุมก็จะเป็นลักษณะของการโต้ตอบกันระหว่างผู้ให้ข้อมูลกับประชาชน ทั้งที่การจัดประชุมดังกล่าวเป็นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพราะฉะนั้นในเมื่อการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน คือ ต้องฟังเสียงประชาชน รูปแบบในการ จัดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนจึงควรดำเนินการแบบเรียบง่ายและมุ่งเน้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ ซึ่งจะทำให้หน่วยงานของรัฐได้รับฟังความคิดเห็นของประชาชน และนำความเห็นเหล่านั้นมาปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และหลักการสำคัญที่หน่วยงานที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต้องคำนึงถึง คือ “การมีส่วนร่วมของประชาชนให้ยึดประชาชนเป็นหลัก” ส่วนรูปแบบของการจัดนั้นให้ยึดกฎหมายเป็นหลักโดยในที่นี้กฎหมายกำหนดไว้อย่างไรก็ดำเนินการไปอย่างนั้น เช่น กำหนดให้มีการจัดประชุม การแสดงความคิดเห็นทางไปรษณีย์ หรือทางเว็บไซต์ เป็นต้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก็ดำเนินการไปตามรูปแบบที่กฎหมายกำหนด แต่วิธีการที่ดำเนินการภายใต้รูปแบบแต่ละรูปแบบนั้น จะต้องมุ่งเน้นการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ และหลักการสำคัญที่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรต้องตระหนักในกระบวนการต่างๆ ของการมีส่วนร่วมของประชาชน มีดังนี้

๑. ต้องมีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างละเอียดและเป็นไปด้วยความโปร่งใส และต้องไม่มีการปิดบังข้อมูลที่ประชาชนควรต้องรู้เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจ เพื่อให้การจัดรับฟังความคิดเห็นเป็นไปด้วยความโปร่งใส และเมื่อให้ข้อมูลโดยละเอียดแล้ว ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะมีบทบาทหน้าที่เพียงเป็นผู้ฟัง และจดบันทึกความเห็นเหล่านั้นไว้ เพื่อนำเสนอต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจพิจารณา โดยที่ในระหว่างการรับฟังความคิดเห็นเจ้าหน้าที่จะต้องไม่โต้แย้งหรือตอบโต้ หรือชี้แจงในระหว่างที่มีการรับฟังความคิดเห็น มิเช่นนั้นจะกลายเป็นการพยายามที่จะโน้มน้าวประชาชนให้เห็นด้วยกับสิ่งที่จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น ซึ่งการกระทำดังกล่าวจะไม่เป็นไปตามหลักของการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒. ต้องไม่นำความเห็นของประชาชนที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการมาเป็นเหตุทำให้โครงการล่าช้า กล่าวคือ ในการจัดรับฟังความคิดเห็นก็จะต้องมีทั้งความเห็นที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย และเมื่อมีคนไม่เห็นด้วย ผู้รับผิดชอบจะยังคงไม่ดำเนินการโครงการจนกว่าการจัดรับฟังความเห็นนั้นจะมีคนเห็นด้วยหมดทุกคนจึงจะดำเนินโครงการต่อได้ ซึ่งเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นเหตุให้การดำเนินโครงการล่าช้า แสดงให้เห็นถึงความไม่เข้าใจของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เพราะในการรับฟังความคิดเห็นย่อมมีทั้งคนที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย แต่เจ้าหน้าที่เพียงมีหน้าที่นำความเห็นเหล่านั้นมาเสนอต่อผู้มีอำนาจในการตัดสินใจและวางแผนในการแก้ไขปัญหาเท่านั้น ไม่ใช่การจัดรับฟังความคิดเห็นทุกคนต้องเห็นด้วยจึงจะดำเนินการต่อได้

๓. ต้องเข้าใจรูปแบบและวิธีการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ชัดเจนเนื่องจากคำศัพท์ต่างๆ ที่ใช้ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายคำ ซึ่งคำเหล่านั้นมีความหมายบ่งบอกถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกันไป เช่น การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน (Public Hearing) การประชาพิจารณ์ (Public Opinion) การลงประชามติ (Referendum) เป็นต้น ซึ่งรูปแบบและวิธีการในแต่ละกระบวนการ รวมถึงผลลัพธ์ที่ได้ก็มีความแตกต่างกัน อาทิ การลงประชามติ (Referendum) จัดเป็นกระบวนการหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน การลงประชามติไม่ต้องการความเห็นของประชาชนว่ามีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ใดๆ แต่การลงประชามติต้องการรู้เพียงแค่เห็นด้วย - ไม่เห็นด้วย หรือ รับ - ไม่รับ อันเป็นผลจากการลงประชามติ เพราะฉะนั้นจะเลือกใช้วิธีการไหนอย่างไรต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนก่อน เพื่อให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการได้จากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

๔. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง จะต้องเข้าใจเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าเพราะเหตุใดจึงต้องการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด เนื่องจากหลักประชาธิปไตยแต่เดิมทุกคนจะมีส่วนร่วมได้โดยตรง และเมื่อจำนวนคนเพิ่มมากขึ้น

จึงปรับเปลี่ยนเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่อาศัยการเลือกตั้งเลือกบุคคลที่ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่ในสภา แต่อำนาจอธิปไตยที่แท้จริงยังเป็นของประชาชนอยู่ ดังนั้นประชาชนจึงมีความชอบธรรมอย่างเต็มที่ที่จะต้องมีส่วนร่วมของระบบการเมืองการปกครอง ทั้งมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและส่วนร่วมอื่นๆ ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้มันนั่นเอง

จากหลักการต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เมื่อนำมาสู่การบัญญัติเป็นสาระสำคัญไว้ในรัฐธรรมนูญจะพบว่า รัฐธรรมนูญแต่ละฉบับของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมาโดยตลอดตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับแรกจนมาถึงปัจจุบันคือการให้ประชาชนเลือกผู้แทนราษฎร แต่ที่มีความโดดเด่นในเรื่องของการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมากจะเริ่มตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีประเด็นที่เกี่ยวข้องดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ถือว่าเป็นยุคแรกของ “ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม” ซึ่งรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมีสาระสำคัญในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดทั้งปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองให้มีเสถียรภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชนเป็นสำคัญ โดยได้มีการบัญญัติในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยในเรื่องของการมีส่วนร่วม หน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ มีการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับภาคประชาสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น และประชาชนเรียนรู้ที่จะใช้การมีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ โดยสันติวิธี

๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก ซึ่งนอกจากจะมีบทบัญญัติในเรื่องของสิทธิเสรีภาพของชนชาวไทย ในเรื่องของการมีส่วนร่วม หน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ แล้ว ได้มีการเพิ่มบทบัญญัติหมวด ๗ ว่าด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน เพื่อให้สิทธิแก่ประชาชนในกระบวนการทางการเมือง

๓. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นฉบับปัจจุบัน รัฐธรรมนูญฉบับนี้รับรองสิทธิของประชาชนไว้มากมาย มีสิทธิในหลายประเด็นที่ได้รับการรับรองไว้ไม่ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ และได้มีการกำหนดช่องทางที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้โดยการใช้สิทธิทางตรงตามที่บัญญัติไว้ในหลายมาตรา นอกจากสิทธิโดยตรงแล้วรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอีกหลายเรื่อง และมีประเด็นที่น่าสนใจที่ได้มีการบัญญัติไว้คือรัฐมีหน้าที่ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างน้อยใน ๔ ประเด็น คือ

๓.๑ มาตรา ๕๘ วรรคแรก บัญญัติว่า “การดำเนินการใดของรัฐหรือที่รัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการ ถ้าการนั้นอาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนและชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตตามที่กฎหมายบัญญัติ

๓.๒ มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติว่า “การจัดทำการกำหนดเป้าหมาย ระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย”

๓.๓ มาตรา ๗๗ วรรคสอง บัญญัติว่า “ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป”

๓.๔ มาตรา ๑๗๘ วรรคสอง บัญญัติว่า “หนังสือสัญญาอื่นที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม หรือการค้า หรือการลงทุนของประเทศอย่างกว้างขวางตามวรรคสอง ได้แก่ หนังสือสัญญาเกี่ยวกับการค้าเสรี เขตศุลกากรร่วม หรือการให้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ หรือทำให้ประเทศต้องสูญเสียสิทธิในทรัพยากรธรรมชาติทั้งหมด หรือบางส่วน หรือหนังสือสัญญาอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ วรรคสาม บัญญัติว่า “ให้มีกฎหมายกำหนดวิธีการที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและได้รับการเยียวยาที่จำเป็นอันเกิดจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาตามวรรคสามด้วย”

นอกจากนี้ มาตรา ๗๘ ได้บัญญัติให้รัฐดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ การจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงการตัดสินใจทางการเมืองและการอื่นใดบรรดาที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน จะเห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอันมาก และเนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำให้

ประชาชนได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นอันแสดงออกถึงความเป็นประชาธิปไตย ผู้วิจัยจึงเสนอ
 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยยึดตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบัญญัติแห่ง
 รัฐธรรมนูญใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๖ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (๒๕๕๔, หน้า ๑๘)	การเรียกกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนมีการใช้ คำที่แตกต่างกันไป ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนหรือความ เข้าใจที่ไม่ตรงกัน ในที่นี้จึงขอยกตัวอย่างคำเฉพาะเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ทุกคนได้เข้าใจร่วมกัน เช่น การเสวนาหาทางออก (Deliberative Dialogue) เวที ประชาชน (Public Discussion Forum หรือ Public

<p>สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนา ระบบราชการ (๑๒ เมษายน ๒๕๖๓)</p>	<p>Forum) การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) ประชาพิจารณ์ (Public Hearing) การตรวจสอบผลการดำเนินงานโดยภาคประชาชน (People's Audit) ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ภาคประชาสังคม (Civil Society) เป็นต้น</p> <p>ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมี ๕ ระดับ ได้แก่ ระดับที่ ๑ การให้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานภาครัฐ เป็นระดับที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนน้อยที่สุด</p> <p>ระดับที่ ๒ การปรึกษาหารือ (Consult) : การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข้อเท็จจริง ความรู้สึก และความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ระดับที่ ๓ การให้เข้ามามีบทบาท (Involve) : การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ หรือเกี่ยวข้องในกระบวนการกำหนดนโยบาย การวางแผน โครงการ และวิธีการทำงานโดยหน่วยงานภาครัฐ ระดับที่ ๔ การสร้างความร่วมมือ (Collaborate) : การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับสูง</p>
---	---

๒.๓ การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลายประการด้วยกัน ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐ, การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ, การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่องการป้องกันการทุจริต, การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา, การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่องการพิจารณาร่างกฎหมาย, การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่องสิทธิริเริ่มเสนอร่างพระราชบัญญัติ, การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่องการตรวจสอบกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่อง

การปกครองส่วนท้องถิ่น, การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่องการปฏิรูปประเทศ, การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่กับสิทธิในสวัสดิการของรัฐ

การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่องกระบวนการเลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้ง ซึ่งมีหัวข้อย่อยอีกหลายประการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งในเรื่องทำไมต้องมีการตรวจสอบการเลือกตั้ง, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งในเรื่ององค์กรเอกชนตรวจสอบการเลือกตั้ง, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งในเรื่องการตรวจสอบการเลือกตั้งมีการกำหนดไว้ในกฎหมายหรือไม่อย่างไร, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งในเรื่ององค์กรเอกชนคือใคร, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งในเรื่องบทบาทและภารกิจขององค์กรเอกชน, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งในเรื่ององค์กรเอกชนจะทำการตรวจสอบการเลือกตั้งได้ในเวลาใด เป็นต้น^{๓๓} ซึ่งการมีส่วนร่วมเหล่านี้เป็นสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมเพื่อเป็นกลไกในการดูแลสอดส่องกระบวนการทำงานของรัฐ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเรื่องแนวนโยบายแห่งรัฐ

มีส่วนร่วมทางการเมืองที่น่าสนใจประการหนึ่งที่ได้ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่นอกเหนือจากการให้ประชาชนใช้อำนาจผ่านตัวแทนแล้วยังมุ่งให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ “การเมืองแนวใหม่” นั่นก็คือ พยายามให้ประชาชนได้มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง ดังปรากฏในหมวดที่ ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มีอยู่ข้อหนึ่งที่กล่าวว่ารัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจัดทำบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของนักการเมืองและข้าราชการ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบรวมถึงการตัดสินใจทางการเมืองที่สำคัญ และเรื่องอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนจึงนับเป็นเรื่องที่ดีในระบอบประชาธิปไตย ที่รัฐธรรมนูญที่ถือเป็นกฎหมายสูงสุดในการบริหารประเทศ ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่รัฐบาลต้องถือเป็นนโยบายที่จะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ

^{๓๓}สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต), สารานุกรมเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ชุด การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการเลือกตั้ง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ๒๕๖๐), หน้า ๑๑-๑๓.

๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเรื่อง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ในกรณีที่รัฐหรือหน่วยงานของรัฐจะอนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมใดๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อมสุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดของประชาชนหรือชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง รัฐต้องดำเนินการให้มีการศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนหรือชุมชน และจัดให้มารับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนได้เสียหรือผู้ที่จะได้รับผลกระทบของชุมชนและประชาชนที่เกี่ยวข้องก่อน และต้องนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการหรืออนุญาตด้วย ถ้ามีผลกระทบเกิดขึ้น รัฐต้องเยียวยาความเดือดร้อนหรือความเสียหายให้แก่ประชาชนหรือชุมชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและโดยไม่ชักช้า จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญในเรื่องของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่จะมีการดำเนินโครงการนั้น จึงได้เปิดโอกาสให้ประชาชนในพื้นที่นั้นได้มีโอกาสรับฟังข่าวสารข้อมูล ให้สามารถแสดงความคิดเห็นต่อโครงการเหล่านั้น และรัฐต้องตอบปัญหาหรือข้อสงสัยของประชาชนให้ได้ หรือจะมีการเยียวยาอย่างไร

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเรื่องการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารของทางราชการ

ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ได้กล่าวถึงรัฐต้องเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาธารณะในความครอบครองของทางราชการที่ไม่ใช่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ หรือเป็นความลับของทางราชการ การที่รัฐธรรมนูญให้สิทธิแก่ประชาชนให้สามารถเข้าถึงข้อมูลและข่าวสารทางราชการนั้นได้ โดยสะดวกเท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วม ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐได้โดยตรง ทั้งนี้ก็เพื่อให้การปฏิบัติราชการมีความโปร่งใสซึ่งการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการโดยง่ายนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการช่วยกันป้องกันและระงับยับยั้งการทุจริตและประพฤติมิชอบในการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐในโครงการพัฒนาต่างๆ ของรัฐที่จะลงไปสู่ประชาชน ให้ได้รับผลจากโครงการอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยเกิดความคุ้มค่า และมีธรรมาภิบาลไม่เหมือนอย่างในอดีตที่โครงการของรัฐมีทั้งกินตามน้ำ กินทวนน้ำ การเรียกกินเงินใต้โต๊ะอย่างที่เราเคยได้ยินกันมา จนกระทั่งมีผู้เปรียบให้เห็นว่าโครงการของรัฐเปรียบได้กับแทงไอศกรีมที่กว่าจะลงไปถึงชาวบ้านก็เหลือแต่ไม้กับความหวานที่ติดอยู่กับไม้ไอศกรีมเท่านั้น ส่วนเนื้อไอศกรีมละลายไประหว่างทางจนหมดไม่เหลือตกไปถึงชาวบ้านแม้แต่น้อย ดังนั้นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบด้วยการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็น

๔. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเรื่องการป้องกันการ ทุจริต

เรื่องของการทุจริตในบ้านเมืองนับเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นปัญหาที่สะสมมาเป็นเวลานาน ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตในการใช้จ่ายเงินงบประมาณของรัฐ โดยผู้มีอำนาจทางการเมืองหรือโดยหน่วยราชการที่เป็นผู้ใช้งบประมาณนั้นโดยตรงในรูปของโครงการพัฒนาต่างๆ ที่ลงสู่ประชาชน หลายคดีถูกชี้มูลความผิดโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือ ป.ป.ช.และหลายคดีถูกศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตัดสินพิพากษาลงโทษจำคุก ภาพลักษณ์การทุจริตในประเทศไทยจึงเป็นที่จับตามองของต่างประเทศทำให้ขาดความน่าเชื่อถือในเรื่องของความโปร่งใสรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จึงกำหนดให้รัฐต้องใช้มาตรการและกลไกเพื่อจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทุกรูปแบบ ให้มีกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้านหรือชี้เบาะแส โดยต้องได้รับการคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ เช่น การคุ้มครองพยาน เป็นต้น หรือให้การสนับสนุนการรวมตัวกันของประชาชนเป็นเครือข่ายภาคประชาชนเพื่อการป้องกันการทุจริต กิจกรรมในโรงเรียนโตไปไม่โกง เยาวชนค่ายอาสาป้องกันการทุจริต รวมถึงสนับสนุนให้องค์กรเอกชนเข้าร่วมตรวจสอบการเลือกตั้ง เป็นต้น

๕. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา

เดิมการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเป็นการเลือกตั้งโดยตรงส่วนหนึ่งก็กับการแต่งตั้งโดยตรงอีกส่วนหนึ่งมีปัญหามาก เพราะที่มาจาก การเลือกตั้งเกือบทั้งหมดจะอิงกับพรรคการเมือง เพราะต้องหาเสียง ต้องใช้หวัคะแนนการเมืองแทรกแซงได้ แต่ถ้ามาจากการแต่งตั้งก็ถูกกล่าวหาว่าขาดความยึดโยงกับประชาชน ดังนั้น ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้จึงเปลี่ยนวิธีการเลือก สว. ใหม่ โดยให้มาจากการเลือกกันเองของประชาชนพลเมืองผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ หรือมีสถานะต่างๆ จากทุกกลุ่มที่หลากหลายอาชีพ วิธีการเลือก ส.ว.เช่นนี้ จึงเป็นการเปิดกว้างให้ประชาชนพลเมืองทุกคนซึ่งมีคุณสมบัติสมัครเข้ารับการเลือกโดยสะดวก **ให้มีส่วนร่วมโดยตรงในการใช้อำนาจอธิปไตย** ให้มีการเลือกไขว้กลุ่มกันเพื่อป้องกันการรวมหัวกันทั้งในระดับอำเภอ จังหวัด และระดับประเทศ วิธีการดังกล่าวนี้ จะช่วยให้ประชาชนพลเมืองทุกสาขาอาชีพมีโอกาสที่จะมีตัวแทนในสาขาอาชีพตน มาทำหน้าที่กลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านการพิจารณาจากสภาผู้แทนราษฎรให้มีความรอบด้านมากขึ้น เพราะเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์หรือเคยทำงานในด้านต่างๆ จากกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลายในสังคมมาก่อนนั่นเอง

๖. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเรื่องการพิจารณาร่างกฎหมาย

ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ได้กล่าวถึงว่า ในข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ในส่วนที่เกี่ยวกับการตั้งกรรมาธิการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรเห็นว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือคนพิการ หรือทุพพลภาพ ซึ่งเป็น

ผู้ด้อยโอกาสในสังคม ในข้อบังคับฯ นั้นได้ระบุว่าต้องให้บุคคลประเภทดังกล่าวนี้หรือผู้แทนองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นโดยตรง ร่วมเป็นกรรมการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมดและในส่วนที่เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อเสนอ ต้องกำหนดให้ผู้แทนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวร่วมเป็นกรรมการวิสามัญด้วยไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการวิสามัญทั้งหมด จะเห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางนิติบัญญัติด้วยอีกหนทางหนึ่ง

๗. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเรื่องสิทธิริเริ่มเสนอร่างพระราชบัญญัติ

เมื่อพูดถึงกระบวนการนิติบัญญัติ นั้นหมายถึง การริเริ่มเสนอกฎหมายการพิจารณาให้ความเห็นชอบการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ การลงพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์และการประกาศใช้บังคับกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ ได้กำหนดให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีสิทธิในการริเริ่มเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ ดังนี้ คือ ๑. คณะรัฐมนตรี หรือ ๒. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐ คน หรือ ๓. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคนเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้ในหมวดที่เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย หรือหมวดว่าด้วยหน้าที่ของรัฐ แต่ต้องเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างกฎหมายนั้น ประชาชนสามารถกระทำได้แต่จะต้องเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คือ มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปและเสนอได้ในชั้นเริ่มแรกคือชั้นริเริ่มการเสนอกฎหมาย เท่านั้น

๘. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเรื่องการตรวจสอบการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ ได้กำหนดไว้ว่าให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีอำนาจไต่สวนกรณีมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการในองค์กรอิสระหรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน มีพฤติการณ์ ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อกฎหมาย และยังสามารถกำหนดเอาไว้อีกว่าถ้าหากกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีพฤติการณ์กระทำผิดดังกล่าวเช่นกัน ก็ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภาหรือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อกล่าวหากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ใดกระทำผิดดังกล่าว โดยยื่นต่อประธานรัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานตามสมควร หากประธานรัฐสภาเห็นว่ามีความเห็นสมควรสั่งให้ทำการตามที่ถูกกล่าวหา ก็จะเสนอเรื่องไปยังประธานศาลฎีกาเพื่อตั้ง คณะผู้ไต่สวนอิสระ ไต่สวนหาข้อเท็จจริงต่อไป

๙. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น

เมื่อพูดถึงเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น จุดมุ่งหมายสำคัญก็เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนในการปกครองตนเอง เป็นการกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทั้งทางตรงและทางอ้อมในการบริหารหรือดำเนินกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั่นเอง เพราะการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น ดังนั้นในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้จึงได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สภาท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น ต้องเปิดเผยข้อมูลและรายงานผลการดำเนินงานให้ประชาชนทราบ รวมถึงสร้างช่องทางให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนดเช่นการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนมีการดำเนินโครงการต่างๆหรืออาจจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อประกอบการตัดสินใจ

นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ ยังเปิดโอกาสให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีสิทธิเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นได้อีกด้วย

๑๐. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเรื่องการปฏิรูปประเทศ

ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้จะมีความแตกต่างจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ที่ได้มีการกำหนดหมวดว่าด้วยการปฏิรูปประเทศไว้ด้วย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย สัมคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และได้กำหนดการปฏิรูปประเทศไว้ในหลายๆด้านและที่สำคัญด้านหนึ่งที่ต้องการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม คือการปฏิรูปด้านการเมือง ที่ต้องการให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง รวมตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกันและให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

๑๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ กับสิทธิในสวัสดิการของรัฐ

การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ของประชาชนชาวไทยทุกคนที่เป็นเจ้าของประเทศ เป็นเจ้าของ

อำนาจอธิปไตย ดังนั้น ประชาชนทุกคนภายในรัฐจึงมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามบทบาทหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดระบบสวัสดิการต่างๆ เช่น การจัดระบบสวัสดิการด้านสาธารณสุขเพื่อคุ้มครองชีวิตความเป็นอยู่และสุขภาพของประชาชน หากภาครัฐไม่สามารถดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นหน้าที่ของรัฐได้หรือดำเนินการอย่างไม่เป็นธรรม เช่น ประชาชนส่วนใหญ่ ไม่สามารถเข้าถึงยาที่จำเป็นในการรักษาเพราะมีราคาแพง เมื่อเห็นว่า เรื่องดังกล่าวมีความไม่เป็นธรรมเกิดขึ้น ซึ่งเราในฐานะประชาชนจึงต้องมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียกร้องความเป็นธรรมนั้นได้ ในเบื้องต้นสามารถแจ้งข้อร้องทุกข์ได้ ณ ศูนย์บริการจัดการเรื่องราว ร้องทุกข์ กระทรวงสาธารณสุข หากดำเนินการแล้วยังไม่สามารถแก้ไขได้ กฎหมายได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะให้รัฐดำเนินการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรือเสนอเป็นร่างกฎหมายต่อสภาผู้แทนราษฎรได้อีกช่องทางหนึ่ง

๑๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในเรื่องกระบวนการเลือกตั้ง

เมื่อพูดถึงการเลือกตั้งนั้น คนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าเป็นการไปหย่อนบัตรเลือกตั้งในวันเลือกตั้งเท่านั้น แท้จริงแล้วกระบวนการเลือกตั้งนั้นยังหมายรวมถึงห้วงเวลาก่อนการเลือกตั้ง วันเลือกตั้ง และช่วงหลังการเลือกตั้ง ดังนั้น ประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งทุกขั้นตอนและทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม การมีส่วนร่วมห้วงเวลาก่อนการเลือกตั้งนั้น ประชาชนสามารถมีส่วนร่วม โดยการตรวจบัญชีรายชื่อว่าตนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่ ตรวจสอบพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ฟังการปราศรัยนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมือง ศึกษาประวัติผู้สมัคร เป็นต้น ในวันเลือกตั้ง โดยการลงคะแนนเลือกตั้ง ติดตามการนับคะแนนร่วมเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ชักชวนเพื่อนบ้าน ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและกิจกรรมการมีส่วนร่วมหลังการเลือกตั้ง สามารถกระทำได้โดย ติดตามผลการเลือกตั้ง ติดตามผลการใช้สิทธิเลือกตั้ง ติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้ได้รับเลือกตั้ง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าเราสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งทุกขั้นตอน และเมื่อประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ก็จะเป็นแรงผลักดันให้การเมืองภาคประชาชนเข้มแข็งและช่วยทำให้เกิดเสถียรภาพทางการเมืองเพิ่มขึ้นด้วย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้ง

๑. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งในเรื่อง ทำไมต้องมีการตรวจสอบการเลือกตั้ง

แม้รัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ นับแต่ปี ๒๕๔๐ มาจนถึง ฉบับปี ๒๕๕๐ จะให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ อย่างไรก็ตามจุดอ่อนในการเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวคือ การดำเนินการไม่ต่อเนื่องและมักสนองตอบต่อนโยบายของฝ่ายการเมืองมากกว่าที่จะคำนึงถึงโอกาสที่ประชาชนพึงได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องและมากพอที่จะปกป้องคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของตนได้ รวมทั้งเกิดความตระหนักที่จะไม่ไปละเมิด

สิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ไม่ฝ่าฝืนกฎหมาย และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของสังคม แม้ประชาชนจะมีการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพของตนเอง แต่ก็ให้ความสำคัญน้อยมากต่อการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง ในการเลือกตั้งตัวแทนทุกระดับ ทุกประเภท ยังมีการทุจริต ซื้อสิทธิขายเสียงอยู่ กลไกตรวจสอบไร้ประสิทธิภาพ สนามเลือกตั้งกลายเป็นตลาดทางการเมืองที่มีการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียงระหว่างนักเลือกตั้งผู้ซื้อกับประชาชนผู้ขาย นักการเมืองทุจริตเข้ามาใช้อำนาจโกงกินคอร์รัปชัน จนดัชนีการทุจริตพุ่งสวนทางกับคะแนนความโปร่งใสที่ลดลงต่ำลงตามลำดับ ขณะที่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐจากประชาชนนั้นมีน้อยมาก จนนำมาสู่ความขัดแย้งแตกแยกทางความคิดอย่างรุนแรง สาเหตุก็เนื่องมาจากการทุจริตของนักการเมืองที่ขึ้นมาใช้อำนาจรัฐโดยขาดการตรวจสอบอย่างมีคุณภาพทั้งจากภาครัฐด้วยตนเองและจากภาคประชาชนพลเมืองนั่นเอง

๒. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งในเรื่อง องค์กรเอกชน ตรวจสอบการเลือกตั้ง

คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์กรรับผิดชอบการปฏิรูปการเมืองมีหน้าที่สนับสนุนแก่หน่วยงานที่ให้การศึกษและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตระหนักถึงความสำคัญของการให้ความรู้และเผยแพร่ประชาธิปไตยแก่กลุ่มบุคคลต่างๆ รวมถึงการสร้างพลเมืองที่ดี โดยเฉพาะภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งเพื่อให้ได้ผู้ที่จะมาเป็นผู้แทนของประชาชนนั้นผ่านกระบวนการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่น่าเชื่อถือทั้งในประเทศและต่างประเทศ ลำพังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเองซึ่งเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีการเลือกตั้งไม่ว่าจะเป็นระดับชาติและระดับท้องถิ่น ถ้าจะบอกว่าตนเองจัดการเลือกตั้งได้อย่างสุจริตเที่ยงธรรมและมีความโปร่งใส ย่อมขาดความน่าเชื่อถืออย่างแน่นอนเพราะเป็นผู้จัดการเลือกตั้งและเป็นผู้ประเมินเอง ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้ภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมได้ร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งจึงจะเป็นเครื่องยืนยันที่ดีของการจัดการเลือกตั้งในแต่ละครั้งว่ามีความสุจริตและเที่ยงธรรมเพียงใดเพราะเป็นคนภายนอกที่จะให้การรับรองยืนยันผลการดำเนินการจัดการเลือกตั้งของ กกต.

๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งในเรื่อง การตรวจสอบการเลือกตั้งมีการกำหนดไว้ในกฎหมายหรือไม่อย่างไร

การตรวจสอบการเลือกตั้งนั้นได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐสถาบันการศึกษา และองค์กรเอกชน ในการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ

การเลือกตั้ง และความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กกต. กำหนด จะเห็นว่าอำนาจหน้าที่ของ กกต. ในส่วนนี้ได้มีการรับรองไว้ โดยกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่า ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งได้อย่างไรบ้าง ไม่ว่าจะมีส่วนร่วม ในการให้การศึกษา เรียนรู้แก่พี่น้องประชาชน หรือการตรวจสอบการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นบทบาทที่มีความสำคัญอีกบทบาท หนึ่งของภาคประชาชนหรือประชาสังคมนั่นเอง

๔. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งในเรื่อง องค์กรเอกชนคือใคร

อาจมีข้อสงสัยว่าเมื่อกล่าวถึงองค์กรเอกชนนั้นมีความหมายครอบคลุมเพียงใด บริษัทห้างร้านต่างๆ กลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิต่างๆ จะจัดเป็นองค์กรเอกชนด้วยหรือไม่ ในที่นี้จึงขอให้นิยามความหมายของคำว่าองค์กรเอกชน ก็คือ ชมรมหรือกลุ่มบุคคล สมาคม มูลนิธิหรือองค์กรอย่างหนึ่ง ใดๆ ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล ซึ่งก่อตั้งและดำเนินการโดยเอกชนซึ่งมีสัญชาติไทย เป็นหลัก เพื่อดำเนินกิจการอันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกันโดยมิใช่เป็นการแสวงหากำไร รายได้ หรือผลประโยชน์มาแบ่งปันกันและมีความเป็นกลางทางเมือง คือไม่มีแนวคิดหรือพฤติกรรมที่เอียงเอียงไปทางกลุ่มการเมืองฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ดังนั้นกรณีบริษัทห้างร้านต่างๆ จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามความหมายดังกล่าวเนื่องจากบริษัทห้างร้านเหล่านี้เป็นหน่วยงานธุรกิจที่แสวงหากำไร รายได้หรือผลประโยชน์มาแบ่งปันกัน ให้กับกรรมการหรือผู้ถือหุ้นของบริษัทนั่นเอง

๕. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งในเรื่อง บทบาทและภารกิจขององค์กรเอกชน

บทบาทและภารกิจขององค์กรเอกชนในการช่วยเหลือการปฏิบัติงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สามารถดำเนินการได้ ๓ ลักษณะ ดังนี้

๑. ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยจัดทำเป็นข้อเสนอโครงการที่จะขอดำเนินการต่อสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เช่น การจัดกิจกรรมสร้างการรับรู้ และต้นตัวให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้ง รณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งคุณภาพ โดยพลเมืองคุณภาพ

๓. ทำการตรวจสอบการเลือกตั้งด้วยการสอดส่อง ฝ้าระวัง สังเกตการณ์ การหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง สำนวณค่าใช้จ่ายในการหาเสียงของผู้สมัคร รวมถึง การกระทำความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง และการสังเกตการณ์การใช้สิทธิเลือกตั้งภายในหน่วยเลือกตั้งในวันเลือกตั้ง

๖. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการเลือกตั้งในเรื่อง องค์กรเอกชนจะทำการตรวจสอบการเลือกตั้งได้ในช่วงเวลาใด

องค์กรเอกชนสามารถช่วยเหลือการตรวจสอบการเลือกตั้ง ได้ใน ๓ ห้วง ระยะเวลา ดังนี้
 ห้วงที่ ๑ ก่อนการเลือกตั้ง
 ด้วยการเตรียมความพร้อมขององค์กร การแสวงหาและพัฒนาอาสาสมัคร การจัดตั้ง
 เครือข่าย

ห้วงที่ ๒ ระหว่างเลือกตั้ง
 ดำเนินการตามภารกิจหรือตามแผนงานที่เสนอต่อ กกต. ประสานเครือข่าย ฝ้าระวัง
 สังเกตการณ์ พฤติการณ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ช่วยรณรงค์การเลือกตั้งคุณภาพ ทำการแจ้งเหตุและ
 รายงาน กกต.

ห้วงที่ ๓ หลังการเลือกตั้ง
 สรุปทบทวนผลการปฏิบัติงาน นำเสนอรายงานต่อ กกต. รายงานการเงินตามแบบที่
 กกต.กำหนด ดูแลอาสาสมัครและเครือข่ายให้มีความต่อเนื่อง
 จากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเมืองการปกครองที่
 รัฐธรรมนูญเปิดช่องทางไว้ให้ เมื่อพิจารณาให้ลึกไปอีกจะพบว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่ง
 ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ระบุการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยละเอียดไว้ดังต่อไปนี้
 หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา ๗๘ กำหนดให้รัฐส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชน
 ดังนี้

๑. มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี
 พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 ๒. มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ และการจัดบริการสาธารณะทั้งใน
 ระดับชาติและระดับท้องถิ่น
 ๓. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิ
 ชอบ รวมตลอดทั้งการตัดสินใจทางการเมืองและการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน
 มาตรา ๑๓๓ (๓) มาตรา ๒๓๖ และมาตรา ๒๕๖ (๑) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
 ไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้อำนาจแก่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง สามารถสรุป
 สาระสำคัญได้ดังนี้

๑. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายตามมาตรา ๓
 สิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยหรือหมวด ๕ หน้ารัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอ
 กฎหมาย

๒. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธาน
 รัฐสภาพร้อมด้วยหลักฐานพอสมควรเพื่อกล่าวหาว่ากรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

แห่งชาติว่าผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง

๓. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน มีสิทธิเข้าชื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคน ที่มีอายุครบ ๑๘ ปีบริบูรณ์ เพื่อไปทำหน้าที่คัดเลือกตัวแทนของตนเข้าไปออกกฎหมายและเข้าไปบริหารประเทศ ดังนั้นประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งได้ดังนี้^{๓๔}

๑. สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
๒. สอดส่องดูแลการเลือกตั้ง แจ้งเหตุหรือเบาะแสการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง
๓. ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยพร้อมเพรียง
๔. ร่วมตรวจสอบการเลือกตั้งโดยเป็นสมาชิกหรืออาสาสมัครขององค์การเอกชนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้ง
๕. ร่วมเป็นเจ้าหน้าที่จัดการเลือกตั้งในระดับต่างๆ เช่น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนน กรรมการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง สามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

๑. กิจกรรมการมีส่วนร่วมก่อนการเลือกตั้ง

๑. ตรวจสอบบัญชีรายชื่อว่าตนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่
๒. ตรวจสอบพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง
๓. ร่วมรณรงค์เลือกตั้ง
๔. ฟังการปราศรัยนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมือง
๕. สอดส่องดูแลพฤติกรรมที่มีขอบ
๖. ศึกษาประวัติผู้สมัคร
๗. ให้การศึกษาแก่ประชาชน
๘. การต่อรองนโยบายของพรรคการเมือง

^{๓๔}สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, การมีส่วนร่วม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [https://www.ect.go.th/ect_th/Ewt_w3c/ewt_news.php?nid=767&filename=\[๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓\]](https://www.ect.go.th/ect_th/Ewt_w3c/ewt_news.php?nid=767&filename=[๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓]).

๒. กิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างกาเลือกตั้ง

๑. สังเกตการณ์การซื้อเสียง
๒. ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
๓. ติดตามการนับคะแนน
๔. ร่วมเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
๕. แจ้งเหตุหากพบเหตุการณ์ผิดปกติ
๖. ชักชวนประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
๗. ไม่รับเงินซื้อเสียง
๘. ตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกติกา

๓. กิจกรรมการมีส่วนร่วมหลังการเลือกตั้ง

๑. ติดตามผลการเลือกตั้ง
๒. ติดตามผลการใช้สิทธิเลือกตั้ง
๓. ติดตามการจัดตั้งรัฐบาล
๔. ติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้แทนที่เราเลือก
๕. แสดงพลังกลุ่มถอดถอนนักการเมือง ถ้าพบว่ามีกรกระทำโดยมิชอบ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

๑. การมีส่วนร่วมในรูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์

การรวมตัวกันของบุคคลเป็นกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในสังคม มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเท่านั้น โดยไม่มีเป้าหมายที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศแต่อย่างใด สำหรับเป้าหมายของแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันไป บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลทำตามสิ่งที่กลุ่มตนต้องการ เช่น การเรียกร้องให้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ราคาพืชผลการเกษตร หรือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มของตน หรืออาจเรียกร้องให้รัฐบาลจัดทำนโยบายหรือโครงการที่กลุ่มตนจะได้เป็นโยชน์ เป็นต้น

๒. การมีส่วนร่วมในรูปแบบของพรรคการเมือง

การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความเชื่อทางการเมืองคล้ายคลึงกัน มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ อย่างไรก็ตามการเข้าร่วมตัวกันในรูปแบบพรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่นอีกเช่น การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนร่วม การสร้างผู้นำทางการเมือง การควบคุมและติดตามตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ ในส่วนของประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง

ได้ เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมของพรรคการเมือง การช่วยณรงค์หาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง เป็นต้น

๓. การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ถือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สำคัญของการบริหารประเทศ ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย แต่สิ่งที่ควรตระหนักคือ จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมากไม่ได้หมายความว่าถึงความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ หากแต่การใช้สิทธิเลือกตั้งในรูปแบบประชาธิปไตยที่แท้จริง ต้องมีลักษณะดังนี้

๑. การใช้สิทธิโดยอิสระ คือ การใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องเกิดจากความสมัครใจ ไม่ได้เกิดมาจากการบังคับหรือข่มขู่หรือสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

๒. การเลือกตั้งโดยลับ การออกเสียงต้องกระทำแต่เพียงลำพัง โดยไม่มีผู้อื่นอยู่ร่วมด้วย หรือสามารถล่วงรู้ได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกผู้สมัครคนใดหรือออกเสียงอย่างไร การออกเสียงเลือกตั้งของบุคคล ไม่สามารถประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไปได้

๓. ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง บุคคลแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้คนละหนึ่งเสียงเท่านั้น

๔. ความเป็นกลาง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเข้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

๔. การตรวจสอบการเลือกตั้ง

องค์การเอกชน หมายความว่า ชมรม หรือกลุ่มบุคคล สมาคม มูลนิธิ หรือองค์การอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล ซึ่งก่อตั้งโดยเอกชนเพื่อดำเนินกิจการอันมีลักษณะต่อเนื่องร่วมกันโดยมิใช่เป็นการแสวงหากำไร รายได้ หรือผลประโยชน์มาแบ่งปันกัน มีความเป็นกลางทางการเมืองและไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมือง

องค์การเอกชนที่มีความประสงค์จะช่วยเหลือการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หรือการช่วยเหลือในการตรวจสอบการเลือกตั้ง ต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง และต้องดำเนินกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อสาธารณประโยชน์มาเป็นเวลาต่อเนื่องกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี

การยื่นคำขอรับรององค์การเอกชน จะต้องยื่นคำขอต่อผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ณ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ที่สำนักงานใหญ่ขององค์การเอกชนนั้นตั้งอยู่

เอกสารประกอบการยื่นคำขอรับรององค์การเอกชน

๑. การยื่นคำขอขององค์การเอกชนที่เป็นนิติบุคคล ต้องเตรียมเอกสารดังต่อไปนี้

๒. หนังสือรับรอง หรือหนังสือสำคัญแสดงความเป็นนิติบุคคล
๓. ตราสารหรือข้อบังคับ หรือระเบียบขององค์การเอกชน
๔. บัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนหรือผู้บริหารขององค์การเอกชน ที่อยู่ พร้อมทั้งประวัติของบุคคลดังกล่าว

๕. รายงานผลการดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ในรอบปีที่ผ่านมา
๖. รายงานทางการเงินในรอบปีที่ผ่านมา
๗. รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารขององค์การเอกชนหรือบันทึกข้อตกลงของผู้บริหารองค์การเอกชน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความประสงค์ที่จะขอรับการรับรอง

การยื่นคำขอขององค์การเอกชนที่ไม่เป็นนิติบุคคล ต้องเตรียมเอกสารดังต่อไปนี้

๑. ตราสาร หรือข้อบังคับ หรือระเบียบขององค์การเอกชน
๒. บัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งเป็นกรรมการหรือผู้บริหารขององค์การเอกชน ที่อยู่พร้อมทั้งประวัติของบุคคล
๓. รายงานผลการดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ขององค์การเอกชนในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งประธานกรรมการหรือหัวหน้าผู้บริหารองค์การเอกชนให้คำรับรอง
๔. รายงานทางการเงินในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งประธานกรรมการหรือหัวหน้าผู้บริหารองค์การเอกชนให้คำรับรอง
๕. รายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารขององค์การเอกชนหรือบันทึกข้อตกลงของผู้บริหารองค์การเอกชนซึ่งแสดงให้เห็นถึงความประสงค์ที่จะขอรับการรับรอง

หมายเหตุ

๑. หนังสือรับรององค์การเอกชนที่เป็นนิติบุคคลให้มีอายุคราวละสี่ปี
๒. หนังสือรับรององค์การเอกชนที่ไม่เป็นนิติบุคคลให้มีอายุคราวละสองปี

องค์การเอกชนกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง

องค์การเอกชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งกับสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ ๓ วิธี คือ

๑. การให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ การจัดประชุมสัมมนาการจัดเวทีเสวนา การรณรงค์เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับประชาธิปไตย การเมืองการปกครอง รัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง ระบบพรรคการเมือง การปกครองท้องถิ่น แก่ประชาชนโดยทั่วไป
๒. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดย การส่งเสริมให้ประชาชน จัดกิจกรรม จัดตั้งกลุ่ม องค์กร เครือข่าย ให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและการเลือกตั้ง

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

๓. การช่วยเหลือตรวจสอบการเลือกตั้ง เพื่อป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่

๓.๑ การรับแจ้งเหตุ เป็นการรับแจ้งเหตุการฉ้อโกงจากผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ผู้สมัคร พรรคการเมือง อาสาสมัคร หรือบุคคลใด ในเรื่องเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้สมัคร พรรคการเมือง อาสาสมัครหรือบุคคลใด กระทำการอันอาจเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.๒๕๕๐ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๕ หรือกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๒ การสำรวจค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของผู้สมัครแต่ละคนที่ใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี และค่าใช้จ่ายของพรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัครแต่ละพรรคที่ใช้จ่ายในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

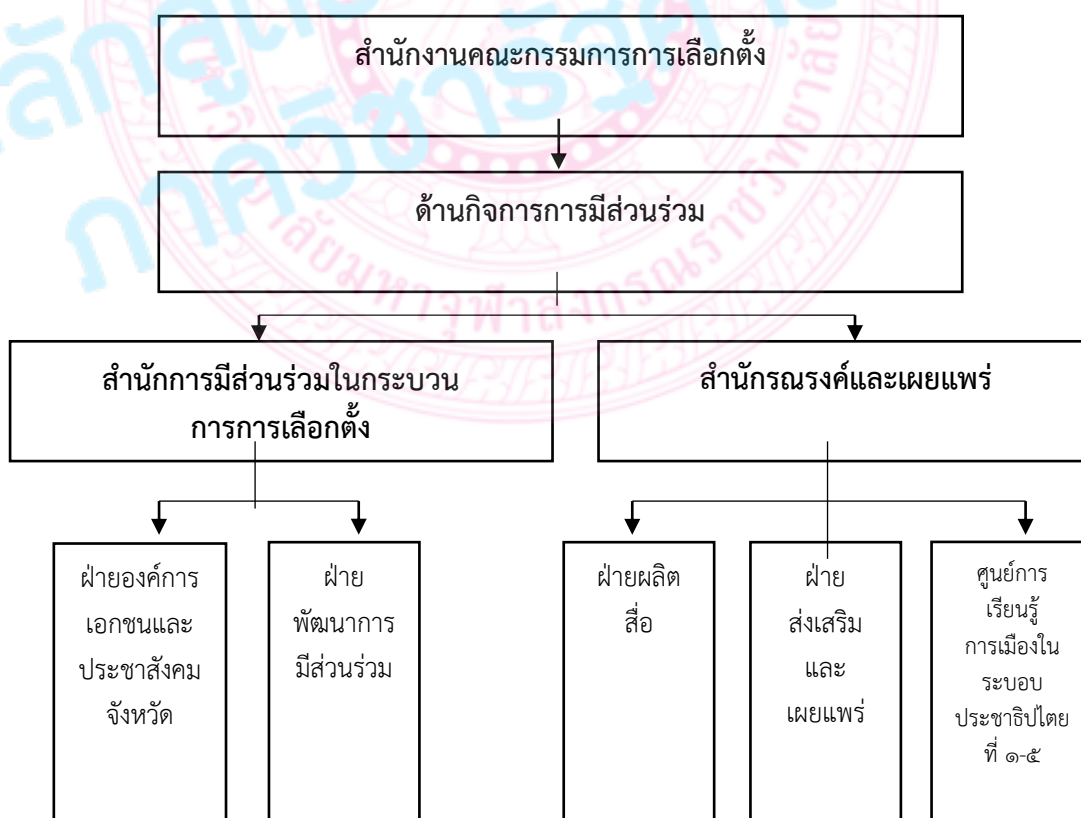
๓.๓ การสอดส่องและสังเกตการณ์เพื่อป้องกันการทุจริต เป็นการสอดส่องเพื่อป้องกันการทุจริตในการเลือกตั้ง การสังเกตการณ์การหาเสียง ของผู้สมัครพรรคการเมือง หรือบุคคลใด ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี การสอดส่องเพื่อป้องกันการทุจริตการลงคะแนน การนับคะแนน และการประกาศผลการนับคะแนน ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น แล้วแต่กรณี

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ด้านบทบาทการมีส่วนร่วม

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ในการส่งเสริมและสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการท้องถิ่น หรือสนับสนุนองค์การเอกชน ในการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และการช่วยเหลือในการตรวจสอบการเลือกตั้ง โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง มีหน้าที่ในการเผยแพร่วิชาการ ให้ความรู้และการศึกษาแก่ประชาชนรวมทั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และการส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ด้านกิจการการมีส่วนร่วม

มีอำนาจหน้าที่ให้การศึกษาเรียนรู้การรณรงค์เผยแพร่ความรู้ทางการเมืองและการเลือกตั้งแก่ประชาชน รวมทั้งดำเนินการให้ประชาชน คณะบุคคล องค์กรเอกชน และประชาคมจังหวัด มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาทางการเมืองและการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แบ่งส่วนงานออกเป็น

แผนภาพที่ ๒.๑ กิจการการมีส่วนร่วมของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สำนักงานมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง มีหน้าที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. การให้การศึกษากลับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การส่งเสริมความรู้และทักษะแก่ประชาชน ให้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและการเลือกตั้ง

๒. การรับรองและแต่งตั้งผู้แทนองค์การเอกชนทำหน้าที่ในการตรวจสอบการเลือกตั้ง
สำนักบรรณคดีและเผยแพร่ มีหน้าที่ที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

๒.๑ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง

๒.๒ การเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจและข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยและการเลือกตั้ง ผ่านสื่อมวลชน กิจกรรมรูปแบบต่างๆ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ รัฐธรรมนูญฉบับนี้รับรองสิทธิของประชาชนไว้มากมาย มีสิทธิในหลายประเด็นที่ได้รับการรับรองไว้ไม่ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ คือ สิทธิของประชาชนที่จะมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกระบวนการกำหนดนโยบาย ออกกฎหมาย ที่จะมีผลกระทบต่อตัวเอง จะพบว่าในรัฐธรรมนูญ ฉบับปัจจุบัน เขียนคำว่า "มีส่วนร่วม" ไว้ถึง ๒๒ แห่งด้วยกัน มากกว่ารัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งเขียนไว้ ๙ แห่ง แต่เป็นรองรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่เขียนไว้ ๓๔ แห่ง ซึ่งในความเป็นจริงประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังไม่ค่อยรู้ว่า รัฐธรรมนูญได้รับรองสิทธิให้ประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในเรื่องใดบ้าง

ดังนั้น ผู้วิจัยจะได้รวบรวมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดช่องทางที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้โดยการใช้สิทธิทางตรง มีดังนี้

๑. ตามมาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานรัฐให้ดำเนินการที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน หรืองดเว้นไม่ดำเนินการสิ่งที่จะก่อผลเสีย และหน่วยงานรัฐต้องพิจารณาข้อเสนออันโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย

๒. ตามมาตรา ๑๓๓ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ คน สามารถเข้าชื่อกันเพื่อเสนอกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนและหน้าที่ของรัฐต่อสภาผู้แทนราษฎรได้

๓. ตามมาตรา ๒๕๔ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิเข้าชื่อกันเพื่อเสนอข้อบัญญัติหรือเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นได้ โดยรัฐธรรมนูญยังไม่ได้กำหนดจำนวนรายชื่อที่ต้องใช้ไว้ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น และจะต้องมีกฎหมายออกมากำหนดหลักเกณฑ์ต่อไป

๔. ตามมาตรา ๒๕๖ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คน สามารถเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญได้

นอกจากสิทธิโดยตรงที่ประชาชนสามารถเข้าชื้อกันเพื่อที่จะเสนอกฎหมายและนโยบายแล้ว รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอีกหลายเรื่องหลายประเด็น ดังนี้

๑. ตามมาตรา ๕๗ (๑) รัฐต้องอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงาม จัดให้มีพื้นที่สาธารณะสำหรับการทำกิจกรรม โดยต้องส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย

๒. ตามมาตรา ๕๗ (๒) รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยต้องให้ประชาชน และชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ดำเนินการและได้รับประโยชน์ด้วย

๓. ตามมาตรา ๖๓ รัฐต้องจัดให้มีมาตรการเพื่อป้องกันและขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมทั้งกลไกส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส การทุจริต

๔. ตามมาตรา ๖๕ ในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องมีบทบัญญัติ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน

๕. ตามมาตรา ๖๘ รัฐต้องอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ส่งเสริมสนับสนุน การศึกษาและเผยแผ่หลักธรรม ต้องมีมาตรการป้องกันการบ่อนทำลาย และต้องส่งเสริมให้ พุทธศาสนิกชนมีส่วนร่วมดำเนินการดังกล่าวด้วย

๖. ตามมาตรา ๗๔ รัฐต้องจัดให้มีระบบแรงงานสัมพันธ์ หรือ ระบบความสัมพันธ์ ระหว่างสหภาพลูกจ้างและนายจ้าง ที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

๗. ตามมาตรา ๗๘ รัฐต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ การ จัดทำบริการสาธารณะ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริต รวมทั้งการตัดสินใจทาง การเมือง และการอื่นๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชน

๘. ตามมาตรา ๑๓๘ รัฐต้องออกกฎหมายที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และได้รับการเยียวยาจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

๙. ตามมาตรา ๒๕๒ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จะมาจากการเลือกตั้งหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น หรือวิธีอื่นก็ได้แต่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม ด้วย

๑๐. ตามมาตรา ๒๕๓ ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เปิดเผย ข้อมูลและรายงานผลให้ประชาชนทราบ และมีกลไกให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมด้วย

๑๑. ตามมาตรา ๒๕๗ (๓) การปฏิรูปประเทศต้องทำให้ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑๒. ตามมาตรา ๒๕๙ หมายความว่าด้วยขั้นตอนและแผนการปฏิรูปประเทศ ต้องระบุงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญยังกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน อีกอย่างน้อย ๔ ประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑. ตามมาตรา ๕๘ การดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย ฯลฯ รัฐต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ประชาชน และชุมชนที่เกี่ยวข้องก่อน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ

๒. ตามมาตรา ๖๕ ในกฎหมายว่าด้วยการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วน

๓. ตามมาตรา ๗๗ ก่อนการออกกฎหมายทุกลบ รัฐต้องจัดรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชน

๔. ตามมาตรา ๑๗๘ รัฐต้องออกกฎหมายที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และได้รับการเยียวยาจากผลกระทบของการทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ

สรุปได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมต่างๆ ไว้อย่างหลากหลาย สิทธิเหล่านั้นล้วนแล้วแต่มีความสำคัญในการเมืองการปกครองและการอยู่ร่วมกันของประชาชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้งที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ชัดเจน ซึ่งเป็นมาตรฐานที่นานาอารยประเทศบัญญัติรับรองเป็นหลักประกันไว้ว่าประชาชนจะสามารถร่วมกันจัดตั้งการปกครองที่ตนได้เลือกคนที่ตนชื่นชอบเข้าไปในระบบการเมือง และทำเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง

ตารางที่ ๒.๗ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญใหม่ พ.ศ. ๒๕๖๐

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
<p>สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต) (๒๕๖๐, หน้า ๑๑-๑๓)</p>	<p>รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติที่รับรองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้หลายประการด้วยกัน ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่องนโยบายแห่งรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญใหม่ในเรื่องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ, การป้องกันการทุจริต, การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา, การพิจารณาร่างกฎหมาย, สิทธิริเริ่มเสนอร่างพระราชบัญญัติ, การตรวจสอบกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, การปกครองส่วนท้องถิ่น, การปฏิรูปประเทศ, สิทธิในสวัสดิการของรัฐ, กระบวนการเลือกตั้ง</p>

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งนี้มีปรากฏในรัฐธรรมนูญทุกฉบับโดยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต้องการให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในระบบการเมืองการปกครองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้น รัฐธรรมนูญจึงได้ระบุถึงกลไกการเข้ามาบริหารประเทศของผู้ที่ได้รับเลือกตั้งผ่านการเลือกตั้ง ผู้วิจัยจะได้นำเสนอ ดังนี้

การเลือกตั้งเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองการปกครองของประชาชน นั่นคือ เป็นแนวทางในการได้มาซึ่งผู้ปกครองประเทศนั่นเอง ในระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ เพราะเป็นการสรรหาตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน ซึ่งเรียกว่าประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) เพราะเหตุผลว่าประชาชนทุกคนไม่สามารถที่จะเข้าไปทำหน้าที่ในสภาได้ทุกคน เพราะมีเป็นจำนวนมาก แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งสรุปได้ดังนี้

๑. ความสำคัญของการเลือกตั้ง

๑.๑ เป็นการเลือกผู้นำหรือผู้ปกครองประเทศ

๑.๒ การเลือกตั้ง เป็นห้ามล่อทางการเมือง กล่าวคือ หากผู้ปกครองที่เลือกขึ้นมาปกครองประเทศไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ก็ใช้การเลือกตั้งเป็นตัวตัดสินไม่ให้ผู้ปกครองคนนั้นเข้ามาอีกใน

การเลือกตั้งครั้งต่อไป ทำให้ต้องมีการกำหนดระยะเวลาในการบริหารประเทศ เช่น ๔ ปี เลือกตั้ง ๑ ครั้ง เป็นต้น

๑.๓ การเลือกตั้ง เป็นกลไกในการเชื่อมโยงระหว่างความต้องการของประชาชนกับรัฐบาล นั่นคือผู้ที่ลงเลือกตั้งจะต้องนำเอาความต้องการของประชาชนมากำหนดเป็นนโยบาย

๑.๔ การเลือกตั้ง เป็นตัวสร้างความชอบธรรมในทางการเมืองให้กับผู้ปกครองเพราะรัฐบาลที่ผ่านการเลือกตั้งจะมาจากความยินยอมของคนส่วนใหญ่

๒. ประเภทของการเลือกตั้ง

๒.๑ การเลือกตั้งทั่วไป (General Election) เป็นการเลือกตั้งใหญ่ทั่วประเทศ เช่น การเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

๒.๒ การเลือกตั้งซ่อม (By-Election) กรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภายาย ลาออก หรือขาดคุณสมบัติจนเหตุให้ต้องออกจากตำแหน่ง

๒.๓ การเลือกตั้งซ้ำ (Re-Election) จะทำในกรณีการเลือกตั้งครั้งแรกไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม หรือเกิดปัญหาในการเลือกตั้ง

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการเลือกตั้ง

๓.๑ ประชาชนจะได้ผู้แทนซึ่งเป็นตัวแทนของคนส่วนใหญ่

๓.๒ ได้รับการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์

๓.๓ การเลือกตั้งช่วยส่งเสริมให้คนดีมีความรู้เข้ามาสู่การเมือง ซึ่งจะขึ้นอยู่กับประชาชนว่าเลือกคนดีจริงๆ เข้ามาหรือไม่

๓.๔ การเลือกตั้งช่วยส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย

๓.๕ การไปเลือกตั้งเป็นการทำหน้าที่ของพลเมืองดี

๓.๖ การเลือกตั้งช่วยลดความขัดแย้ง เช่น ถ้าเกิดปัญหาในการบริหารประเทศมีความขัดแย้งในพรรครัฐบาล ก็จะใช้วิธีการยุบสภาเพื่อเลือกตั้งใหม่

๓.๗ การเลือกตั้งช่วยสร้างบูรณาการทางการเมือง

๓.๘ การเลือกตั้งทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สำคัญมาก

๓.๙ การเลือกตั้งนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงผู้นำอย่างสันติ

๔. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง

๔.๑ การศึกษา ถือว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการเลือกตั้งมากอย่างหนึ่ง จากการศึกษาการเลือกตั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า คนที่มีการศึกษาสูงจะไปเลือกตั้งมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำหรือไม่ได้รับการศึกษา การศึกษาขั้นต่ำในประเทศสหรัฐอเมริกาคือ Hi-School ส่วนประเทศไทยปัจจุบันยังไม่ถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๖ คือ การศึกษายังอยู่ในภาคบังคับอยู่ ประชาชน

เหล่านี้ยังแยกไม่ออกว่านโยบายพรรคคืออะไร มีอุดมการณ์อย่างไร เมื่อมีคนนำผลประโยชน์มาให้ก็จะรับทันที

๔.๒ เศรษฐกิจ เป็นเรื่องของรายได้ของประชาชน เป็นเรื่องปากท้องปัจจุบัน รายได้ต่อหัวของประชากรในประเทศไทยยังต่ำมาก ถือว่าอยู่ในขั้นยากจน เห็นได้จากการสำรวจราษฎรจำนวน ๘๐๐ ครัวเรือน ที่จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ประชาชนมีรายได้เฉลี่ยวันละ ๔ บาท หรือปีละ ๑,๔๔๐ บาท ซึ่งถือว่าต่ำมากๆ ไม่เพียงพอต่อการครองชีพในปัจจุบัน ดังนั้นเมื่อประชาชนท้องก็ไม่มีจะกิน ถ้ามีคนนำสิ่งของ นำเงินมาให้ก็ต้องรับเพื่อความอยู่รอด ไม่สนใจว่าบุคคลที่ให้อยู่พรรคไหน มีอุดมการณ์อย่างไร จะพัฒนาไปในทิศทางใด เศรษฐกิจจึงมีผลต่อการเลือกตั้งอย่างมาก ปากท้องของประชาชนจะต้องมาก่อนการเมือง ด้วยเหตุนี้จึงมีการซื้อเสียงในการเลือกตั้งครั้งต่อไปแน่นอน

๔.๓ สังคมของประเทศไทยจะเป็นสังคมแบบหลวมๆ ไม่ผิดระเบียบกฎเกณฑ์ ไม่มีการฝึก คนไทยเป็นคนเอาอย่างก็ได้ง่ายๆ ไม่เรื่องมาก จากการศึกษาพบว่า

๑) สังคมไทยเป็นระบบอุปถัมภ์ คนไทยยังชอบการแต่งตั้งอยู่ ชอบพรรคพวกกัน เคยฝากอะไรกันไว้ เคยทำให้ ยังรักพี่รักน้อง รักเจ้านายรักลูกน้อง เพื่อนที่ทำงาน ดังนั้นถ้ามีการฝากว่าให้เลือกหน่อยนะคนนี้เป็นกัน ก็ถือว่าช่วยๆ กัน การซื้อเสียงจึงเกิดขึ้น

๒) สังคมไทย เป็นระบบเครือญาติ เป็นระบบครอบครัวใหญ่ ยังมีสายใยความผูกพัน มีปู่ย่า ตายาย ลูกป้า น้าอา ยังเกรงใจฝากคนนั้นคนนั้นมา เป็นต้น

๓) สังคมไทยเป็นระบบอาวุโส มีระบบผู้บังคับบัญชา ฝากมาก็เลือกๆ ตามผู้อาวุโส โดยไม่คิดถึงเรื่องการเมือง

๔) สังคมไทยเป็นระบบสะสมมรดก คือ ชอบการสะสมมรดกไว้ให้ลูกหลาน ทำเพื่อให้ได้เงินมากมาย วิธีการได้มาอย่างแรกคือต้องมีอำนาจทางการเมือง เพราะมีช่องทางในการหาเงินได้มาก คือ การทุจริต โดยการพยายามซื้อเสียงเพื่อจะได้เป็นรัฐมนตรี

๔.๔ ค่านิยม ค่านิยมของคนไทยจะมีความชอบอยู่มาก เช่น

๑) ค่านิยมชอบคนมีบารมีมีอิทธิพล ร่ำรวย โดยมีได้สนใจว่าเขามีนโยบายพรรคว่าอย่างไร แต่ชอบคนนี้แหละจึงเลือกเพราะเขามีบารมี ส่วนเลือกแล้วเขาจะไปทำอะไรบ้างไม่ได้คิด

๒) ค่านิยมชอบคนใจนักเลง พูดจริงทำจริง คำไหนคำนั้น แต่ไม่ใช่ทำเพื่อประชาชนของชาติ แต่เป็นประโยชน์ส่วนตัว คนไทยชอบเพราะใจนักเลงดี คนตรง แต่ไม่ได้พิจารณาว่าเขาอยู่พรรคไหน มีนโยบายอย่างไรเลือกเขาเพราะชอบปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ชอบคนใจกว้าง ใจใหญ่ ทำบุญมากๆ บริจาคมากๆ ไปจัดเสียง โดยมีต้องให้ใครออกค่าใช้จ่ายช่วย เอาภาพยนตร์มาฉาย เอามวย เอาหมอลำมาให้ดูฟรี นักการเมืองลงทุนไปก็ต้องหาคืน

- ชอบของฟรี คนไทยจะชอบมากของฟรี อะไรก็ได้ขอให้ได้มาฟรีๆ ชอบ เช่น

เขาจัดโต๊ะจีน จัดให้กินฟรี จัดมโหรีสพให้ดูฟรี ชอบก็เลือกเขาโดยไม่สนใจเลยว่าเขาจะทำอะไรได้บ้าง เขามีอุดมการณ์หรือนโยบายหรือไม่ จะช่วยเศรษฐกิจชาติได้อย่างไร

- ชอบคนที่ดีเด่น มีชื่อเสียง ถ้ายังมีชื่อเสียงลงสมัครรับเลือกตั้งคนไทยจะชอบเลือก โดยไม่สนใจว่าเขาหลงเพราะมีอุดมการณ์ทางการเมือง มีนโยบายหรือไม่

๔.๕ ชอบลืมนง่าย คนไทยจะเป็นคนที่ลืมนอะไรง่าย ๆ ไม่ค่อยจำว่าในอดีตที่ผ่านมาได้ทำอะไรผิดไปบ้าง เวลาผ่านไปเพียงไม่กี่วันก็จะลืมน คนที่เขาสมัครใหม่ก็จะเลือกอีกจนลืมนว่าเขาเคยสร้างผลงานหรือไม่ จำได้แต่ว่าเขาเคยเลือก

๔.๖ เชื่อเรื่องบาปบุญคุณโทษ คนไทยจะเป็นคนที่เชื่อบาปบุญคุณโทษเมื่อได้รับเงินรับสิ่งของเขามาแล้ว ก็จะต้องเลือกเขาเพราะจะบาป โดยไม่สนว่าเขาได้รับเลือกตั้งแล้วเขาจะไปทำอะไรบ้าง

๔.๗ ชอบเชื่อเรื่องโชคกลาง ผีसाงเทวดา ดูดวงแล้วคนนี้ได้รับเลือกตั้งก็ได้รับเรื่องการดูดวง เชื่อผีบอก

๔.๘ ชอบคนบริจาคมาก ถ้าบริจาคมากๆ ก็ชอบ เขาบริจาคเงินสร้างวัด สร้างถนนให้จะต้องเลือกๆ เพราะเขาทำให้ ไม่สนใจว่าเขาเล่นการเมืองเพราะมีนโยบายว่าอะไร

๔.๙ ชอบให้อภัย ถ้านักการเมืองทำผิดมาในอดีตเขาออกมาขอโทษ ก็ให้อภัยให้เล่นการเมืองต่อได้ เลือกเขาอีก และถ้าทำผิดอีกก็ขอโทษและให้อภัยอีกเรื่อยๆ

๔.๑๐ ชอบการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ นิสสัยคนไทยแต่โบราณมาแขกมาบ้านให้ต้อนรับ ยิงเขามือของมาฝากด้วยยิ่งต้อนรับ มาขอคะแนนถึงประตูบ้าน นำของมาฝากด้วยจะต้องเลือกเขา

๔.๑๑ ไม่ค่อยมีจริยธรรม คนไทยไม่ยึดติดกับระเบียบแบบแผน การเมืองไม่มีจริยธรรมทางการเมือง

๔.๑๒ ถืออาวูโส ต้องเชื่อผู้ใหญ่ ดังนั้นเมื่อผู้ใหญ่บอกให้เลือกใครก็เลือกผู้บังคับบัญชาให้เลือกใครก็เลือก โดยไม่สนใจว่ามีอุดมการณ์เมืองหรือไม่

๔.๑๓ คนไทยมีความกตัญญู เช่น เคยฝากเขาให้อาลูกเข้าโรงเรียนฝากลูกให้ทำงานหรือช่วยเหลือเขาโดยยืมเงินเขา จึงต้องเลือกเขา เป็นต้น^{๓๔}

การเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

สรุปการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ ได้กำหนดหลักเกณฑ์การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและจากบัญชีรายชื่อเอาไว้อย่างชัดเจน โดยได้กำหนดรูปแบบการเลือกตั้งระบบ

^{๓๔}ชลธิชา ณ เชียงใหม่, แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง, (กรุงเทพมหานคร : โรงเรียนปรีณสร้อยแยลล์วิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๖๘.

ใหม่หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า “แบบจัดสรรปันส่วนผสม” ตามแบบอย่างของประเทศเยอรมนี ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้นำมาใช้เป็นหลักคิดในการวางระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้ ทั้งนี้ สืบเนื่องจากวิกฤตการณ์ความขัดแย้งระหว่างพรรคการเมืองที่ต้องการเอาชนะการเลือกตั้งจนเกิดปัญหา เกิดความวุ่นวายขึ้นในประเทศ ดังนั้น เพื่อลดความรุนแรงในการแข่งขันการเข้าสู่อำนาจจึงต้องใช้ระบบการเลือกตั้งที่ดีที่สามารถทำให้มีการกระจายหรือมีตัวแทนครอบคลุมอย่างทั่วถึงในกลุ่มผลประโยชน์ ในทุกสาขาอาชีพ ได้เข้ามามีที่นั่งในสภา โดยเปรียบเทียบระบบการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่เป็นระบบ “วันแมนวันโหวต” คนชนะในเขตเลือกตั้งหนึ่งอาจชนะกันเพียงแค่คะแนนเดียว ซึ่งเป็นจุดอ่อนของระบบ เพราะนำคะแนนมาตัดสินผลชนะเพียงอย่างเดียวไม่ใช่เสียงส่วนใหญ่หรือเสียงข้างมาก ตัวอย่างเช่น ในเขตหนึ่งมีการแข่งกัน ๔ คน ผู้ที่ชนะได้ร้อยละ ๔๐ ของคะแนน ขณะที่อีก ๓ คนรวมกันได้ร้อยละ ๖๐ ลักษณะเช่นนี้จะกล่าวได้อย่างไรว่า คนชนะมาจากเสียงส่วนใหญ่ ที่สำคัญ คือ คะแนนร้อยละ ๖๐ นั้น ถูกทิ้งไปไม่ได้นำมาคำนวณแต่อย่างใดเท่ากับว่าคะแนนเสียงของคนกลุ่มนี้ไม่มีความหมายใดๆ ยิ่งไปกว่านั้น คะแนนนิยมของผู้สมัครบางคนบางพรรคมีลักษณะของการผูกขาด ตรึงฐานเสียงด้วยวิธีการต่างๆ ประชาชนที่คิดต่างจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตนั้นแทบจะไม่มีโอกาสมีผู้แทนของตนเองได้ เพราะระบบการเลือกตั้งชนะกันเพียงแค่คะแนนเดียว

ระบบการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นการกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกเป็น ๒ แบบ คือ แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อเพราะเชื่อว่าที่มาของสมาชิกทั้ง ๒ แบบนี้จะมาเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน โดยแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จะเลือกคนดีในเขตเลือกตั้งนั้น แต่อาจจะไม่รอบรู้ในทุกๆ ด้าน ด้วยเหตุนี้ประเทศเยอรมนีจึงได้คิดวิธีหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อขึ้นมาเพื่อปิดจุดอ่อนดังกล่าว โดยเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองคัดเลือกผู้ที่มีความรอบรู้ มีความสามารถมาช่วยกันคิดนโยบายและบริหารงานได้เป็นอย่างดีในการเลือกตั้ง ซึ่งการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เปิดกว้างขึ้นไม่จำกัดเฉพาะพื้นที่เขตใดเขตหนึ่งเท่านั้น แต่เมื่อนำกฎหมายเลือกตั้งมาใช้จริงก็ได้เปิดโอกาสให้พรรคการเมืองสามารถส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อลงแข่งขันได้โดยไม่จำเป็นต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งผิดหลักการที่ต้องการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นตัวยืน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเป็นเพียงตัวเติมเต็ม ตลอดทั้งมีการนับคะแนนที่ซ้ำซ้อน กล่าวคือ คะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้รับมีการนับแล้วของคนทีชนะในเขตเลือกตั้งนั้น ยังนำกลับมานับเพื่อให้ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออีกครั้ง ดังนั้น พรรคทีชนะได้ที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหลายเขตอยู่แล้ว ยังได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมากตามไปด้วย ด้วยเหตุดังกล่าวคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงได้คิดนำระบบการ

เลือกตั้งรูปแบบใหม่มาบรรจุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ คือ “แบบจัดสรรปันส่วนผสม” นั่นเอง

การเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม

หลักการคือ ทำอย่างไรที่จะให้ทุกคะแนนของผู้ที่มาลงคะแนนเลือกตั้งถูกนำไปนับเพื่อให้ได้ที่นั่งของการจัดสรรปันส่วนอย่างเป็นธรรม และเปลี่ยนสภาพการเมืองจากการแข่งดีแข่งเด่นให้หันมาปรึกษาหารือร่วมพูดคุยกันเพื่อชาติบ้านเมือง หลักการใหม่ของ “แบบจัดสรรปันส่วนผสม” ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ คือ กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๕๐๐ คน แบ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๓๕๐ คน และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ๑๕๐ คน ใช้บัตรเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ๑ ใบ เมื่อประกาศผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบ ๓๕๐ เขตแล้ว ในการคำนวณหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมือง ให้คำนวณตามวิธีการ ดังต่อไปนี้

(๑) นำคะแนนรวมทั้งประเทศที่พรรคการเมืองทุกพรรคที่ส่งผู้สมัครแบบบัญชีรายชื่อได้รับจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งหารด้วยหาร้อยอันเป็นจำนวนสมาชิกทั้งหมดของสภาผู้แทนราษฎร

(๒) นำผลลัพธ์ตาม (๑) ไปหารจำนวนคะแนนรวมทั้งประเทศของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่รับการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทุกเขต จำนวนที่ได้รับถือเป็นจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองนั้นจะพึงมีได้เบื้องต้น

(๓) นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองจะพึงมีได้ตาม (๒) ลบด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งทั้งหมดที่พรรคการเมืองนั้นได้รับเลือกตั้งในทุกเขตเลือกตั้ง ผลลัพธ์คือจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองนั้นจะได้รับเบื้องต้น

การพิจารณาคำนวณจำนวนที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมือง หากพรรค ก. ชนะเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้ ๒๐๐ เขต และถ้าคำนวณจากคะแนนความนิยมทั่วประเทศของพรรค ก. จำนวนได้ที่นั่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๒๕๐ ที่นั่งในสภา ดังนั้น พรรค ก. ก็จะได้ที่นั่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเพิ่มเข้าไปให้ได้ตามสิทธิที่พรรคควรได้ และการพิจารณาคำนวณจำนวนที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคในรูปแบบเดียวกันทั้งหมด นับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้พรรคเล็กได้มีที่นั่งมากขึ้นตามแบบจัดสรรปันส่วนผสมดังกล่าว

ที่มาของบัตรใบเดียว

การใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวนั้น เป็นวิธีการที่ทำให้นับคะแนนได้ง่าย ในบัตรเลือกตั้งจะมีเพียงชื่อพรรคและตัวผู้สมัครในเขตเลือกตั้งนั้น ซึ่งกฎหมายเดิมกำหนดให้ต้องมีบัตร ๒ ใบ เพราะกฎหมายเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขียนให้พรรคการเมืองสามารถส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อได้โดยไม่ต้องส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ทำให้ต้องมีบัตร ๒ ใบ แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดว่าจะส่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อได้ ต้องส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งด้วย จึงใช้บัตรเลือกตั้งเพียงใบเดียว เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อไม่ต้องเลือกเนื่องจากมีลำดับรายชื่ออยู่ในบัญชีแล้ว ซึ่งจะได้ที่นั่งนั้นขึ้นอยู่กับเสียงส่วนใหญ่ของประชาชน ที่ได้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยจะนับทุกคะแนนเสียงและไม่ทำให้ทุกคะแนนเสียงสูญเปล่าอย่างที่ผ่านมา

ความคิดเห็นต่อระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม

มีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวถึงข้อดีของระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร “แบบจัดสรรปันส่วนผสม” โดยสรุปว่า นอกจากจะไม่ทำให้คะแนนของประชาชนสูญไปโดยเปล่าประโยชน์ ระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบนี้ยังเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย และจะทำให้ทุกพรรคคัดเลือกคนที่ดีที่สุดมาเป็นผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยได้อธิบายประโยชน์ของระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมไว้ ดังนี้

๑. เคารพเสียงของประชาชนทุกคะแนนจะไม่สูญเปล่า
๒. ไม่คำนึงถึงประโยชน์ของพรรคการเมืองใด แต่มุ่งให้คะแนนของประชาชนมีน้ำหนักในการออกเสียงเลือกตั้งมากที่สุด
๓. เป็นการสร้างความปรองดอง คือ ให้คะแนนเฉลี่ยกับทุกพรรคตามความเหมาะสม
๔. สร้างระบบเลือกตั้งที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย เลือกปรับใช้ในส่วนที่เป็นประโยชน์
๕. แก้ไขปัญหาการจัดสรรงบประมาณ ที่อิงเฉพาะพื้นที่ฐานเสียงของพรรคตน
๖. พรรคจะคัดเลือกคนดีลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อหวังคะแนนไปคำนวณเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบัญชีรายชื่อ

๗. คำนึงถึงคะแนนเสียงของประชาชน ที่ถูกทิ้งไปอย่างไม่เป็นธรรม^{๓๖}

สำหรับการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เป็นการใช้ระบบการเลือกตั้งรูปแบบใหม่ที่ใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวในการเลือกทั้งคนทั้งพรรค ทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบจากมุมมองของนักวิชาการด้านการเมือง ต่อระบบการเลือกตั้งดังกล่าว ดังนี้

^{๓๖}มีชัย ฤชุพันธุ์, ๗ ข้อดี ระบบเลือกตั้งใหม่ พร้อมแก้หากมีจุดอ่อน, (กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครกิจ, ๒๕๕๘), หน้า ๒๓.

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวว่า ข้อเสนอระบบเลือกตั้งดังกล่าวหากนับกรณีในประเทศไทยอาจทำให้พรรคเพื่อไทยและพรรคประชาธิปัตย์เกิดความเสียเปรียบ แต่ดูแล้วเพื่อไทยจะเสียเปรียบมากกว่า เพราะที่ผ่านมามีการเลือกตั้งปี ๒๕๕๐ หรือ ๒๕๕๔ จะพบว่าเพื่อไทยมีสถิติชนะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบแบ่งเขตเลือกตั้งมากกว่า ส่วนระบบบัญชีรายชื่อจะเห็นผลต่างไม่ค่อยมากเท่าไร^{๓๗}

สำหรับระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม ที่ให้เอาคะแนนผู้แพ้แบบแบ่งเขตเลือกตั้งมาคำนวณเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระบบบัญชีชื่อนั้น โดยปกติคงต้องดูวัตถุประสงค์ของการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งทั่วไปสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง นอกจากมีหน้าที่ทำงานด้านนิติบัญญัติ ตรวจสอบฝ่ายบริหารแล้วที่สำคัญ คือ การเป็นตัวแทนประชาชนในการแก้ปัญหาความเดือดร้อน ทั้งนี้เพราะว่าการกระจายอำนาจในประเทศไทยยังไม่สมบูรณ์ ส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีชื่อนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคต่าง ๆ และเป็นพื้นที่สำหรับคนที่ไม่เชี่ยวชาญในการหาเสียง จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีชื่อนั้นแตกต่างกัน ข้อดีของระบบดังกล่าวอาจทำให้เสียงข้างน้อยไม่ถูกทิ้ง แต่เป็นการทำลายหลักเสียงข้างมาก และบิดเบือนผลการเลือกตั้งได้ ซึ่งการให้ความสำคัญกับเสียงข้างน้อยยังมีกลไกที่หลากหลาย เช่น การใช้กลไกรัฐสภาการเพิ่มอำนาจให้ฝ่ายค้าน เพิ่มอำนาจกรรมการในการตรวจสอบ ซึ่งทั้งหมดเป็นกลไกที่ทำได้^{๓๘}

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต่อการกำหนดรูปแบบการเลือกตั้ง เริ่มจากความต้องการจะทำให้ทุกคะแนนไม่สูญเปล่า เราอาจมองแบบนี้ก็ได้ เพราะคะแนนของผู้ไม่ได้รับเลือกตั้งจากแต่ละเขตเลือกตั้งจะกระจายนำไปใช้คิดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ แต่เหตุผลดังกล่าวจะนำมาเป็นสาระสำคัญไม่ได้ เพราะหลักของการเลือกตั้งอยู่ที่คะแนนการเลือกตั้งจะต้องสะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนอย่างแท้จริง และสำหรับโจทย์ที่ระบุว่า เพื่อเป็นการช่วยพรรคเล็กพบว่าไม่จริง เพราะการจะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ พรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครครบทุกเขตเลือกตั้ง เพื่อจะได้มีคะแนนที่แพ้นามาคิดปันส่วน แต่จากข้อเท็จจริง มีเพียง ๒ พรรคใหญ่อย่างประชาธิปัตย์และเพื่อไทยเท่านั้นที่ส่งครบทุกเขตได้ ส่วนพรรคขนาดกลางอย่างชาติไทยพัฒนาหรือภูมิใจไทย ก็ยังส่งไม่ครบ ส่วนพรรคเล็กแน่นอนว่าไม่มีศักยภาพพอที่จะส่งครบทุกเขตได้ ดังนั้นพรรคเล็กแทบจะไม่มีคะแนนบัญชีรายชื่อ^{๓๙}

^{๓๗}โคทม อาริยา, ข้อดี-ข้อเสียระบบบัตรเลือกตั้งใบเดียว, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.khoasod.com/parliament> [๑๑ เมษายน ๒๕๖๓].

^{๓๘}ยุทธพร อิศรชัย, ข้อดี-ข้อเสียระบบบัตรเลือกตั้งใบเดียว, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.khoasod.com/parliament> [๑๑ เมษายน ๒๕๖๓].

^{๓๙}สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, ข้อดี-ข้อเสียระบบบัตรเลือกตั้งใบเดียว, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.khoasod.com/parliament> [๑๑ เมษายน ๒๕๖๓].

อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.ร.) ปี ๒๕๔๐ ได้กล่าวสรุปข้อเสียของการเลือกตั้งแบบกาบัตรใบเดียวไว้ ๑๐ ประการ ดังนี้

๑. ไม่เป็นธรรมต่อประชาชน เพราะในขณะที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมี ๒ ประเภท แต่กลับให้ประชาชนมีสิทธิเลือกได้เพียงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่านั้น ซึ่งเท่ากับเป็นการปิดเบือนเจตนารมณ์ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชน พูดง่ายๆ คือ มัดมือชกนั่นเอง

๒. เป็นการรอนสิทธิหรือบังคับจิตใจของประชาชนมิให้ “เลือกคนที่รัก เลือกพรรคที่ชอบ” จึงทำให้ประชาชนมีสภาพเหมือนถูก “ขโมย” สิทธิที่จะลงคะแนนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ

๓. ทำให้พรรคที่ได้รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีจำนวนมากเท่าไรโอกาสที่จะได้ที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อก็ลดน้อยลงเท่านั้น ซึ่งสวนทางกับความเป็นจริง

๔. ทำให้เป็นการยากที่พรรคใดพรรคหนึ่งจะครองเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาดในสภาที่จะเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลที่มีเสถียรภาพได้

๕. ทำให้พรรคการเมืองที่มีที่นั่งมากที่สุดในสภาอาจถูกผลักให้เป็นฝ่ายค้าน โดยพรรคอันดับสองและพรรคที่เหลือทั้งหมดจับมือกัน ซึ่งขัดแย้งกับหลักการปกครองโดยเสียงข้างมาก “Majority rule”

๖. เปิดช่องให้มีนายกรัฐมนตรีคนนอกและรัฐบาลผสม ที่พรรคอันดับหนึ่งไม่ได้เป็นรัฐบาลซึ่งกระทบต่อภาพลักษณ์และไม่ได้รับการยอมรับจากประชาคมโลก ตลอดจนความไม่เชื่อมั่นในเสถียรภาพของรัฐบาล

๗. ทำให้เกิดรัฐบาลผสมที่อ่อนแอและตกอยู่ในวังวนของการแย่งชิง กอดัน ต่อรอง ตำแหน่ง และผลประโยชน์จนผู้นำรัฐบาลทนต่อแรงเสียดทานไม่ไหว ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นนายกรัฐมนตรีคนนอก หรือนายกรัฐมนตรีที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ยิ่งถ้าเป็นนายกรัฐมนตรีคนนอกยิ่งจะโดนกอดันอย่างหนักจากพรรคร่วมรัฐบาล

๘. ทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอและแตกแยกจากปัจจัยที่นอกจากจะต้องเสนอชื่อนายกรัฐมนตรีได้ถึง ๓ คน และแย่งกันอยู่ในบัญชีรายชื่อลำดับต้นๆ แล้ว ยังทำให้ขาดแรงจูงใจและเกียจคร้านหาคะแนนนิยมให้กับผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งของพรรคอีกด้วย

๙. ขัดแย้งกับการโฆษณาชวนเชื่อของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ว่า ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ส่งเสริมให้คนดีเข้าสู่สภา เพราะโอกาสของคนดีที่จะเข้าสู่สภาโดยผ่านทางบัญชีรายชื่อแทบจะเป็นศูนย์

๑๐. เปิดช่องให้พรรคขนาดกลางเนื้อหอมจนบรรดานายทุนแย่งกันประมูลซื้อพรรค และเป็นนายทุนให้ผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคเอาเงินไปซื้อเสียง^{๔๐}

การกำหนดเวลาให้มีการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งขึ้นอยู่กับกรอบเวลาที่กฎหมายกำหนด เริ่มจากรัฐธรรมนูญกำหนดให้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๔ ฉบับ ประกอบด้วย ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา และร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ต้องประกาศใช้ก่อนจึงจะจัดเลือกตั้งได้ ซึ่งต่อมาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นฉบับสุดท้ายที่ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยตัดสินชี้ขาดด้วยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์ว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) และมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ในประเด็นที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ยื่นให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยมี ๒ ประเด็น ดังนี้

๑. การตัดสิทธิผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งห้ามเป็นข้าราชการฝ่ายการเมือง (มาตรา ๓๕) ซึ่งมีการมองว่าเรื่องนี้จะเข้ารับตำแหน่งดังกล่าวเป็นเรื่องของเสรีภาพ ไม่ใช่สิทธิ การไปเขียนห้ามไว้จึงอาจเป็นการเขียนกฎหมายเกินขอบเขตการจำกัดสิทธิ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๕

๒. การช่วยเหลือผู้พิการในการลงคะแนนเลือกตั้งโดยให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยลงคะแนนแทน และให้ถือเป็นการออกเสียงโดยตรงและลับ (มาตรา ๙๒) อาจขัดรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ ที่กำหนดให้วิธีการออกเสียงเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ทำโดยตรงและลับ

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้ลงมติเป็นเอกฉันท์วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๕ วรรค ๓ เนื่องจากการดำรงตำแหน่งตามมาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) เป็นสิทธิชนิดหนึ่ง ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ออกกฎหมายจำกัดสิทธิดังกล่าวได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๙๕ วรรคสาม ทั้งนี้ ในร่างกฎหมายฉบับดังกล่าว มาตรา ๓๕ (๔) และ (๕) บัญญัติไว้ว่า "ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใดไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและไม่ได้แจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หรือแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว แต่เหตุนั้นมีใช่เหตุอันสมควร ผู้นั้นจะถูกจำกัดสิทธิ (๔) การดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการการเมือง และข้าราชการรัฐสภาฝ่ายการเมืองตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการรัฐสภา (๕) สิทธิในการได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองผู้บริหาร

^{๔๐} คณิน บุญสุวรรณ, ระบบการเลือกตั้งแบบใหม่: แบบจัดสรรปันส่วนผสม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2559/mar2559-2.pdf [๑๒ เมษายน ๒๕๖๓].

ท้องถิ่น เลขาธิการผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยเลขาธิการผู้บริหารท้องถิ่น ประธานที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น หรือคณะที่ปรึกษาผู้บริหารท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" พร้อมกันนั้น ศาลรัฐธรรมนูญยังวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ เนื่องจากการอำนวยความสะดวกหรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงลงคะแนนของคณพิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ยังอยู่ในขอบเขตของวิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๕ วรรคหนึ่ง สำหรับมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า "เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คณพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุในการออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการหรือผู้ได้รับมอบหมายให้มีการอำนวยความสะดวก สำหรับการออกเสียงลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงลงคะแนน ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งในการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวต้องให้บุคคลนั้นได้ออกเสียงลงคะแนนด้วยตนเอง ตามเจตนาของบุคคลนั้น เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คณพิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการแทนโดยความยินยอม และเป็นไปตามเจตนาของคณพิการ หรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุนั้น ทั้งนี้ให้ถือเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ"

ดังนั้น เมื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้ง ๔ ฉบับ ได้ผ่านมติคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่าไม่มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปจนกระทั่งได้มีการประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาแล้วจึงจะเริ่มมีผลบังคับใช้และเริ่มนับหนึ่งเพื่อไปสู่การเลือกตั้งภายใน ๑๕๐ วันได้ นั้นหมายความว่า การเลือกตั้งสามารถจัดให้มีขึ้นภายในเดือนกุมภาพันธ์หรือมีนาคม ๒๕๖๒ ซึ่งการเลือกตั้งดังกล่าวก็ได้ผ่านมาแล้วนั่นเอง

สรุปได้ว่า การเลือกตั้งของประเทศไทย เป็นกระบวนการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งบุคคลเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ อาทิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ว่าเมืองพัทยา และผู้บริหารท้องถิ่นอื่นๆ ด้วยการให้ประชาชนออกเสียงเลือกบุคคลที่เห็นสมควร ประเทศไทยมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไปมาแล้ว ๒๘ ครั้ง นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๖ เป็นต้นมา โดยครั้งล่าสุดมีขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ผ่านมา ซึ่งเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นการปฏิรูประบบการเลือกตั้งใหม่ที่ทำให้ทุกคะแนนเสียงของประชาชนมีความหมายอย่างแท้จริง ที่เรียกกันว่าระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม จะจงใจให้ประชาชนมาเลือกตั้งมากขึ้นเพราะเป็นการตัดสินใจเลือกได้เพียงบัตรเดียวที่ส่งผลให้ได้ทั้งคนและพรรคที่ต้องการ ดังนั้น พรรคการเมืองกับผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องประสานการทำงานใกล้ชิดกันและหนักมากขึ้นเพื่อช่วงชิงคะแนนนิยมจาก

ประชาชนทุกพื้นที่ทั่วประเทศ พรรคที่ได้รับความนิยมสูงจะได้คะแนนเสียงมาก ความนิยมที่มีต่อพรรคเป็นตัวตั้ง นั่นคือ ระบบประชาธิปไตยที่แท้จริง สมาชิกพรรคหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนต้องช่วยกันหาเสียง ต้องทำงานหนักด้วยการทำดีเพื่อให้ได้รับความนิยม

เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ต้องการจะปฏิรูปเปลี่ยนการเมืองไทยให้มีความโปร่งใส มีความเที่ยงธรรม สุจริต นั้น บัดนี้ ความพร้อมในด้านกฎหมายสมบูรณ์เรียบร้อยแล้ว และรวมถึงความพร้อมของประชาชนชาวไทยที่มีการเรียนรู้และตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่กำลังจะเปลี่ยนผ่านสู่ระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอีกครั้งหนึ่ง ส่งผลให้บรรยากาศความเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นไปอย่างคึกคัก มีการวางแผนเตรียมความพร้อมของผู้ที่สนใจทางการเมืองทั้งคนรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ ซึ่งได้มีการทาบทามแสวงหาผู้ที่มีอุดมการณ์เดียวกันมาร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกใหม่ของประชาชนชาวไทย การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาจึงเป็นการพิสูจน์ความเป็นประชาธิปไตยของประเทศอีกครั้งว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่สร้างสรรค์โปร่งใสมีการเลือกตั้งที่สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ หรือจะเกิดการทุจริตในรูปแบบใหม่ๆ มากยิ่งขึ้นไปอีก

ตารางที่ ๒.๘ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ชลธิชา ณ เชียงใหม่ (๒๕๕๖, หน้า ๖๘)	การเลือกตั้งเป็นกระบวนการแสวงหาทางเลือกในการเมืองการปกครองของประชาชน นั่นคือ เป็นแนวทางในการได้มาซึ่งผู้ปกครองประเทศนั่นเอง ในระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ เพราะเป็นการสรรหาตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่แทนประชาชน ซึ่งเรียกว่า ประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy)
ชงคชาณ สุวรรณมณี (๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๓)	รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งและจากบัญชีรายชื่อเอาไว้ อย่างชัดเจน โดยได้กำหนดรูปแบบการเลือกตั้ง

ตารางที่ ๒.๘ สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
มีชัย ฤชุพันธ์ (๒๕๕๘, หน้า ๒๓)	ประโยชน์ของระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมไว้ ดังนี้ ๑. เคารพเสียงของประชาชนทุกคะแนน ๒. ไม่คำนึงถึงประโยชน์ของพรรคการเมืองใด ๓. เป็นการสร้างความปรองดอง ๔. สร้างระบบเลือกตั้งที่เหมาะสมกับบริบทสังคมไทย ๕. แก้ไขปัญหาการจัดสรรงบประมาณ ๖. พรรคจะคัดเลือกคนดีลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อหวังคะแนน ๗. คำนึงคะแนนเสียงของประชาชน ที่ถูกทิ้งอย่างไม่เป็นธรรม
คณิน บุญสุวรรณ (๑๑ เมษายน ๒๕๖๓)	ข้อเสียของการเลือกตั้งแบบก้ำกั้วได้แก่ ๑. ไม่เป็นธรรมต่อประชาชน ๒. เป็นการรอนสิทธิของประชาชน ๓. พรรคที่สมาชิกได้รับเลือกตั้งจำนวนมากได้ที่นั่งแทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อก็ลดน้อยลงเท่านั้น ๔. ทำให้เป็นการยากที่พรรคใดพรรคหนึ่งจะครองเสียงข้างมากอย่างเด็ดขาด ๕. พรรคการเมืองที่มีที่นั่งมากที่สุดในสภาอาจเป็นฝ่ายค้าน ๖. เปิดช่องให้มีนายกรัฐมนตรีคนนอก ๗. ทำให้เกิดรัฐบาลผสมที่อ่อนแอ ๘. ทำให้พรรคการเมืองอ่อนแอและแตกแยก ๙. ขัดแย้งกับการโฆษณาชวนเชื่อของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ว่า ๑๐. เปิดช่องให้พรรคขนาดกลางแย่งกันประมูลซื้อพรรค

๒.๔ ข้อมูลบริบทเรื่องที่วิจัย

เทศบาลนครรังสิตเดิมคือเทศบาลตำบลประชาธิปไตย โดยเทศบาลตำบลประชาธิปไตย ยกฐานะมาจากสุขาภิบาล เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๗ ตามราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๑๑ ตอนที่ ๔๙ ลงวันที่ ๒

พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๗ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๗ เป็นต้นมา มีเขตการปกครองครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของตำบลประชาธิปัตย์ จำนวน ๖ หมู่บ้าน ซึ่งตำบลประชาธิปัตย์นั้นเดิมชื่อตำบลบึงทะเลสาบ ขึ้นอยู่กับการปกครองของเมืองธัญบุรี (เมืองธัญบุรี จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๔๕) ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ได้ยุบเป็นอำเภอธัญบุรีขึ้นกับจังหวัดปทุมธานี ในส่วนการเปลี่ยนชื่อจากตำบลบึงทะเลสาบเป็นตำบลประชาธิปัตย์นั้นยังหาหลักฐานไม่พบ แต่จากการตรวจสอบหลักฐานการออกโฉนดที่ดินจากสำนักงานที่ดินจังหวัดปทุมธานี (สาขาธัญบุรี) การออกโฉนดครั้งแรกตั้งแต่รัตนโกสินทร์ศก ๑๒๑ เป็นต้นมา ใช้ชื่อตำบลว่า “บึงทะเลสาบ” ตลอดมาจนสิ้นปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ออกโฉนดใช้ชื่อตำบลว่า “ประชาธิปัตย์” และต่อมาในภายหลังเมื่อเทศบาลตำบลประชาธิปัตย์มีความเจริญเติบโตในด้านต่างๆมากขึ้นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง จึงได้รับการจัดตั้งเป็นเทศบาลเมืองและเปลี่ยนชื่อเป็น “รังสิต” เพื่อให้ตรงกับชื่อที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปไม่เกิดความสับสนในการติดต่อราชการ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยเทศบาลเมืองรังสิตได้รับการจัดตั้งและเปลี่ยนชื่อตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งเทศบาลเมืองรังสิต พ.ศ. ๒๕๔๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๐ ต่อมาเทศบาลเมืองรังสิตได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลนครรังสิต ตามประกาศกระทรวงมหาดไทยเรื่องเปลี่ยนแปลงฐานะเทศบาลเมืองรังสิต อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานีเป็นเทศบาลนครรังสิต ลงวันที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔^{๔๑}

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๖.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

^{๔๑}งานวิเคราะห์นโยบายและแผน ส่วนแผนงานและงบประมาณ สำนักปลัดเทศบาล, บรรยายสรุปเทศบาลนครรังสิต ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖, หน้า ๑.

สีขาริสมี วาแม ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับท้องถิ่นในอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส” ผลการศึกษาพบว่า ๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรีในอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุดมี ๑ ด้าน คือ ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส่วนที่เหลือเป็นระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรีอยู่ในระดับปานกลางมี ๔ ด้าน คือ ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการติดต่อกับทางราชการ และด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมพรรค ๒. พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ^{๕๒}

คงฤทธิ์ กุลวงษ์ ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดพนม” ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร กล่าวคือ ประชาชนมีความสนใจในข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อย ด้านแสดงความคิดเห็น กล่าวคือ ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองน้อย ด้านการตัดสินใจ กล่าวคือ ประชาชนมีทัศนคติเกี่ยวกับผู้นำ และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางการเมืองน้อย และด้านการติดตามตรวจสอบ กล่าวคือ ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมือง และนักการเมืองน้อย^{๕๓}

บุศรา โพธิสุข ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า อายุ และการศึกษา ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกัน ส่วนเพศ และสถานภาพ ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ พบว่า อาชีพ รายได้ต่อเดือน และตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกัน^{๕๔}

มานพ เข้มเมือง ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์” ผลการศึกษาพบว่า ๑.

^{๕๒}สีขาริสมี วาแม, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับท้องถิ่นในอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส”, สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาดไทย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

^{๕๓}คงฤทธิ์ กุลวงษ์, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”, วารสารคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑) : ๑๐๙.

^{๕๔}บุศรา โพธิสุข, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, พิษเนศวร์สาร, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙) : ๑๕๑.

การมีส่วนร่วมการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้สิทธิการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ด้านการรณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง อยู่ในระดับน้อย โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ดังนี้คือ ด้านการใช้สิทธิการเลือกตั้ง ด้านการรณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง และด้านการตรวจสอบการติดตามการเลือกตั้ง ตามลำดับ ๒. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากกว่านี้ รองลงมาคือ ควรให้มีการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งให้มากกว่านี้ และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามตรวจสอบและติดตามการดำเนินการตามลำดับ^{๔๕}

วิจิตร เกิดน้อย ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยาวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปในตำบลไทยาวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านพฤติกรรมช่วงเลือกตั้ง รองลงมาด้านพฤติกรรมก่อนเลือกตั้ง และด้านพฤติกรรมหลังเลือกตั้ง ตามลำดับ ๒. ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่เพศ อายุ อาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยาวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีการศึกษา และรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๔๖}

ณัฐกาญจน์ เข็มเนาค ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ในตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ความคิดเห็นของประชาชนต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ในตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการวิพากษ์วิจารณ์ต่อการดำเนินการของพรรคการเมือง ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม/สมาคมองค์กรทางการเมือง และ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ด้านการให้การสนับสนุนพรรคการเมือง ตามลำดับ ๒. ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ

^{๔๕}มานพ เข็มเมือง, “การมีส่วนร่วมการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์”, วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๖): ๑๐๘.

^{๔๖}วิจิตร เกิดน้อย, “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยาวาส อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม”, , สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ในตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^{๔๗}

พระจักรพงษ์ อนุตตรโร (วงษ์โพธิ์) ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการวิจัยพบว่า ๑. ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุดพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการตัดสินใจ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ๒. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย^{๔๘}

ตารางที่ ๒.๙ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัย/ชื่อเรื่อง	ผลการวิจัย
สีขาริสมิ วาแม (๒๕๕๘)	พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ส่วนที่เหลือเป็นระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นของสตรีอยู่ในระดับปานกลาง
คงฤทธิ กุลวงษ์ (๒๕๖๑)	พบว่า โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร กล่าวคือ ประชาชนมีความสนใจในข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อย
บุศรา โพธิสุข	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

^{๔๗} ญัฐกาญจน์ เข็มนาค, “พฤติกรรมทางการเมืองในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ในตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา”, สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๔๘} พระจักรพงษ์ อนุตตรโร (วงษ์โพธิ์), “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์”, สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

(๒๕๕๙)	ท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า อายุ และการศึกษา ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกัน ส่วนเพศ และสถานภาพ ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน
บุศรา โพธิสุข (๒๕๕๙)	การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า อายุ และการศึกษา ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นแตกต่างกัน ส่วนเพศ และสถานภาพ ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ ๒.๙ สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

ผู้วิจัย/ชื่อเรื่อง	ผลการวิจัย
วิจิตร เกิดน้อย (๒๕๖๓)	ผลการวิจัยพบว่า ๑. ประชาชนมีพฤติกรรมการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ด้านพฤติกรรมช่วงเลือกตั้ง รองลงมาด้านพฤติกรรมก่อนเลือกตั้ง และด้านพฤติกรรมหลังเลือกตั้ง ตามลำดับ ๒. ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่เพศ อายุ อาชีพ ต่างกัน มีพฤติกรรมการเมือง โดยรวม แตกต่างกัน
มานพ เข้มเมือง (๒๕๕๖)	ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้สิทธิการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ด้านการรณรงค์การหาเสียงเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง อยู่ในระดับน้อย
ณัฐกาญจน์ เข้มนาค (๒๕๖๓)	ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าดังนี้ ด้านการวิพากษ์วิจารณ์ต่อการดำเนินการของพรรคการเมือง ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่ม/สมาคม องค์กรทางการเมือง และ ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง ด้านการให้การสนับสนุนพรรคการเมือง ตามลำดับ
อักษร ทองพลอย	ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ศึกษา

(๒๕๕๕)

รายด้านพบว่า ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากที่สุด ด้านการติดตามข่าวสารทางการเลือกตั้งท้องถิ่น มีส่วนร่วมมาก ส่วนด้านการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น และด้านการช่วยเหลือและสนับสนุนการเลือกตั้งท้องถิ่นมีส่วนร่วมน้อย

๒.๖.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป ผู้วิจัยได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

ยงยุทธ พงษ์ศรี ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานี : ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. ๒๕๖๒” ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ ๓๑ - ๔๐ ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้ต่อเดือน ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของประชาชนชาวจังหวัดปทุมธานี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาในแต่ละสื่อแล้วเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ สื่ออินเทอร์เน็ต รองลงมาคือ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และหนังสือพิมพ์ตามลำดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านนโยบาย ด้านพรรคการเมือง ด้านการรณรงค์หาเสียง และด้านสื่อบุคคล การทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานี ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนอายุ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๔๔}

สมชาย วุฒิพิมลวิทยา ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี : ศึกษาในห้วงเวลา ปี ๒๕๕๘” ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุอยู่ระหว่าง ๑๘-๓๐ ปี ระดับการศึกษาอยู่ระดับปริญญาตรี อาชีพธุรกิจส่วนตัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาทพฤติกรรมการเปิดรับสื่อทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ และระดับปานกลาง สื่อวิทยุ ผลการทดสอบสมมติฐาน เพศ อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ส่วน ระดับการศึกษา

^{๔๔}ยงยุทธ พงษ์ศรี, “ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานี : ศึกษาในห้วงเวลาปี พ.ศ. ๒๕๖๒”, รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๖๑).

อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ พฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรี เทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่าพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้ง นายกเทศมนตรี เทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๕๐}

ปิยะรัตน์ สนแจ่ม ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. ๒๕๖๒” ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ ๒๖ - ๓๕ ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้ต่อเดือน ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านนโยบาย ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านพรรคการเมือง และด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนอายุ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่ง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕^{๕๑}

ดาวเรือง นาคสวัสดิ์ ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุโขทัย ในห้วงเวลา ปี พ.ศ.๒๕๕๙” ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง ๒๖-๓๕ ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท และประกอบอาชีพรับจ้างตามลำดับ ชาวสุโขทัยมีการเปิดรับสื่อทั่วไปโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุดเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตสื่อวิทยุและสื่อหนังสือพิมพ์อยู่ในระดับมาก ชาวสุโขทัยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านพรรคการเมืองที่สังกัดและปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านนโยบายของผู้สมัคร

^{๕๐}สมชาย ฐ ติพิมพ์ลิตยา, “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง นายกเทศมนตรี เทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี : ศึกษาในห้วงเวลา ปี ๒๕๕๘”, *รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๘).*

^{๕๑}ปิยะรัตน์ สนแจ่ม, “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. ๒๕๖๒”, *รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๖๑).*

ปัจจัยด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และปัจจัยด้านสื่อบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุโขทัย อายุมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุโขทัย เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบความแตกต่าง ๑ คู่ ได้แก่ ชาวสุโขทัยที่มีอายุระหว่าง ๑๘ - ๒๕ ปีกับชาวสุโขทัยที่มีอายุระหว่าง ๓๖ - ๔๕ ปี ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุโขทัย เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบความแตกต่าง ๒ คู่ ได้แก่ ชาวสุโขทัยที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษากับชาวสุโขทัยที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและชาวสุโขทัยที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษากับชาวสุโขทัยที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รายได้ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุโขทัยเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบความแตกต่าง ๓ คู่ ได้แก่ ชาวจังหวัดสุโขทัยที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาทกับชาวจังหวัดสุโขทัยที่มีรายได้ ๑๐,๐๐๑-๑๕,๐๐๐ บาท ชาวสุโขทัยที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาทกับชาวสุโขทัยที่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท และชาวสุโขทัยที่มีรายได้ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาทกับชาวสุโขทัยที่มีรายได้ ๓๐,๐๐๑ บาท ขึ้นไป อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุโขทัยเมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบความแตกต่าง ๑ คู่ ได้แก่ ชาวจังหวัดสุโขทัยที่ประกอบอาชีพเกษตรกรกับชาวจังหวัดสุโขทัยที่ประกอบอาชีพรับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ การเปิดรับสื่อ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุโขทัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การเปิดรับสื่อโทรทัศน์สื่อบริการ สื่อหนังสือพิมพ์ และสื่ออินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุโขทัย^{๕๖}

ปิ่นอนงค์ ทองบ่อ ได้วิจัยเรื่อง “การเสริมสร้างความเข้าใจการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การเสริมสร้างความเข้าใจการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านหลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักเสรีภาพ ด้านหลักการปกครองโดยกฎหมาย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านหลักเสียงข้างมาก ตามลำดับ ๒. ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มี อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการเสริมสร้างความเข้าใจการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกัน อย่างมี

^{๕๖}ดาวเรือง นาคสวัสดิ์, “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสุโขทัยในท้วงเวลา ปี พ.ศ.๒๕๕๙”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๙).

นัยสำคัญ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี เพศ และรายได้ต่อเดือน มีการเสริมสร้างความเข้าใจในการเมือง ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๕๓}

พระมหาณัฐพล กิตติปัญญา (อรรถารส) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลมหาพรหมณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลมหาพรหมณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ด้านการสนทนาเรื่องการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และด้านการจัดตั้งและเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ ๒. ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มี การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในเขตเทศบาลตำบลมหาพรหมณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ และสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย^{๕๔}

พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัย พบว่า ๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ๒. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรบาท จังหวัดสระบุรี ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการ

^{๕๓}ปิ่นอนงค์ ทองบ่อ, “การเสริมสร้างความเข้าใจการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๕๔}พระมหาณัฐพล กิตติปัญญา (อรรถารส), “การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลมหาพรหมณ์ อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

เลือกตั้งระดับท้องถิ่น แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย^{๕๕}

เกรียงไกร พัฒนะโชติ ได้วิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า ๑. วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง รองลงมาคือ ด้านการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามลำดับ ๒. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๕๖}

พระสร้อยทอง ปณญาวุธ (ประทุมทอง) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตตำบลเมืองเตา อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัยพบว่า ๑. การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลเมืองเตา อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ตามหลักอภิธานิธรรม อยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองตามหลักอภิธานิธรรม อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ด้านการไปใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ตามหลักอภิธานิธรรม อยู่ในระดับมาก และด้านการประชาสัมพันธ์ตามหลักอภิธานิธรรม อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ๒. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำบลเมืองเตา อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคามโดยการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน ประชาชนมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มี อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีส่วนร่วมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้^{๕๗}

^{๕๕}พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ), “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตำบลหนองแก อำเภอพระพุทธรักษา จังหวัดสระบุรี”, **สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๕๖}เกรียงไกร พัฒนะโชติ, “วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^{๕๗}พระสร้อยทอง ปณญาวุธ (ประทุมทอง), “การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตตำบลเมืองเตา อำเภอพยุหะคีรี จังหวัดมหาสารคาม”, **สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองส่วนใหญ่ประชาชนมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งกัน เพราะมีการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานทางการเมือง พรรคการเมือง ห้วคณะแนวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งบ้าง การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ บ้าง

ตารางที่ ๒.๑๐ งานวิจัยเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ผู้วิจัย	ผลการวิจัย
ยงยุทธ พงษ์ศรี (๒๕๖๑)	สื่ออินเทอร์เน็ต รองลงมาคือ สื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อหนังสือพิมพ์ตามลำดับ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
สมชาย วุฒิมลิวทยา (๒๕๕๘)	การเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ และระดับปานกลาง สื่อวิทยุ ผลการทดสอบสมมุติฐาน เพศ อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ส่วน ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้ง
ปิยะรัตน์ สนแจ้ว (๒๕๖๑)	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านนโยบาย ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านพรรคการเมือง และด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง

ตารางที่ ๒.๑๐ งานวิจัยเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (ต่อ)

ผู้วิจัย	ผลการวิจัย
ดาวเรือง นาคสวัสดิ์ (๒๕๕๙)	ผลการวิจัยพบว่า เปิดรับสื่อโทรทัศน์มากที่สุด เปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ตสื่อวิทยุและสื่อหนังสือพิมพ์อยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ปิ่นอนงค์ ทองบ่อ
(๒๕๖๓)

ผลการวิจัยพบว่า การเสริมสร้างความเข้าใจ การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงลำดับ คือ ด้านหลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ด้านหลักความเสมอภาค ด้านหลักเสรีภาพ ด้านหลักการปกครองโดยกฎหมาย และด้านหลักเสียงข้างมาก ตามลำดับ

พระมหาณัฐพล กิตติปัญญา (อรรถการส)
(๒๕๖๓)

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้ ด้านการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ด้านการสนทนาเรื่องการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และด้านการจัดตั้งและเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มการเมือง อยู่ในระดับน้อย

พระปลัดเอกชัย จันทโชโต (คงชีวะ)
(๒๕๖๓)

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก

เกรียงไกร พัฒนะโชติ
(๒๕๖๓)

ผลการวิจัยพบว่า วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ด้านการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้ง และด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี จากการศึกษา สามารถกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ประกอบด้วย ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง^{๕๘} โดยสามารถแสดงความสัมพันธ์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

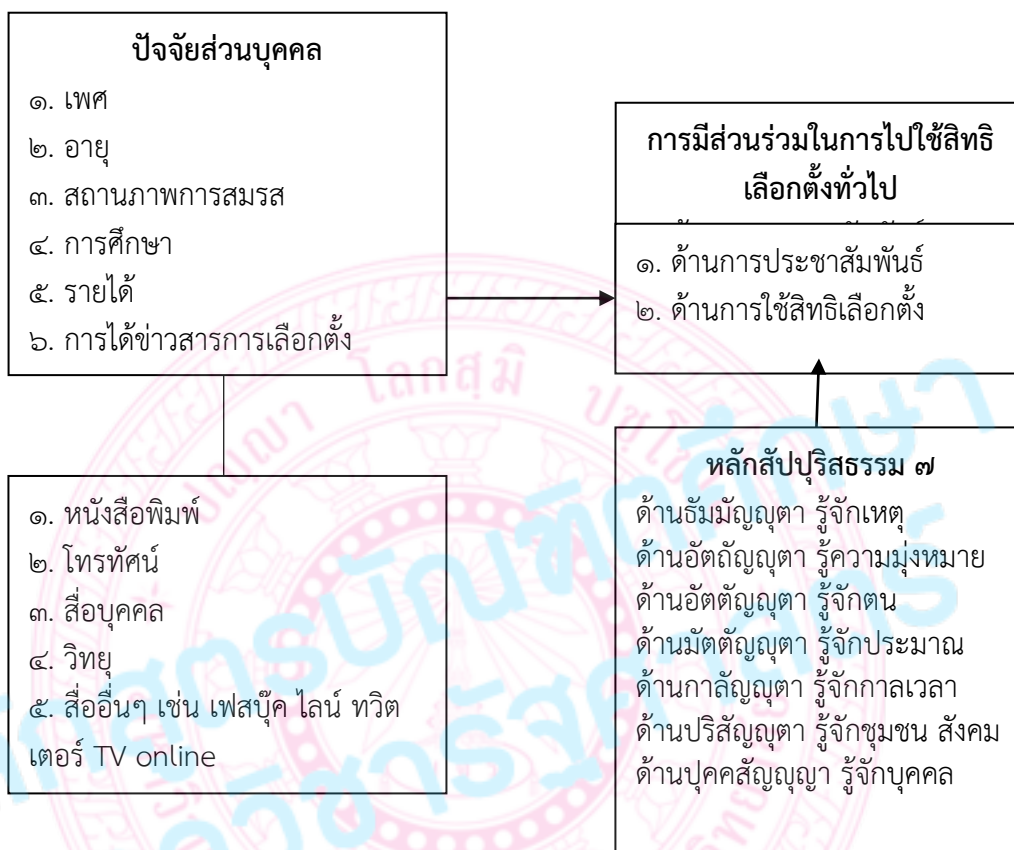
ตัวแปรตาม

^{๕๘}ชลธิชา ณ เชียงใหม่, แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง, (กรุงเทพมหานคร : โรงเรียนปรีณสร้อยแยลส์วิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๔๖.

(Independent Variable)

(Dependent Variable)

แผนภาพที่ ๒.๒ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” เป็นการศึกษาโดยใช้รูปแบบผสมผสานโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” เป็นการศึกษาแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods Research) คือ เชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๒.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร (Population)

ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๖๓๕ คน

๒) กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๔๖ คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) และวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ดังนี้

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากประชาชน จำนวน ๖๓๕ คน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ ๐.๐๕ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
 ประชากรทั้งหมด ๖๓๕ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{635}{1 + 635 (0.05)^2}$$

$$n = \frac{635}{1 + 635}$$

$$n = \frac{635}{2.5875}$$

$$n = 246$$

ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๒๔๖ คน

ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) หรือการเลือกหน่วยตัวอย่างแบบตามสะดวก (convenience sampling) ในการเก็บข้อมูล ให้ครบ ๒๔๖ คน

๓.๒.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๘ ท่าน ได้แก่ ๑. กลุ่มผู้นำทางการเมือง ๒. กลุ่มนักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ ๓. กลุ่มนักวิชาการด้านการศึกษา ๔. กลุ่มผู้นำชุมชน ๕. กลุ่มนักวิชาการด้านศาสนา ดังนี้

รายนาม	ตำแหน่ง
๑. พระครูปลัดปรีชา คนธโก, ดร.	รักษาการเจ้าอาวาสวัดแสงสรรค์
๒. ดร.เดชา กลิ่นกุสุม	อดีตนายกเทศมนตรีนครรังสิต
๓. นายเยี่ยม เทพธัญญะ	อดีตประธานสภาเทศบาลนครรังสิต
๔. นางนันทนีย์ วัฒนภิโกวิท	อดีตสมาชิกเทศบาลนครรังสิต
๕. นายอุดม โพนินาแสง	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแสงสรรค์
๖. อาจารย์ ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า	อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์
๗. นายพิเชษฐ ศรีคำดอกแค	ประธานชุมชนซอยดี
๘. นายชัยชนะ นุชประเสริฐ	ประธานชุมชนสะพานแดง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

๓.๓.๑ ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

๑. ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๔. สร้างเครื่องมือ

นำเสนอโครงร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๙. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

๓.๓.๒ ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยมีลักษณะดังนี้

(๑) แบบสอบถาม (Questionnaire)

แบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) ถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา รายได้ และการได้ข่าวสารการเลือกตั้ง

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีลักษณะเป็น

แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

๕	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มากที่สุด
๔	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	มาก
๓	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	ปานกลาง
๒	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อย
๑	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ	น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด ถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

(๒) แบบสัมภาษณ์ (In-depth Interviews)

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ใช้ในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์เชิงลึกออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม ๗ ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

๓.๓.๓ การสร้าง และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เพื่อให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัด และมีความแม่นยำในการวัด ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

๑. ร่างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และแนวทางที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. นำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ศึกษาศาสตร์นิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา (Content Validity)

๓. นำแบบสอบถามกลับมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

๔. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่อที่ปรึกษาเพื่อขอรับคำแนะนำและ ปรับปรุงแก้ไข แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) จำนวน ๕ ท่าน ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

๑) รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมานุกร อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) รศ.อนุภูมิ ไชวเกษม อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) รศ.ดร.วีชรินทร์ ชาญศิลป์ อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) ผศ.ดร.ยุพธนา ปราณีต อาจารย์ประจำหลักสูตรบัณฑิตศึกษา ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) อ.ดร.กาญจนา คำจตุ อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index : IOC)

ผู้เชี่ยวชาญทดสอบหาค่าความสอดคล้องกับเนื้อหา มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+๑ เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา

๐ เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา

-๑ เมื่อผู้เชี่ยวชาญมีความแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) Index of concurrence

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC = ผลรวมคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ
N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญ
IOC = ค่าดัชนีความสอดคล้องหรือความตรงเชิงเนื้อหา

ค่าดัชนีความสอดคล้องหรือความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าเท่ากับ ๐.๕ หรือมากกว่า หมายความว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหา ส่วนค่าดัชนีความสอดคล้องหรือความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าน้อยกว่า ๐.๕ หมายความว่า ข้อคำถามนั้นต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือตัดทิ้งไป เพราะถือว่าเป็นข้อคำถามที่ขาดความตรงตามเนื้อหาหรือมีความตรงตามเนื้อหาต่ำเกินไปโดยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อเกิดความเที่ยงตรงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (Expert) และเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น

๕. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากร ที่มีคุณลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)^๑ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ ๐.๙๕๗ แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามสามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงได้

ข. เชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured interview)

^๑สิน พันธุ์พินิจ, เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (กรุงเทพฯ: มหามานคร : บริษัทจูนพับลิชชิ่ง จำกัด, ๒๕๕๗), หน้า ๑๙๑.

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือหรือแบบสัมภาษณ์ที่สร้างไว้
๒. นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ให้คณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ตรวจสอบ
๓. นำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) มาปรับแก้ไขเพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

๓.๔.๑ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

๑. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถึงเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ๑ ฉบับ

๒. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๒๔๖ ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง

๓. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

๓.๔.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์

๑. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๘ รูปหรือคน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

๒. ทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้

๓. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็นโดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

๔. นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์ โดยวิธีการใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบปริบท (Content Analysis Techniques)

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และพรรณนา ได้แก่ บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อพ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลสถิติที่ใช้คือการทดสอบค่าที (t-test) กรณีตัวแปรต้นสองกลุ่มและการทดสอบค่าเอฟ (F- test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไปเมื่อพบว่ามีค่าความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD. (Least Significant Difference) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended Question) วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตาราง โดยการแจกแจงความถี่ของผู้ตอบคำถามปลายเปิด

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

๑) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒) ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างใช้สถิติการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๓) แปลค่าความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้^๒

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๐๐	ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙	ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ มาก
ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙	ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙	ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ น้อย
ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙	ระดับการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

๔) ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) วิเคราะห์โดยการเขียนเป็นความถี่ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

๓.๕.๓ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการดังนี้

^๒ชานินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บิซิเนสเซอร์แอสต์ตี, ๒๕๕๒), หน้า ๔๘-๔๙.

- ๑) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ
- ๒) นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย
- ๓) วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)
- ๔) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๔๖ คน จากประชากรทั้งหมดจำนวน ๖๓๕ คน มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน ๘ รูปหรือคน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอต่อไปนี้

- ๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๔.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒
- ๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป
- ๔.๕ ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป
- ๔.๖ สรุปองค์ความรู้
  - ๔.๖.๑ สรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย
  - ๔.๖.๒ สรุปองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๒๔๖ คน จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา รายได้ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

(n=๒๔๖)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	๑๐๗	๔๓.๕
หญิง	๑๓๙	๕๖.๕
รวม	๒๔๖	๑๐๐.๐
อายุ		
๑๘ - ๒๖ ปี	๗๑	๒๘.๙
๒๗ - ๓๕ ปี	๔๘	๑๙.๕
๓๖ - ๔๔ ปี	๖๒	๒๕.๒
๔๖ - ๕๒ ปี	๓๗	๑๕.๐
๕๓ - ๖๐ ปี	๒๘	๑๑.๔
รวม	๒๔๖	๑๐๐.๐
สถานภาพการสมรส		
โสด	๑๑๑	๔๕.๑
สมรส	๙๗	๓๙.๔
หย่าร้าง	๒๖	๑๐.๖
หม้าย	๑๒	๔.๙
รวม	๒๔๖	๑๐๐.๐
การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๙๐	๓๖.๖
ปริญญาตรี	๑๓๖	๕๕.๓
สูงกว่าปริญญาตรี	๒๐	๘.๑
รวม	๒๔๖	๑๐๐.๐

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

(n=๒๔๖)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้		
ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท	๖๐	๒๔.๔
๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท	๘๓	๓๓.๗
๒๐,๐๐๑-๒๕,๐๐๐ บาท	๔๖	๑๘.๗
๒๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป	๕๗	๒๓.๒
รวม	๒๔๖	๑๐๐.๐
การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง		
หนังสือพิมพ์	๒๖	๑๐.๖
โทรทัศน์	๗๐	๒๘.๕
สื่อบุคคล	๔๐	๑๖.๓
วิทยุ	๒๒	๘.๙
การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน	๓๒	๑๓.๐
สื่ออื่นๆ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ TV online	๕๖	๒๒.๘
รวม	๒๔๖	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕ และเพศชาย จำนวน ๑๐๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๕ ตามลำดับ

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๑๘ - ๒๖ ปี จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙, อายุ ๓๖ - ๔๔ ปี จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒ อายุ ๒๗ - ๓๕ ปี จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕ อายุ ๓๕ - ๕๒ ปี จำนวน ๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐ และ อายุ ๕๓ - ๖๐ ปี จำนวน ๒๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๔ ตามลำดับ

สถานภาพการสมรส ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑, สมรส จำนวน ๙๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๔ หย่าร้าง จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖ และ หม้าย จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๙ ตามลำดับ

การศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๓, ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖ และ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑ ตามลำดับ

รายได้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๗, รายได้ ต่ำกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔ รายได้ ๒๕,๐๐๑ บาท ขึ้นไป จำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒ และ รายได้ ๒๐,๐๐๑-๒๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒ ตามลำดับ

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับข่าวสารจาก โทรศัพท์จำนวน ๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕, สื่ออื่นๆ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ TV online จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๘, สื่อบุคคล จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๓, หนังสือพิมพ์ จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖, วิทยู จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๙ ตามลำดับ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนคร
รังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมและรายด้าน ประกอบด้วย
ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร
เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒
โดยรวม

(n=๒๔๖)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
๑. ด้านการประชาสัมพันธ์	๓.๕๓	๐.๖๒	มาก
๒. ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	๓.๕๗	๐.๖๖	มาก
โดยรวม	๓.๕๕	๐.๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๕$, S.D.=๐.๕๔) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X}=๓.๕๗$, S.D.=๐.๖๖) อยู่ในระดับมาก และ ด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=๓.๕๓$, S.D.=๐.๖๒) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร
เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้าน
การประชาสัมพันธ์

(n=๒๔๖)

ด้านการประชาสัมพันธ์	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบ	๓.๙๒	๑.๐๓	มาก
๒. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบ	๓.๗๘	๑.๐๒	มาก
๓. ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบ	๓.๘๘	๑.๑๑	มาก
๔. ท่านมีส่วนร่วมในการแจกเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ	๓.๖๓	๑.๐๙	มาก
๕. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ	๓.๔๖	๐.๙๓	ปานกลาง
๖. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องให้ประชาชนได้รับทราบ	๓.๖๐	๐.๙๘	มาก
๗. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๓.๓๓	๑.๑๖	ปานกลาง
๘. ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๒.๙๘	๑.๑๔	ปานกลาง
๙. ท่านเข้าร่วมงานในสังคมเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามปกติ	๓.๓๙	๐.๙๔	ปานกลาง
๑๐. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนในการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๓.๓๘	๐.๙๑	ปานกลาง
โดยรวม	๓.๕๓	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๓.๕๓, S.D.=๐.๖๒) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบ” ($\bar{X}$ =๓.๙๒, S.D.=๑.๐๓) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบ” ($\bar{X}$ =๓.๘๘, S.D.=๑.๑๑) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า “ท่านมีส่วนร่วมใน

การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง” ($\bar{X}=2.89$, S.D.=๑.๑๔)
ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร
เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้าน
การใช้สิทธิเลือกตั้ง

(n=๒๔๖)

ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	ระดับการมีส่วนร่วม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
๑. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปตั้งแต่ท่านเป็น บุคลากรของเทศบาลนครรังสิต	๓.๒๒	๑.๑๔	ปานกลาง

๒. ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	๓.๕๔	๑.๐๑	มาก
๓. ท่านมีความตั้งใจที่จะไปเลือกตั้งเมื่อถึงกำหนดเลือกตั้ง	๓.๓๕	๑.๑๕	ปานกลาง
๔. ท่านตั้งใจอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	๓.๔๓	๑.๒๐	ปานกลาง
๕. แม้ท่านจะเป็นบุคลากรของเทศบาลนครรังสิต ท่านก็ยินดีไปเลือกตั้งร่วมกับประชาชนทั่วไป	๓.๔๙	๑.๐๗	ปานกลาง
๖. ไม่มีอิทธิพลใดที่ทำให้ท่านไขว่เขวในการใช้สิทธิเลือกตั้ง	๓.๔๐	๑.๐๒	ปานกลาง
๗. ท่านมีอิสระอย่างเต็มที่ในการใช้ดุลยพินิจของตนเองในการใช้สิทธิเลือกตั้ง	๓.๘๔	๑.๐๒	มาก
๘. การปฏิบัติงานในเทศบาลนครรังสิตไม่เป็นอุปสรรคในการใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน	๓.๗๒	๑.๐๕	มาก
๙. ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๓.๙๒	๑.๑๑	มาก
๑๐. ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเนื่องจากเป็นหน้าที่ที่เทศบาลนครรังสิตกำหนดให้ท่านปฏิบัติ	๓.๗๗	๑.๐๓	มาก
โดยรวม	๓.๕๗	๐.๖๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =๓.๕๗, S.D.=๐.๖๖) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง” ($\bar{X}$ =๓.๙๒, S.D.=๑.๑๑) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ท่านมีอิสระอย่างเต็มที่ในการใช้ดุลยพินิจของตนเองในการใช้สิทธิเลือกตั้ง” ($\bar{X}$ =๓.๘๔, S.D.=๑.๐๒) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า “ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปตั้งแต่ท่านเป็นบุคลากรของเทศบาลนครรังสิต” ($\bar{X}$ =๓.๒๒, S.D.=๑.๑๔) ตามลำดับ

**๔.๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากร
เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒**

การทดสอบสมมติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพการสมรส การศึกษา รายได้ และได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ต่างกัน โดยใช้สถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ๒ กลุ่ม ในเรื่อง เพศ โดยการทดสอบค่า F-test (One-way ANOVA) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ของค่าเฉลี่ยที่มีมากกว่า ๒ กลุ่ม ในเรื่อง อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพการสมรส ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) ดังนี้

สมมติฐานที่ ๑ บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ แตกต่างกัน

การวิเคราะห์สมมติฐานที่ ๑ ใช้สถิติ t-test ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ๒ กลุ่ม ใช้ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ดังนั้น ถ้าเป็นไปตามสมมติฐานต่อเมื่อค่า Sig. น้อยกว่า ๐.๐๕ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๕ แสดงการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามเพศ โดยรวม

(n=๒๔๖)

การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป		n	$\bar{X}$	SD.	t	Sig.																												
๑. ด้านการประชาสัมพันธ์	ชาย	๑๐๓	๓.๕๙	๐.๖๘	๑.๓๐๔	๐.๑๙๓																												
	หญิง	๑๔๓	๓.๔๘	๐.๕๗			๒. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	ชาย	๑๐๓	๓.๕๗	๐.๖๓	๐.๑๒๒	๐.๙๐๓	หญิง	๑๔๓	๓.๕๖	๐.๖๘	ชาย	๑๐๓	๓.๕๘	๐.๕๕	๐.๘๒๕	๐.๔๑๐	โดยรวม		หญิง	๑๔๓	๓.๕๒	๐.๕๓				รวม	๒๔๖
๒. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	ชาย	๑๐๓	๓.๕๗	๐.๖๓	๐.๑๒๒	๐.๙๐๓																												
	หญิง	๑๔๓	๓.๕๖	๐.๖๘																														
	ชาย	๑๐๓	๓.๕๘	๐.๕๕			๐.๘๒๕	๐.๔๑๐																										
โดยรวม		หญิง	๑๔๓	๓.๕๒	๐.๕๓																													
		รวม	๒๔๖	๓.๕๕	๐.๕๔																													

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานีที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ แตกต่างกัน

การวิเคราะห์สมมติฐานที่ ๒ ใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มากกว่า ๒ กลุ่ม ใช้ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ดังนั้น ถ้าเป็นไปตามสมมติฐานต่อเมื่อค่า Sig. น้อยกว่า ๐.๐๕ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๖ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามอายุ

(n = ๒๔๖)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการ	ระหว่างกลุ่ม	๑.๘๗๙	๔	๐.๔๗๐	๑.๒๒๕	๐.๓๐๑
ประชาสัมพันธ์	ภายในกลุ่ม	๙๒.๔๑๓	๒๔๑	๐.๓๘๓		
	รวม	๙๔.๒๙๒	๒๔๕			
	ระหว่างกลุ่ม	๒.๒๒๗	๔	๐.๕๕๗	๑.๒๙๓	๐.๒๗๓

๒. ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	ภายในกลุ่ม	๑๐๓.๗๔๒	๒๔๑	๐.๔๓๐		
	รวม	๑๐๕.๙๖๙	๒๔๕			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๕๖๗	๔	๐.๓๙๒	๑.๓๕๙	๐.๒๔๙
	ภายในกลุ่ม	๖๙.๔๗๕	๒๔๑	๐.๒๘๘		
	รวม	๗๑.๐๔๒	๒๔๕			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานีที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ บุคลากรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ แตกต่างกัน

การวิเคราะห์สมมติฐานที่ ๓ ใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มากกว่า ๒ กลุ่ม ใช้ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ดังนั้น ถ้าเป็นไปตามสมมติฐานต่อเมื่อค่า Sig. น้อยกว่า ๐.๐๕ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๗ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามสถานภาพการสมรส

(n = ๒๔๖)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	๔.๘๘๑	๔	๑.๒๒๐	๓.๒๘๙	๐.๐๑๒*
	ภายในกลุ่ม	๘๙.๔๑๑	๒๔๑	๐.๓๗๑		
รวม	รวม	๙๔.๒๙๒	๒๔๕			
	ระหว่างกลุ่ม	๑๔.๐๐๓	๔	๓.๕๐๑	๙.๑๗๔	๐.๐๐๑*

๒. ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	ภายในกลุ่ม	๙๑.๙๖๖	๒๔๑	๐.๓๘๒		
	รวม	๑๐๕.๙๖๙	๒๔๕			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๖.๖๒๐	๔	๑.๖๕๕	๖.๑๙๑	๐.๐๐๕*
	ภายในกลุ่ม	๖๔.๔๒๒	๒๔๑	๐.๒๖๗		
	รวม	๗๑.๐๔๒	๒๔๕			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ดังนั้น จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๘ แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) จำแนกตามสถานภาพการสมรส โดยรวม

สถานภาพการสมรส	$\bar{X}$	(n = ๓๙๕)			
		โสด	สมรส	หย่าร้าง	หม้าย
	๓.๖๙	๓.๖๙	๓.๓๕	๓.๔๕	๓.๖๖
โสด	๓.๖๙	-	-๐.๓๔*	-๐.๒๔*	-๐.๐๓
สมรส	๓.๓๕		-	๐.๑๐	๐.๓๑*
หย่าร้าง	๓.๔๕			-	๐.๑๑
หม้าย	๓.๖๖				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๓ คู่ ได้แก่

บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีสถานภาพโสด มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แตกต่างกับบุคลากรมีสถานภาพสมรส และหย่าร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีสถานภาพสมรส มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แตกต่างกับบุคลากรมีสถานภาพหม้าย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

นอกจากนี้ไม่พบความแตกต่างรายคู่

ตารางที่ ๔.๙ แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) จำแนกตามสถานภาพการสมรส ด้านการประชาสัมพันธ์

สถานภาพการสมรส	$\bar{X}$	โสด	สมรส	หย่าร้าง	หม้าย
		๓.๗๑	๓.๓๙	๓.๓๙	๓.๕๗
โสด	๓.๗๑	-	-๐.๓๘*	-๐.๓๒*	-๐.๑๔
สมรส	๓.๓๙		-	๐.๐๐	๐.๑๘
หย่าร้าง	๓.๓๙			-	๐.๑๘
หม้าย	๓.๕๗				

(n = ๒๔๖)

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ด้านการประชาสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๒ คู่ ได้แก่

บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีสถานภาพโสด มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แตกต่างกับบุคลากรมีสถานภาพสมรส และหย่าร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

นอกจากนี้ไม่พบความแตกต่างรายคู่

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) จำแนกตามสถานภาพการสมรส ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง

(n = ๒๔๖)

สถานภาพการสมรส	$\bar{X}$	โสด	สมรส	หย่าร้าง	หม้าย
โสด	๓.๗๐	-	-๐.๒๘*	-๐.๒๐*	๐.๑๘
สมรส	๓.๔๒		-	๐.๐๐	๐.๕๖*
หย่าร้าง	๓.๕๐			-	๐.๓๘*
หม้าย	๓.๘๘				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๐ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานีที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๔ คู่ ได้แก่

บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีสถานภาพโสด มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แตกต่างกับบุคลากรมีสถานภาพสมรส และหย่าร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีสถานภาพหม้าย มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แตกต่างกับบุคลากรมีสถานภาพสมรส และหย่าร้าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

นอกจากนี้ไม่พบความแตกต่างรายคู่

สมมติฐานที่ ๔ บุคลากรที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ แตกต่างกัน

การวิเคราะห์สมมติฐานที่ ๔ ใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มากกว่า ๒ กลุ่ม ใช้ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ดังนั้น ถ้าเป็นไปตามสมมติฐานต่อเมื่อค่า Sig. น้อยกว่า ๐.๐๕ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามการศึกษา

(n = ๒๔๖)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการ ประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	๒.๙๙๒	๓	๐.๙๙๗	๒.๖๔๔	๐.๐๔๘*
	ภายในกลุ่ม	๙๑.๓๐๐	๒๔๒	๐.๓๗๗		
	รวม	๙๔.๒๙๒	๒๔๕			
๒. ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	๖.๔๘๙	๓	๒.๑๖๓	๕.๒๖๒	๐.๐๐๒*
	ภายในกลุ่ม	๙๙.๔๘๐	๒๔๒	.๔๑๑		
	รวม	๑๐๕.๙๖๙	๒๔๕			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๙.๔๘๑	๓	๓.๑๕๓	๗.๙๐๖	๐.๐๐๒*
	ภายในกลุ่ม	๑๐๖.๘๑๑	๒๔๒	๐.๔๓๘		
	รวม	๑๑๖.๒๙๒	๒๔๕			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๑ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานีที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

ดังนั้น จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD.) รายละเอียดดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) จำแนกตามการศึกษา โดยรวม

การศึกษา	(n = ๒๔๖)			
	ต่ำกว่า	สูงกว่า	สูงกว่า	
	ปริญญาดรี	ปริญญาดรี	ปริญญาดรี	
	$\bar{X}$	๒.๘๔	๓.๔๗	๓.๓๓
ต่ำกว่าปริญญาดรี	๒.๘๔	-	๐.๖๓*	๐.๔๙*
ปริญญาดรี	๓.๑๘			๐.๑๓
สูงกว่าปริญญาดรี	๓.๓๓			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานีที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๒ คู่ ได้แก่

บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาดรี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แตกต่างกับบุคลากรมีมีการศึกษาระดับปริญญาดรี และสูงกว่าปริญญาดรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ นอกนั้นไม่พบความแตกต่างรายคู่

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) จำแนกตามการศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์

การศึกษา	(n = ๒๔๖)			
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี	
	$\bar{X}$	๓.๖๓	๓.๔๖	๓.๕๔
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๖๓	-	๐.๒๗*	-๐.๐๙
ปริญญาตรี	๓.๔๖			๐.๐๘
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๕๔			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานีที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้านการประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๑ คู่ ได้แก่

บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แตกต่างกับบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ นอกนั้นไม่พบความแตกต่างรายคู่

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงการทดสอบความแตกต่างระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ เป็นรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) จำแนกตามการศึกษา ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง

การศึกษา	(n = ๒๔๖)		
	ต่ำกว่า ปริญญาตรี	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
	$\bar{X}$	๓.๗๗	๓.๔๕
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๓.๗๗	-	-๐.๓๒*
ปริญญาตรี	๓.๔๕		-๐.๐๒
สูงกว่าปริญญาตรี	๓.๔๓		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานีที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ จำนวน ๒ คู่ ได้แก่

บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แตกต่างกับบุคลากรมีมีการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ นอกนั้นไม่พบความแตกต่างรายคู่

สมมติฐานที่ ๕ บุคลากรที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ แตกต่างกัน

การวิเคราะห์สมมติฐานที่ ๕ ใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มากกว่า ๒ กลุ่ม ใช้ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ดังนั้น ถ้าเป็นไปตามสมมติฐานต่อเมื่อค่า Sig. น้อยกว่า ๐.๐๕ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามรายได้

(n = ๒๔๖)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	๔.๓๗๕	๔	๑.๐๙๔	๒.๙๓๒	๐.๐๒๒
	ภายในกลุ่ม	๘๙.๙๑๗	๒๔๑	๐.๓๗๓		
	รวม	๙๔.๒๙๒	๒๔๕			
๒. ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	.๖๙๔	๔	๐.๑๗๔	๐.๓๙๗	๐.๘๑๑
	ภายในกลุ่ม	๑๐๕.๒๗๕	๒๔๑	๐.๔๓๗		
	รวม	๑๐๕.๙๖๙	๒๔๕			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	๑.๙๕๙	๔	๐.๔๙๐	๑.๓๒๘	๐.๑๔๙
	ภายในกลุ่ม	๖๙.๐๘๓	๒๔๑	๐.๒๘๗		
	รวม	๗๑.๐๔๒	๒๔๕			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานีที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๒ บุคลากรที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ แตกต่างกัน

การวิเคราะห์สมมติฐานที่ ๒ ใช้สถิติ F-test (One-way ANOVA) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มากกว่า ๒ กลุ่ม ใช้ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ดังนั้น ถ้าเป็นไปตามสมมติฐานต่อเมื่อค่า Sig. น้อยกว่า ๐.๐๕ ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕ จึงเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการหาผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD. (Least Significant Difference) และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง (n = ๒๔๖)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป		SS	df	MS	F	Sig.
๑. ด้านการประชาสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	๓.๙๖๐	๕	๐.๗๙๒	๒.๑๐๔	๐.๐๖๖
	ภายในกลุ่ม	๙๐.๓๓๒	๒๔๐	๐.๓๗๖		
	รวม	๙๔.๒๙๒	๒๔๕			
๒. ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	๔.๑๕๖	๕	๐.๘๓๑	๑.๙๕๙	๐.๐๘๕
	ภายในกลุ่ม	๑๐๑.๘๑๓	๒๔๐	๐.๔๒๔		
	รวม	๑๐๕.๙๖๙	๒๔๕			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.๑๑๘	๕	๐.๐๒๔	๐.๐๘๐	๐.๙๙๕
	ภายในกลุ่ม	๗๐.๙๒๓	๒๔๐	๐.๒๙๖		
	รวม	๗๑.๐๔๒	๒๔๕			

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิตที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย

ตารางที่ ๔.๑๗ สรุปผลทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล

สมมติฐาน ที่	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	t-test/ F-test	ค่า Sig	ผลการทดสอบ	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
๑	เพศ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป	๐.๘๒๕	๐.๔๑๐	-	/
๒	อายุ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป	๑.๓๕๙	๐.๒๔๙	-	/
๓	สถานภาพ การสมรส	การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป	๖.๑๙๑	๐.๐๐๕*	/	-
๔	การศึกษา	การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป	๕.๐๖๙	.๐๐๒*	/	-
๕	รายได้	การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป	๑.๗๐๘	๐.๑๔๙	-	/
๖	การได้รับ ข่าวสาร เกี่ยวกับการ เลือกตั้ง	การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป	๐.๐๘๐	๐.๙๙๕	-	/

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิตที่มีสถานภาพการสมรส และการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนบุคลากรที่มี เพศ อายุ รายได้ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ไม่แตกต่างกัน

๔.๔ ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

จากผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิด (Open-Ended) ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงประกอบตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๘ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ด้านการประชาสัมพันธ์

แนวทางสนับสนุน	ความถี่
๑. บุคลากรสามารถร่วมได้โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากผู้ที่มีเหตุผล คุณสมบัติพร้อมทั้งความรู้ มีความสามารถ กล้าอาสาประชาชน มีความรอบคอบรอบรู้ มองกว้างมองไกล ใส่ใจประชาชนควรลงพื้นที่ด้วยตนเอง	๙
๒. บุคลากรสามารถเสนอแนะ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ประชาชนควรได้ทราบให้ประชาชนได้รู้	๑๗
๓. บุคลากรสามารถให้มุมมองสร้างวิสัยทัศน์ให้ประชาชนเห็นถึงความรู้ความสามารถ ในการจะแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นประเทศชาติในอนาคต	๘

จากตารางที่ ๔.๑๘ พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ด้านการประชาสัมพันธ์ เรียงลำดับตามความสำคัญ ดังนี้คือ ๑) บุคลากรสามารถเสนอแนะ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ประชาชนควรได้ ทราบให้ประชาชนได้รู้ จำนวน ๑๗ คน ๒) บุคลากรสามารถร่วมได้โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากผู้ที่มีเหตุผล คุณสมบัติพร้อมทั้งความรู้ มีความสามารถ กล้าอาสาประชาชน มีความรอบคอบรอบรู้ มองกว้างมองไกล ใส่ใจประชาชนควรลงพื้นที่ด้วยตนเอง จำนวน ๙ คน ๓) ผู้บุคลากรสามารถให้มุมมองสร้างวิสัยทัศน์ให้ประชาชนเห็นถึงความรู้ความสามารถ ในการจะแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นประเทศชาติ ในอนาคต จำนวน ๘ คน

ตารางที่ ๔.๑๙ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนคร
รังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ด้าน
การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

แนวทางแก้ไข	ความถี่
๑. บุคลากรสามารถร่วมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งล่วงหน้าได้ บุคลากร ทุกคนต้องใช้สิทธิเลือกตั้ง การที่บุคลากรไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งถือว่า มีความผิด	๑๓
๒. บุคลากรสามารถเสนอแนะให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง	๘
๓. บุคลากรอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดตามแจ้งการไป ใช้สิทธิ หรือหน่วยลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	๘

จากตารางที่ ๔.๑๙ พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทาง
เกี่ยวกับในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เรียงลำดับตามความสำคัญดังนี้คือ ๑) บุคลากรสามารถร่วม
ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งล่วงหน้าได้ บุคลากรทุกคนต้องใช้สิทธิเลือกตั้ง การที่บุคลากรไม่ไปใช้สิทธิ
เลือกตั้งถือว่ามีความผิด จำนวน ๑๓ คน ๒) บุคลากรสามารถเสนอแนะให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการ
ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จำนวน ๘ คน ๓) บุคลากรอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดตามแจ้งการ
ไปใช้สิทธิ หรือหน่วยลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จำนวน ๘ คน

๔.๕ ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากร
เทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิ
เลือกตั้งทั่วไป

จากผลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ดังนี้

หลักสัปปุริสธรรม หมายถึง คุณธรรมที่สำคัญ สำหรับสัปปุริสชน หรือคนดี คุณสมบัติ ๗ ประการนั้น คือ

ธัมมัญญตา หมายถึง เป็นผู้รู้ธรรม เป็นคนมีศีล มีธรรม รู้หลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย คือ ไม่ซื้อสิทธิ์ ไม่ขายเสียง

อัตถัญญตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักมุ่งหมายและรู้จักผลว่า ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในการเป็นตัวแทนของตนเองเพื่อเข้าไปบริหารประเทศ

อัตตัญญตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักตน ว่ามีรู้ว่าการเป็นพลเมืองตามรัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทย มีสิทธิเสรีภาพ มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน หนึ่งคนหนึ่งเสียง และเมื่อมีการเลือกตั้งจะต้องทำหน้าที่

มัตตัญญตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักความพอดี การเป็นพลเมืองตามรัฐธรรมนูญและรู้ว่าสิทธิที่พึงมี หน้าที่ที่พึงปฏิบัติ กฎจะต้องรักษา โดยการเคารพสิทธิของบุคคลอื่น

กาลัญญตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักเวลาอันเหมาะสม เช่น รู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง เมื่อมีการเลือกตั้งก็ต้องทำหน้าที่ไปเลือกตั้ง และช่วยกันตรวจสอบ หลังเลือกตั้งก็ช่วยกันติดตามผลการทำงานของตัวแทนที่เลือกเข้าไปบริหารประเทศ

ปริสัญญตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักชุมชน การอยู่ร่วมกันในสังคม และเข้าใจกฎเกณฑ์ กติกา กฎหมายของบ้านเมือง การปฏิบัติตนในชุมชนหรือสังคมนั้น

บุคคลปโรปรัญญตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักบุคคล เช่น การเป็นผู้พิจารณาผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งส่วนตัว นโยบาย ก่อนเลือกบุคคลที่เป็นตัวแทนหรือผู้แทนราษฎร เข้าไปบริหารประเทศชาติ

๔.๕.๑ ด้านการประชาสัมพันธ์

ควรนำหลักสัปปุริสธรรม ไปปฏิบัติตนอย่างไร จึงทำให้บุคลากรมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปเลือกตั้งทั่วไป จากการสัมภาษณ์พบว่า

ธัมมัญญตา

หมายถึง เป็นผู้รู้ธรรม เป็นคนมีศีล มีธรรม รู้หลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย คือ ไม่ซื้อสิทธิ์ ไม่ขายเสียง

๑) บุคลากร ควรปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองของประเทศในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คนที่มีความรู้และมีคุณสมบัติตนพร้อมทั้งความรู้ การเสียสละเพื่อสังคมส่วนรวม มีจิตสาธารณะอาสา

ประชาชน ขณะเดียวกันก็ต้องมีความนอบน้อมและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับให้ประชาชนในพื้นที่ได้สัมผัส และบุคลากรต้องสามารถประชาสัมพันธ์คนรอบข้างให้ไปเลือกตั้งได้^๑

๒) บุคลากรควรเลือกและเข้าร่วมเพราะผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีคุณสมบัติพร้อมทั้งความรู้ความสามารถที่เหมาะสม การเสียสละเพื่อสังคม มีจิตสาธารณะ และต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับให้ประชาชนในพื้นที่เห็น เพื่อเป็นแบบอย่างให้ประชาชนรับทราบและปฏิบัติตาม ทุกอย่างจะประสบความสำเร็จของกิจกรรมทุกกิจกรรมในท้องถิ่นได้รับรู้และประชาชนได้ไว้วางใจนักการเมือง^๒

อัตถิยัตนา

หมายถึง เป็นผู้รู้จุดมุ่งหมายและรู้จักผลว่า ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในการเป็นตัวแทนของตนเองเพื่อเข้าไปบริหารประเทศ

๓) บุคลากรสามารถประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนคนรอบข้างให้ไปเลือกตั้ง และพิจารณานักการเมืองท้องถิ่นที่มีจิตสำนึกเห็นประโยชน์ของชาติมากกว่าส่วนตัว การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเครื่องมือที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์หรือเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ ดังนั้น การตัดสินใจลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนน จะพิจารณาจากผลประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง^๓

อัตถิยัตนา

หมายถึง เป็นผู้รู้จักตน ว่ามีรู้ว่าการเป็นพลเมืองตามรัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทย มีสิทธิเสรีภาพ มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน หนึ่งคนหนึ่งเสียง และเมื่อมีการเลือกตั้งจะต้องทำหน้าที่

๔) บุคลากรต้องช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเลือกนักการเมืองที่มีความพฤติกรรมดีที่น่าเลื่อมใส มีสง่าราศี เข้าได้ดีกับทุกคน เข้าใจปัญหาถ้า มีความกล้าเสนอตัวแก้ปัญหาให้ประชาชน^๔

มัตถิยัตนา หมายถึง เป็นผู้รู้จักความพอดี การเป็นพลเมืองตามรัฐธรรมนูญและรู้ว่ามีสิทธิที่พึงมี หน้าที่ที่พึงปฏิบัติ กฎจะต้องรักษา โดยการเคารพสิทธิของบุคคลอื่น

๕) บุคลากรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนคนรอบข้างไปเลือกตั้ง และต้องพิจารณานักการเมืองที่เป็นผู้ที่กล้าตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์ มีเหตุผล รู้จักความเหมาะสม ความควรไม่ควร กล้าในสิ่งที่ถูกต้อง กล้าที่จะเป็นผู้นำประชาชนในท้องถิ่นในการแก้ปัญหา ร่วมทุกข์ร่วมสุขกับพี่น้องประชาชน^๕

กาลิยัตนา หมายถึง เป็นผู้รู้จักเวลาอันเหมาะสม เช่น รัฐบาลและหน้าที่ของตนเอง เมื่อมีการเลือกตั้งก็ต้องทำหน้าที่ไปเลือกตั้ง และช่วยกันตรวจสอบ หลังเลือกตั้งก็ช่วยกันติดตามผลการทำงานของตัวแทนที่เลือกเข้าไปบริหารประเทศ

^๑สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๒สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๓สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๔สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๕สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔.

๖) บุคลากรสามารถประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นผู้ที่มิมีเหตุผล มีความรอบน้อมรู้จักเข้าหาผู้หลักผู้ใหญ่คุณสมบัติพร้อมทั้งความรู้ มีความสามารถ กล้าอาสา ประชาชน มีความรอบคอบรอบรู้ มองกว้างมองไกล ใส่ใจประชาชน^๖

ปรีศัญญาตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักชุมชน การอยู่ร่วมกันในสังคม และเข้าใจกฎเกณฑ์ กติกา กฎหมายของบ้านเมือง การปฏิบัติตนในชุมชนหรือสังคมนั้น

๗) บุคลากรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนคนรอบข้างให้ไปเลือกตั้ง จากรู้จักนักการเมือง เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ รู้จักการนำกฎกติกาของสังคมมาใช้อย่างเหมาะสม รู้จักตนพอสมควร ไม่สร้าง ความเดือดร้อนให้สังคมเหมือนลูกนักการเมืองบางคน และเป็นผู้ที่เคยลงพื้นที่เมื่อยามประชาชนมีทั้ง ทุกข์และสุข^๗

๘) บุคลากรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนไปเลือกตั้ง และเลือกคนที่รู้จักชุมชนและท้องถิ่น ของตนเอง รู้หน้าที่พลเมืองของประเทศในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เลือกคนที่เสียสละเพื่อสังคมส่วนรวม มีจิตสาธารณะอาสาประชาชน^๘

บุคคลโปรปรีศัญญาตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักบุคคล เช่น การเป็นผู้พิจารณาผู้ที่ลงสมัครรับ เลือกตั้ง ทั้งส่วนตัว นโยบาย ก่อนเลือกบุคคลที่เป็นตัวแทนหรือผู้แทนราษฎร เข้าไปบริหาร ประเทศชาติ

๙) บุคลากรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักผู้สมัครรับเลือกตั้ง ว่าควรมีความพร้อมทั้ง บุคลิกลักษณะที่น่าไว้วางใจ เชื่อถือได้ มีคุณสมบัติส่วนตัว ประวัติที่ดีมีเหตุ มีผล รู้จักเวลาความ เหมาะสม ความรู้ ความสามารถ มีจิตสาธารณะเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ช่วยปัดเป่าทุกข์ บำรุงสุขแก่ ประชาชนได้^๙

สรุปได้ว่า บุคลากรต้องรู้จักพิจารณาการให้ข้อมูลข่าวสารก่อนที่จะเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร แก่คนในครอบครัวหรือคนรอบข้าง ในการที่จะเลือกเข้าไปเป็นผู้แทนตน เป็นดีมีเหตุผลรู้จักความควรไม่ควร ประชาชนเห็นแล้วเกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นว่า จริจใจฟังได้ นักการเมืองต้องมีลักษณะที่มีจิตสำนึกเห็นประโยชน์ของชาติมากกว่าส่วนตัว การลงคะแนนเสียง เลือกตั้งเป็นเครื่องมือที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์หรือเป้าหมายที่ประโยชน์ของประชาชนและ ประเทศชาติ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบวันเวลาเลือกตั้งที่ชัดเจน ผู้สมัครมีคุณสมบัติพร้อมทั้ง ความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม การเสียสละเพื่อสังคม มีจิตสาธารณะ และต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับให้ประชาชนในพื้นที่เห็น เพื่อเป็นแบบอย่างให้ประชาชนรับทราบและปฏิบัติตามทุกอย่างจะ ประสบความสำเร็จ

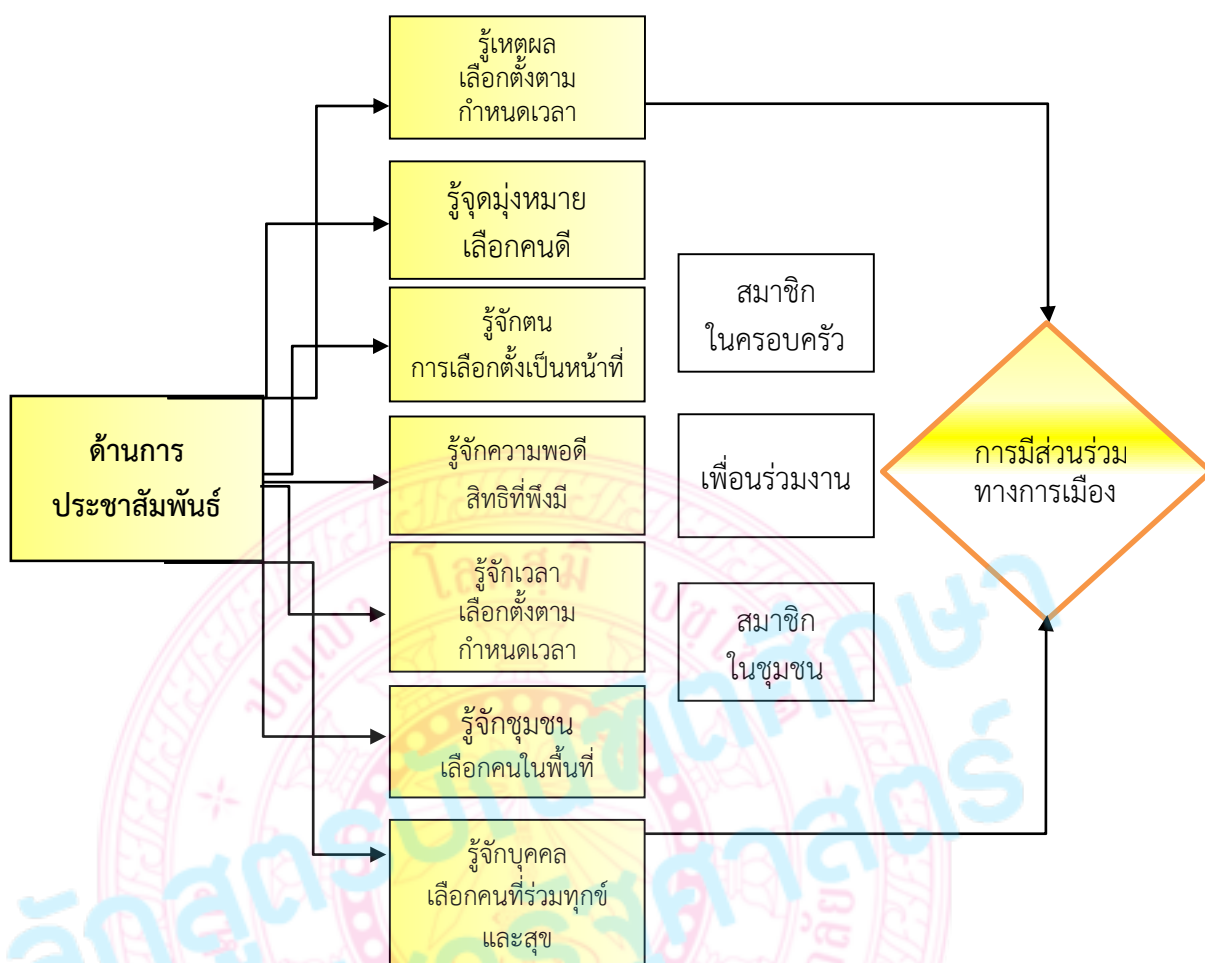
^๖สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๓ วันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๗สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๕ วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๘สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^๙สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๒ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

แผนภาพที่ ๔.๑ การประชาสัมพันธ์การเลือกตั้ง

๔.๕.๒ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง

การหาเสียงของผู้สมัคร ควรนำหลักสัปปุริสธรรม ไปปฏิบัติตนอย่างไร จึงทำให้ประชาชนเกิดการตื่นตัวและมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น จากการสัมภาษณ์พบว่า

ธัมมัญญตา

หมายถึง เป็นผู้มีธรรม เป็นคนมีศีล มีธรรม รู้หลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย คือ ไม่ซื้อสิทธิ ไม่ขายเสียง

๑๐) บุคลากร ควรปฏิบัติตนตามหน้าที่พลเมืองของประเทศในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คนที่มีความรู้และมีคุณสมบัติตนพร้อมทั้งความรู้ การเสียสละเพื่อสังคมส่วนรวม มีจิตสาธารณะอาสา

ประชาชน ขณะเดียวกันก็ต้องมีความอ่อนน้อมและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับให้ประชาชนในพื้นที่ได้สัมผัส และบุคลากรต้องสามารถประชาสัมพันธ์คนรอบข้างให้ไปเลือกตั้งได้^{๑๐}

๑๑) บุคลากรควรเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีคุณสมบัติพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม การเสียสละเพื่อสังคม มีจิตสาธารณะ หน่วยงานรัฐมีหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง รวมไปถึงวิธีการเลือก ประชาสัมพันธ์ วัน และเวลา สถานที่เลือกตั้งและผู้สมัครในเขตการ^{๑๑}

อัตถ์ญญาตา

หมายถึง เป็นผู้รู้จุดมุ่งหมายและรู้จักผลว่า ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในการเป็นตัวแทนของตนเองเพื่อเข้าไปบริหารประเทศ

๑๒) บุคลากรสามารถประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนคนรอบข้างให้ไปเลือกตั้ง และพิจารณานักการเมืองท้องถิ่นที่มีจิตสำนึกเห็นประโยชน์ของชาติมากกว่าส่วนตัว การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเครื่องมือที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์หรือเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ ดังนั้น การตัดสินใจลงคะแนนเสียงของผู้ลงคะแนน จะพิจารณาจากผลประโยชน์ของชุมชนเป็นที่ตั้ง^{๑๒}

อัตถ์ญญาตา

หมายถึง เป็นผู้รู้จักตน ว่ามีรู้ว่าการเป็นพลเมืองตามรัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทย มีสิทธิเสรีภาพ มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน หนึ่งคนหนึ่งเสียง และเมื่อมีการเลือกตั้งจะต้องทำหน้าที่

๑๓) บุคลากรต้องช่วยกันประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเลือกนักการเมืองที่มีความพฤติกรรมที่น่าเลื่อมใส มีสง่าราศี เข้าได้ดีกับทุกคน เข้าใจปัญหาถ้า มีความกล้าเสนอตัวแก้ปัญหาให้ประชาชน โดยให้พิจารณาถึงผลประโยชน์ของผู้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเอง ซึ่งตามปกติแล้วก็จะเลือกหรือลงคะแนนให้ผู้รับสมัครที่มีนโยบายใกล้เคียงกับความคิดตามที่เรต้องการมากที่สุด^{๑๓}

มัตถ์ญญาตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักความพอดี การเป็นพลเมืองตามรัฐธรรมนูญและรู้วาทิตที่พึงมี หน้าที่ที่พึงปฏิบัติ กฎจะต้องรักษา โดยการเคารพสิทธิของบุคคลอื่น

๑๔) บุคลากรเลือกคนมีศีล มีธรรม หาเสียงด้วยการไม่เบียดเบียนผู้สมัครคนอื่น รู้หลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การหาเสียงไม่ใส่ร้ายป้ายสี สร้างความจริงใจ^{๑๔}

กาลัญญาตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักเวลาอันเหมาะสม เช่น รู้บทบาทและหน้าที่ของตนเอง เมื่อมีการเลือกตั้งก็ต้องทำหน้าที่ไปเลือกตั้ง และช่วยกันตรวจสอบ หลังเลือกตั้งก็ช่วยกันติดตามผลการทำงานของตัวแทนที่เลือกเข้าไปบริหารประเทศ

^{๑๐} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๑ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๑} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๘ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๒} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๖ วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๓} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๗ วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๔.

^{๑๔} สัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญลำดับที่ ๔ วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๔.

๑๕) บุคลากรสามารถประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นผู้ที่มีเหตุผล มีความรอบรู้ เข้าหาผู้หลักผู้ใหญ่ คุณสมบัติพร้อมทั้งความรู้ มีความสามารถ กล้าอาสา ประชาชน มีความรอบคอบรอบรู้ มองกว้างมองไกล ใส่ใจประชาชน^{๑๕}

ปรีศัญญาตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักชุมชน การอยู่ร่วมกันในสังคม และเข้าใจกฎเกณฑ์ กติกา กฎหมายของบ้านเมือง การปฏิบัติตนในชุมชนหรือสังคมนั้น

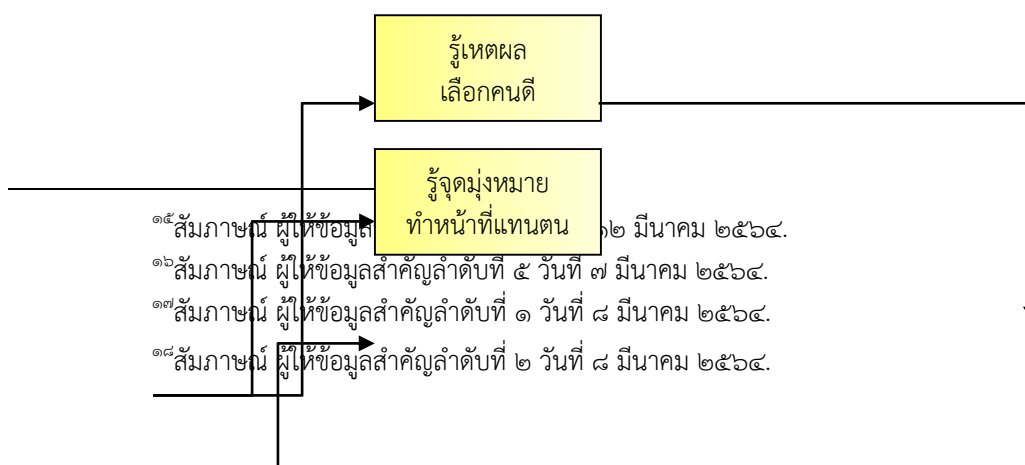
๑๖) บุคลากรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนคนรอบข้างให้ไปเลือกตั้ง จากรู้จักนักการเมือง เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ รู้จักการนำกฎกติกาของสังคมมาใช้อย่างเหมาะสม รู้จักตนพอสมควร ไม่สร้าง ความเดือดร้อนให้สังคมเหมือนลูกนักการเมืองบางคน และเป็นผู้ที่เคยลงพื้นที่เมื่อยามประชาชนมีทั้ง ทุกข์และสุข^{๑๖}

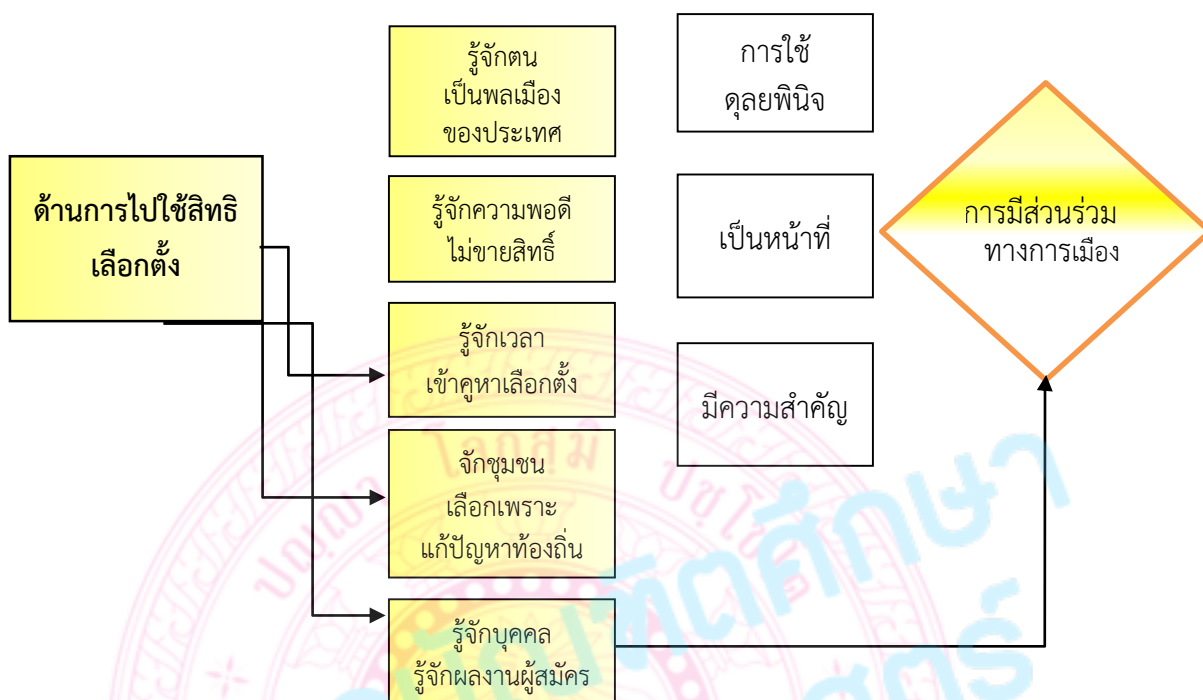
๑๗) บุคลากรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนไปเลือกตั้ง และเลือกคนที่รู้จักชุมชนและ ท้องถิ่นของตนเอง รู้หน้าที่พลเมืองของประเทศในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เลือกคนที่เสียสละเพื่อสังคม ส่วนรวม มีจิตสาธารณะอาสาประชาชน^{๑๗}

บุคคลโปรปรีศัญญาตา หมายถึง เป็นผู้รู้จักบุคคล เช่น การเป็นผู้พิจารณาผู้ที่ลงสมัครรับ เลือกตั้ง ทั้งส่วนตัว นโยบาย ก่อนเลือกบุคคลที่เป็นตัวแทนหรือผู้แทนราษฎร เข้าไปบริหาร ประเทศชาติ

๑๘) บุคลากรไปใช้สิทธิเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง และช่วยกันสอดส่องการเลือกตั้งให้สุจริต เทียงธรรมมีความคิดที่ดี คุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัคร จึงมีความสำคัญมากกว่านโยบายของพรรค จึงได้ปรากฏภาพว่าที่ผ่านมาหลายคราว ในการหาเสียงเลือกตั้งผู้สมัครจะมุ่งชูคุณสมบัติส่วนตัว มากกว่าจะพูดถึงนโยบายของพรรคการเมืองที่สังกัด หรือใช้ยุทธวิธีการโจมตีเรื่องส่วนตัวของคู่แข่ง มากกว่าจะโจมตีหรือพูดถึงเรื่องนโยบายของพรรค และมักพูดแสดงให้ประชาชนเห็นว่าเขาจะทำอะไร ให้กับชุมชนและประชาชนในเขตเลือกตั้งของเขาบ้างหากได้รับเลือก^{๑๘}

สรุปได้ว่า บุคลากรไปเลือกตั้งเพราะเป็นหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ และสังเกตจาก พฤติกรรมการหาเสียงของนักการเมือง พิจารณาผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งส่วนตัว นโยบาย ก่อน เลือกบุคคลที่เป็นตัวแทนหรือผู้แทนราษฎร เข้าไปบริหารประเทศชาติ เลือกคนที่รู้จักชุมชนและ ท้องถิ่นของตนเอง รู้หน้าที่พลเมืองของประเทศในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เลือกคนที่เสียสละเพื่อสังคม ส่วนรวม มีจิตสาธารณะอาสาประชาชน

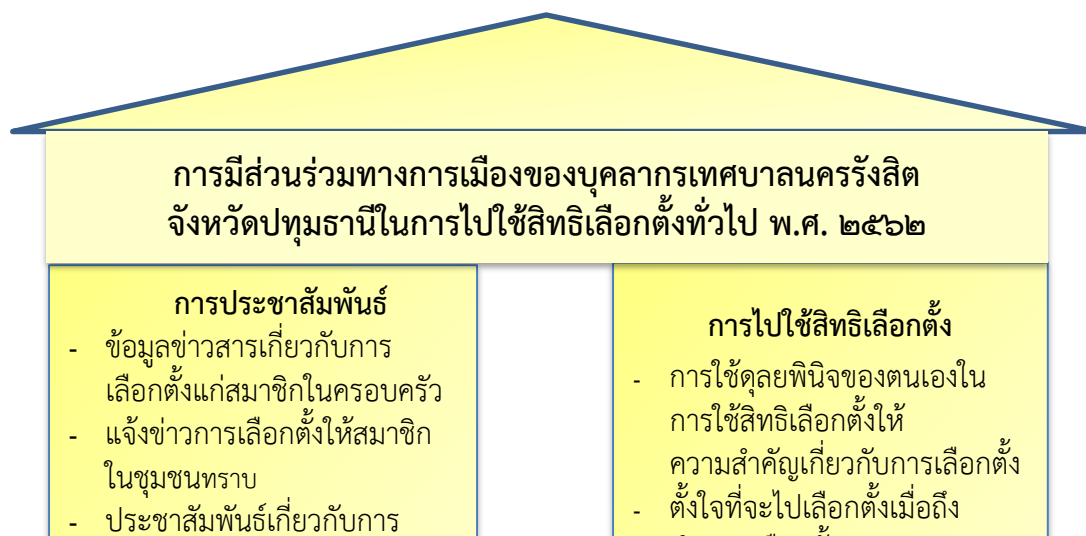

แผนภาพที่ ๔.๒ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

๔.๖ สรุปลองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

๔.๖.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปลองค์ความรู้ (Body of knowledge) ที่ได้จากการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้จากสอบถามและจากการสัมภาษณ์ สามารถนำมาสรุปเพื่อไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังแสดงในแผนภาพที่ ๔.๓

แผนภาพที่ ๔.๓ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” อธิบายได้ว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ ใน ๒ ประเด็น คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ และด้านการไปออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งสามารถพัฒนาทั้ง ๒ ประเด็นนี้ เพื่อชี้ชวนและเชิญชวนให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวอยากมีส่วนร่วมในการไปเลือกตั้ง อธิบายได้ดังนี้

ด้านการประชาสัมพันธ์ บุคลากรมีการช่วยหน่วยงานประชาสัมพันธ์การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยการช่วยหน่วยงานลงพื้นที่รณรงค์การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยการให้ตรวจสอบสิทธิ์ก่อนวันเลือกตั้ง ให้พิจารณาผู้รับสมัครเลือกตั้งที่มีคุณสมบัติดี มีผลงานให้เห็น มีความประพฤติเป็นแบบอย่าง โดยมีพื้นฐานการปฏิบัติตนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการ คือ มีเหตุผลเพียงพอในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และเชื่อว่าถ้าหากเป็นพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมาก น่าจะดำเนินนโยบายตามที่หาเสียงไว้ได้ สามารถแก้ปัญหาสังคมและตรงความต้องการของคนส่วนใหญ่ เพราะการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเสนอนโยบายในการนำมาเป็นแนวทางการทำงานของพรรค นักการเมืองมีเหตุผลยอมรับและสามารถปฏิบัติได้ตามกฎระเบียบ เจื่อนใจในท้องถิ่นในพื้นที่ได้ ให้ความเคารพนับถือผู้อาวุโส ผู้เป็นหลักคอยให้คำปรึกษาแนะนำ ไม่ลุแก่อำนาจ ในบทบาทความเป็นนักการเมือง รักสันติภาพเพื่อให้สังคม ชุมชน อยู่ร่วมกันอย่างสงบ กิจกรรมใดที่ช่วยเหลือได้ก็ช่วยเหลือ เช่น การร่วมประชุมกับโรงเรียนในพื้นที่เพื่อหาแนวทางและทางออกที่ดีให้กับคนในพื้นที่

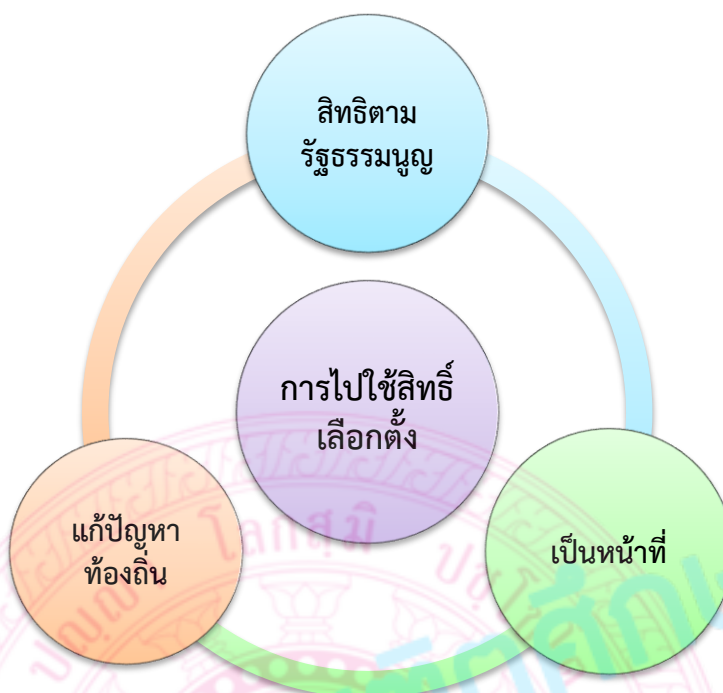
เป็นตัวแทนลงสมัครรับเลือกตั้ง มีวิสัยทัศน์ในการหาเสียงและลงพื้นที่พบปะประชาชนบ่อย ประสบความสำเร็จในหน้าที่และอาชีพ พื้นฐานครอบครัวของผู้สมัครที่จะผลักดันการทำหน้าที่ที่มีความพร้อม ครอบครัวเป็นตัวอย่างได้ น่าสนใจจุดมิถุนภาวะทางการเมืองของผู้สมัครเลือกตั้ง ทำให้น่าสนใจไปลงคะแนนให้และเคยรับรู้จากข่าวสารมาก่อน ความรู้ ความสามารถของผู้สมัคร คุณสมบัติส่วนตัวของผู้สมัครน่าสนใจจะต้องมีจุดยืนในเจตนารมณ์ มีนโยบายที่โดดเด่น โดยมีพื้นฐานการปฏิบัติ

ตนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการ เป็นที่ตั้งดังนี้ จะต้องเป็นผู้ที่มีเหตุผลเพียงพอ รู้จักกาลเทศะ ทำความรู้จักกับพื้นที่ที่เป็นฐานเสียง เข้าถึงประชาชน

ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เมื่อบุคลากรได้รับข้อมูลข่าวสาร ที่มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของสื่อต่างๆ ที่สามารถสื่อสารกับประชาชนได้หลากหลาย และติดตามผลงานของนักการเมืองว่ามีความก้าวหน้าในการดำเนินกิจกรรม ตรวจสอบการทำงาน การดำเนินกิจกรรมรักษาผลประโยชน์ของสังคมส่วนรวม โดยมีพื้นฐานการปฏิบัติตนตามหลักสัปปุริสธรรม ๗ ประการ เป็นที่ตั้ง คือเลือกคนดี มีความรับผิดชอบหน้าที่ ตามที่สื่อสารมวลชนตีแผ่คุณสมบัติของผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพรรคและสมาชิกต่อสาธารณชน มีการวิเคราะห์เกี่ยวกับผู้สมัครลงเลือกตั้ง เจาะลึกศึกษาข้อมูลให้ประชาชนได้รับรู้ สื่อสารมวลชนมีส่วนในให้ข่าวเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ไปเลือกตั้งและมีส่วนร่วมทางการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้งลงพื้นที่หาเสียงอย่างใกล้ชิดกับประชาชน โดยนำเสนอทางเลือกใหม่ๆ ให้กับประชาชนอยากไปเลือกตั้ง

๔.๖.๒ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ (Body of knowledge) ที่ได้จากการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้จากสอบถามและจากการสัมภาษณ์ สามารถนำมาสรุปเพื่อไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังแสดงในแผนภาพที่

แผนภาพที่ ๔.๔ องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” อธิบายได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ เป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อธิบายได้ดังนี้

สิทธิตามรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้งจึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญและเป็นช่องทางให้ประชาชนสามารถแสวงหาทางเลือกในการปกครองและสนองความต้องการของเขาเอง พิจารณาในทางทฤษฎี การเลือกตั้งถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทางการเมือง ที่เป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สำคัญอันหนึ่งว่าในช่วงเวลาหนึ่ง คณะบุคคลใดจะได้ทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ และประเทศจะเป็นไปในแนวทางใดก็ด้วยความเห็นชอบหรือฉันทานุมัติของประชาชนส่วนใหญ่จากกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งอาจจะมีเหตุผลหรือปัจจัยที่น่าพึงรอมรับหรือเป็นไปได้โดยอาศัยความรู้สึกลบางประการ ผ่านนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัดนั่นเอง

การเลือกตั้ง เป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตนารมณ์ของประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ

ในอันที่จะมอบความไว้วางใจในตัวแทนของปวงชนไปใช้อำนาจแทนตน การออกเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นมูลฐานของมนุษย์โดยเฉพาะในสังคมประชาธิปไตยอันจะเห็นได้เด่นชัดจากบทบัญญัติข้อ ๒๑ (๑) แห่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) สรุปใจความสำคัญได้ว่า “เจตจำนงของประชาชนนั้นย่อมเป็นมูลฐานแห่งอำนาจของรัฐบาลที่เป็นผู้ปกครองเจตจำนงดังกล่าวต้องแสดงออกโดยการเลือกตั้งอันสุจริต ซึ่งจัดขึ้นเป็นครั้งคราวตามกำหนดเวลาด้วยการลงคะแนนเสียงของชายหญิง โดยถือหลักคนหนึ่งเสียงเท่ากันและกระทำเป็นการลับด้วยวิธีการอื่นใดที่จะรับประกันในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นไปโดยเสรีภาพ”

หน้าที่พลเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองในฐานะพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตยนั่นเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยมีโครงสร้างเน้นในระบบประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม ภายใต้ระบบประชาธิปไตยถือว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศนั้นอำนาจอธิปไตยนั้นเป็นของประชาชนทุกคนที่มีส่วนร่วม และประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจเป็นผู้ร่วมใช้อำนาจนี้โดยไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเอง ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จึงมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นบุคคลที่สามารถแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ต่อสังคม อีกทั้งดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคมประชาธิปไตย ซึ่งการสร้างพลเมืองให้มีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้น มีหลักพื้นฐานอยู่ ๓ ประการ ดังนี้

๑. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนเกิดมามีคุณค่าเท่ากันมีอาจล่วงละเมิดได้การมีอิสรภาพ และความเสมอภาค การยอมรับในเกียรติภูมิของแต่ละบุคคล โดยไม่คำนึงถึงสถานภาพทางสังคม ยอมรับความแตกต่างของทุกคน

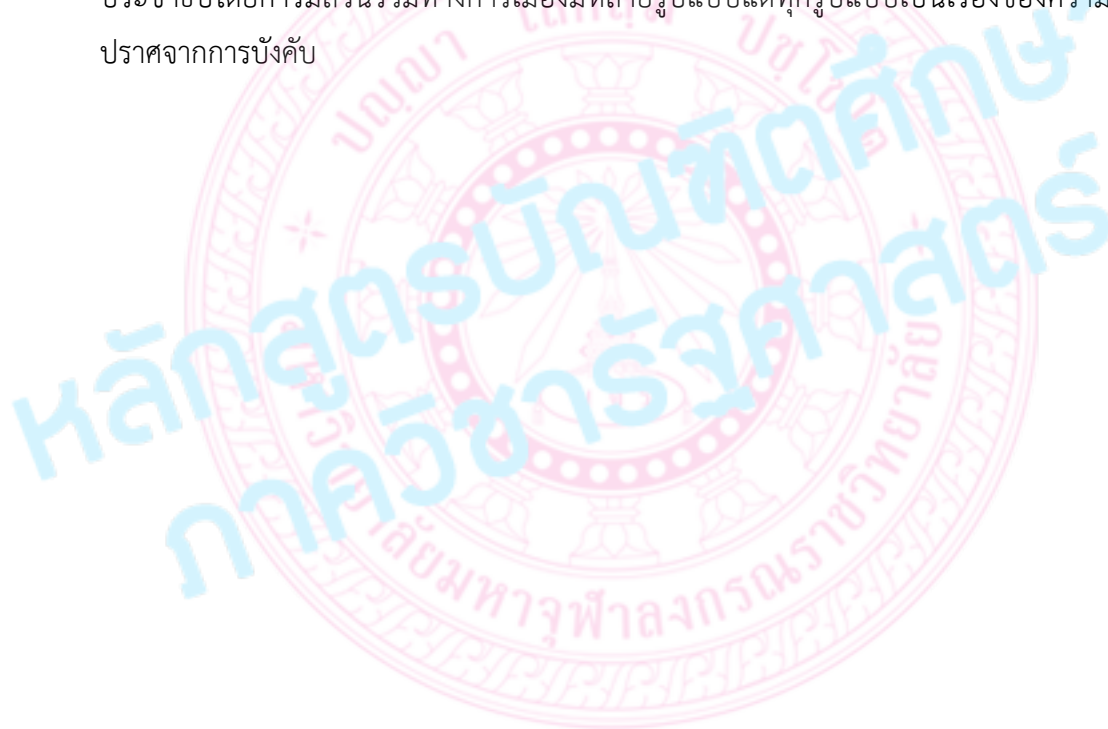
๒. เคารพสิทธิ เสรีภาพ และกฎกติกาของสังคมที่เป็นธรรม โดยให้ความสำคัญต่อสิทธิ เสรีภาพ การมีกฎกติกาที่วางอยู่บนความยุติธรรมและชอบธรรม มีหลักนิติรัฐในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพมิให้ถูกละเมิด

๓. รับผิดชอบต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม โดยตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นเนื้อหาที่มีคุณลักษณะสำคัญในหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองต่อสังคม การดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหาด้วย เหตุและผล ดังนั้น หากประชาชนได้เข้าใจในหลักพื้นฐานความเป็นพลเมือง

การแก้ปัญหาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นเป็นเรื่องของการแสดงออกให้เพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ ถ้านักศึกษาหรือประชาชนในชุมชนประท้วงเพื่อไล่อธิการบดีออกจากตำแหน่ง จะไม่ใช่เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองจนกว่านักศึกษาและประชาชนจะใช้การประท้วงนี้กดดันรัฐบาลหรือผู้นำทางการเมืองให้ช่วยบีบบังคับให้อธิการบดีลาออก ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงควรเป็นเรื่องของความพยายามที่จะมีผลกระทบต่อตัดสินใจ

ของรัฐบาลในการสนับสนุนรัฐบาลเปลี่ยนแปลงผู้นำรัฐบาล ปกป้องหรือเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำและสถาบันทางการเมืองต่างๆ ให้มีระบบเบี่ยนมากยิ่งขึ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นไปได้ทั้งถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย สันติสุขหรือรุนแรง ความประสงค์ที่จะผลักดันรัฐบาลนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่ง ที่สร้างหรือริเริ่มขึ้นจากตัวผู้มีส่วนร่วมเอง แต่อาจจะมาจากผู้อื่นรวม ทั้งจากผู้นำทางการเมืองเองหรือประชาชนได้ด้วย การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจไม่มีผลเปลี่ยนแปลงต่อการตัดสินใจของผู้นำหรือรัฐบาลแต่อย่างใด แม้ว่าผู้มีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์กดดันรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีผล มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมซึ่งมักมีอำนาจทางการเมืองไม่มากนัก และไม่สามารถผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลได้ตลอดเวลาและทุกๆ เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองถือว่าเป็นลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของระบบการเมืองสมัยใหม่ ซึ่งในระบบการเมืองประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมทางการเมืองมีหลายรูปแบบแต่ทุกรูปแบบเป็นเรื่องของความสมัครใจ ปราศจากการบังคับ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ๒) เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ ๓) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะและแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

โดยในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Research Methods) โดยประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) จากบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี จำนวน ๒๔๖ คน โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นทั้งปลายปิดและปลายเปิด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ โดยหาค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และค่าเอฟ (F-Test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน ๘ รูปหรือคน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุป

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๕.๑ สรุป

สรุปผลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

๕.๑.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม เรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ ดังนี้

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕ มีอายุ ๑๘ - ๒๖ ปี จำนวน ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙, มีสถานภาพโสด จำนวน ๑๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๑, มีการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๓๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๓, มีรายได้ ๑๕,๐๐๑-๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๗, ส่วนใหญ่รับข่าวสารจากโทรทัศน์ จำนวน ๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๕ ตามลำดับ

๕.๑.๒ สรุปผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒

พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๕$, $S.D.=๐.๕๔$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X}=๓.๕๗$, $S.D.=๐.๖๖$) อยู่ในระดับมาก และ ด้านการประชาสัมพันธ์ ($\bar{X}=๓.๕๓$, $S.D.=๐.๖๒$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบดังนี้

ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.๒๕๖๒ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๓$, $S.D.=๐.๖๒$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบ” ($\bar{X}=๓.๙๒$, $S.D.=๑.๐๓$) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบ” ($\bar{X}=๓.๘๘$, $S.D.=๑.๑๑$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า “ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง” ($\bar{X}=๒.๘๙$, $S.D.=๑.๑๔$) ตามลำดับ

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.๒๕๖๒ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=๓.๕๗$, $S.D.=๐.๖๖$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ว่า “ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง” ($\bar{X}=๓.๙๒$, $S.D.=๑.๑๑$) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ว่า “ท่านมีอิสระอย่างเต็มที่ใน

การใช้ตุลยพินิจของตนเองในการใช้สิทธิเลือกตั้ง” ($\bar{X}=๓.๘๔$, S.D.=๑.๐๒) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ข้อที่ว่า “ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปตั้งแต่ท่านเป็นบุคลากรของเทศบาลนครรังสิต” ($\bar{X}=๓.๒๒$, S.D.=๑.๑๔) ตามลำดับ

๕.๑.๓ สรุปผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒

พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ที่มีสถานภาพการสมรส และการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนบุคลากรที่มีเพศ อายุ รายได้ และการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งต่างกัน มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๑ บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบพบว่า บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบพบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ บุคลากรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบพบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ บุคลากรที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.๒๕๖๒ แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบพบว่า บุคลากรที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.๒๕๖๒ โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ บุคลากรที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.๒๕๖๒ แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบพบว่า บุคลากรที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.๒๕๖๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๖ บุคลากรที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.๒๕๖๒ แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบพบว่า บุคลากรที่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.๒๕๖๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงไม่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย

๕.๑.๔ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะและแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

พบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ดังนี้

ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เรียงลำดับตามความสำคัญดังนี้คือ ๑) บุคลากรสามารถเสนอแนะข้อมูลข่าวสาร ความรู้ที่ประชาชนควรได้ ทราบให้ประชาชนได้รู้ จำนวน ๑๗ คน ๒) บุคลากรสามารถร่วมได้โดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง จากผู้ที่มีเหตุผล คุณสมบัติพร้อมทั้งความรู้ มีความสามารถ กล่าวอาสาประชาชน มีความรอบคอบรอบรู้ มองกว้างมองไกล ใส่ใจประชาชนควรลงพื้นที่ด้วยตนเอง จำนวน ๙ คน ๓) ผู้บุคลากรสามารถให้มุมมองสร้างวิสัยทัศน์ให้ประชาชนเห็นถึงรู้ความสามารถ ในการจะแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นประเทศชาติ ในอนาคต จำนวน ๘ คน

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า ประชาชนผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางเกี่ยวกับในการสนับสนุนให้บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี เรียงลำดับตามความสำคัญดังนี้คือ ๑) บุคลากรสามารถร่วมลงคะแนนเสียงเลือกตั้งล่วงหน้าได้ บุคลากรทุกคนต้องใช้สิทธิ์เลือกตั้ง การที่บุคลากรไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งถือว่ามีความผิด จำนวน ๑๓ คน ๒) บุคลากรสามารถเสนอแนะให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง จำนวน ๘ คน ๓) บุคลากรอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการติดตามแจ้งการไปใช้สิทธิ์ หรือหน่วยลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จำนวน ๘ คน

๕.๑.๕ สรุปผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับละแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป ตามหลักสี่ปฐิธธรรม

ด้านการประชาสัมพันธ์ สรุปได้ว่า บุคลากรต้องรู้จักพิจารณาการให้ข้อมูลข่าวสาร ก่อนที่จะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร แก่คนในครอบครัวหรือคนรอบข้าง ในการที่จะเลือก เข้าไปเป็นผู้แทนตน เป็นดีมีเหตุผลรู้จักความควรไม่ควร ประชาชนเห็นแล้วเกิดความศรัทธาและ เชื่อมั่นว่า จริงใจฟังได้ นักการเมืองต้องมีลักษณะที่มีจิตสำนึกเห็นประโยชน์ของชาติมากกว่าส่วนตัว การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นเครื่องมือที่จะนำมาซึ่งผลประโยชน์หรือเป้าหมายที่ประโยชน์ของ ประชาชนและประเทศชาติ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบวันเวลาเลือกตั้งที่ชัดเจน ผู้สมัครมี คุณสมบัติพร้อมทั้งความรู้ ความสามารถที่เหมาะสม การเสียสละเพื่อสังคม มีจิตสาธารณะ และต้อง ปฏิบัติกฎระเบียบข้อบังคับให้ประชาชนในพื้นที่เห็น เพื่อเป็นแบบอย่างให้ประชาชนรับทราบและ ปฏิบัติตามทุกอย่างจะประสบความสำเร็จ

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง สรุปได้ว่า บุคลากรไปเลือกตั้งเพราะเป็นหน้าที่ตาม รัฐธรรมนูญ และสังเกตจากพฤติกรรมการหาเสียงของนักการเมือง พิจารณาผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้ง ทั้งส่วนตัว นโยบาย ก่อนเลือกบุคคลที่เป็นตัวแทนหรือผู้แทนราษฎร เข้าไปบริหารประเทศชาติ เลือก คนที่รู้จักชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง รู้หน้าที่พลเมืองของประเทศในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เลือกคน ที่เสียสละเพื่อสังคมส่วนรวม มีจิตสาธารณะอาสาประชาชน

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๒.๑ จากผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาล นครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒

จากการศึกษา พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมือง ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า บุคลากร เทศบาลนครรังสิต มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในครอบครัวได้รับ ทราบมีอิสระอย่างเต็มที่ในการใช้ดุลยพินิจของตนเองในการใช้สิทธิเลือกตั้ง มีส่วนร่วมในการแจ้งข่าว เกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปิยะรัตน์ สน แฉ่ง** ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณี ประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. ๒๕๖๒” ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับมาก^๑

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การ

^๑ปิยะรัตน์ สนแฉ่ง, “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีประชาชน กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. ๒๕๖๒”, รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๖๑).

ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งโดยการให้บุคลากรลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์ มีการจัดรถลงพื้นที่ออกประชาสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย วุฒิพิมลวิทยา ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง นายกเทศมนตรี เทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี : ศึกษาในห้วงเวลา ปี ๒๕๕๘” ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การเปิดรับสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อโทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์^๒

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พบว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของพลเมืองในฐานะพลเมืองดีในระบบประชาธิปไตยนั้นเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยมีโครงสร้างเน้นในระบบประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม ภายใต้ระบบประชาธิปไตยถือว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศนั้นอำนาจอธิปไตยนั้นเป็นของประชาชนทุกคนที่มีส่วนร่วม และประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจเป็นผู้ร่วมใช้อำนาจนี้โดยไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเอง ความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย จึงมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นบุคคลที่สามารถแสดงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ต่อสังคม อีกทั้งดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคมช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ให้เป็นสังคมประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตำบลหนองแก อำเภอบางพลี จังหวัดสระบุรี” ผลการวิจัย พบว่า ๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตำบลหนองแก อำเภอบางพลี จังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก^๓

๕.๒.๒ จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒

จากผลการทดสอบสมมุติฐาน สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

บุคลากรเทศบาลนครรังสิตที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒ บุคลากรเทศบาลนครรังสิต เพศหญิงและเพศชายให้ความสนใจการเมือง ทั้งช่วงก่อนเลือกตั้งและช่วงเลือกตั้ง เพราะบุคลากรเทศบาลนครรังสิตตระหนักในหน้าที่และความ

^๒สมชาย วุฒิพิมลวิทยา, “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง นายกเทศมนตรี เทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี : ศึกษาในห้วงเวลา ปี ๒๕๕๘”, รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๘).

^๓พระปลัดเอกชัย จนทโชโต (คงชีวะ), “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นตำบลหนองแก อำเภอบางพลี จังหวัดสระบุรี”, สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

รับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัฐกาญจน์ เข็มนาท** ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ในตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา” ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ในตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมไม่แตกต่างกัน^๔

บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ทุกช่วงอายุมีความตื่นตัวทางการเมืองและสนใจการเมืองโดยเฉพาะการไปเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **เกรียงไกร พัฒนะโชติ** ได้วิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการสื่อสารทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^๕

บุคลากรเทศบาลนครรังสิตที่มีสถานภาพการสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมแตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ทุกช่วงอายุมีความตื่นตัวทางการเมืองและสนใจการเมืองโดยเฉพาะคนโสด มีส่วนร่วมทางการเมืองการไปเลือกตั้งมากกว่ากลุ่มอื่นๆ บุคลากรเทศบาลนครรังสิตที่มีสถานภาพโสด มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แตกต่างกับบุคลากรมีสถานภาพสมรส และหย่าร้าง และบุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีสถานภาพสมรส มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แตกต่างกับบุคลากรมีสถานภาพหม้าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สีขาริณี วาแม** ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับท้องถิ่นในอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส” พบว่า สถานภาพต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติ^๖

บุคลากรเทศบาลนครรังสิตที่มีการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมแตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของทุกคน และเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของการเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทน ที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบ

^๔ณัฐกาญจน์ เข็มนาท, “พฤติกรรมทางการเมืองในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ในตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา”, **สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^๕เกรียงไกร พัฒนะโชติ, “วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^๖สีขาริณี วาแม, “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับท้องถิ่นในอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส”, **สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๘).

ประชาธิปไตย การศึกษาส่งผลกับความสนใจทางการเมือง บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แตกต่างกับบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี บุคลากรเทศบาลนครรังสิต ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป แตกต่างกับบุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระจักรพงษ์ อนุตตรโร (วงษ์โพธิ์)** ได้วิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์” ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อจริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย^๗

บุคลากรเทศบาลนครรังสิตที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง จากสถิติการเลือกตั้งจะเห็นว่าประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้น ทุกอาชีพก็หวังว่าเมื่อมีการเลือกตั้งทุกอย่างก็ดีขึ้น ประเทศไทยก็จะมีทางออกทางการเมืองเร็วขึ้น และหวังให้นักการเมืองแก้ปัญหาเรื่องปากท้อง เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ยงยุทธ พงษ์ศรี** ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานี : ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. ๒๕๖๒” ผลการศึกษา อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานี ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้^๘

บุคลากรเทศบาลนครรังสิตที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยรวมไม่แตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า ประชาชนคาดหวังกับการเลือกตั้งที่ต้องการนักการเมืองที่ดี ทำงานโปร่งใส แต่การเลือกตั้งไม่ได้ส่งผลกับอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิจิตร เกิดน้อย** ได้วิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” ผลการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษา และรายได้ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไป โดยรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้^๙

^๗พระจักรพงษ์ อนุตตรโร (วงษ์โพธิ์), “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์”, **สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

^๘ยงยุทธ พงษ์ศรี, “ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานี : ศึกษาในห้วงเวลาปี พ.ศ. ๒๕๖๒”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง**, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๖๑).

^๙วิจิตร เกิดน้อย, “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยवास อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม”, **สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓).

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.๒๕๖๒” มีนโยบายเสนอแนะ ดังนี้

๑. ด้านการประชาสัมพันธ์ รัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนใช้ดุลพินิจในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
๒. ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง พรรคการเมืองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรหาวิธีการหาเสียงการรณรงค์เพื่อทำความเข้าใจกับประชาชน ถึงสิทธิประโยชน์ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” มีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ดังนี้

๑. ด้านสื่อมวลชน สื่อมวลชนประเภทต่างๆ มีจรรยาบรรณในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
๒. ด้านการหาเสียงของผู้สมัคร พรรคการเมืองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรจัดกิจกรรม เวทีปราศรัยให้ประชาชน สามารถซักถามทำความเข้าใจกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. ๒๕๖๒” พบว่าจะต้องวิจัยต่อในประเด็นดังนี้

- ๑) ควรวิจัยเกี่ยวกับ กลยุทธ์การรณรงค์การไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของเทศบาลนครรังสิต หรือหน่วยงานส่วนท้องถิ่นอื่นๆ
- ๒) ควรวิจัยเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพของการดำเนินงานการรณรงค์การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของเทศบาลนครรังสิต หน่วยงานส่วนท้องถิ่นอื่นๆ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙

มหามกุฏราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถาแปล ชุด ๙๑ เล่ม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

โกวิท พวงงาม. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : บพิธ
การพิมพ์, ๒๕๔๖.

คณิงนิจ ศรีบัวเอี่ยม และคณะ. แนวทางการเสริมสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตาม
รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ : ปัญหา อุปสรรค และทางออก.
กรุงเทพมหานคร : ธรรมดาเพรส, ๒๕๔๕.

จันทนา สุทธิจารี. การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖.

ชลธิชา ณ เชียงใหม่. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง. กรุงเทพมหานคร : โรงเรียนปรินส์รอยแยลส์
วิทยาลัย, ๒๕๔๖.

งานวิเคราะห์นโยบายและแผน ส่วนแผนงานและงบประมาณ สำนักปลัดเทศบาล. บรรยายสรุป
เทศบาลนครรังสิต ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐.
กรุงเทพมหานคร : บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๒.

บวรศักดิ์ อูวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน จำกัด,
๒๕๔๒.

บวรศักดิ์ อูวรรณโณ และคณะ. รายงานการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนใน
กระบวนการนโยบายสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอ.พี.กราฟิค
ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๔.

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖.

ประหยัด หงส์ทองคำ. การปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖.

บรรณานุกรม (ต่อ)

มิชัย ฤชุพันธุ์. ๗ ข้อดี ระบบเลือกตั้งใหม่ พร้อมแก้หากมีจุดอ่อน. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพธุรกิจ,
๒๕๕๘.

วิรัช วิรัชภรณ์. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๑.

วิเชียร เกตุสิงห์. การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ชมรมผู้สนใจงานวิจัยทางการศึกษา, ๒๕๔๑.

สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, ๒๕๖๐.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต). สารบัญญัเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ชุด การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบการเลือกตั้ง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, ๒๕๖๐.

ส่วนแผนงานและงบประมาณ สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลนครรังสิต. บรรยายสรุปเทศบาลนครรังสิต ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖.

(๒) วารสาร :

คงฤทธิ กุลวงษ์. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม”. วารสารคณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๓ (กันยายน-ธันวาคม ๒๕๖๑): ๑๐๙.

บุศรา โพธิสุข. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”. พิษเนศวร์สาร. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๕): ๑๕๑.

มานพ เข้มเมือง. “การมีส่วนร่วมการเลือกตั้งทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองแวง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์”. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ปีที่ ๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๖): ๑๐๘.

(๓) วิทยานิพนธ์และงานวิจัย :

เกรียงไกร พัฒนะโชติ. “วัฒนธรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

ณัฐกาญจน์ เข้มนาค. “พฤติกรรมทางการเมืองในการออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งทั่วไป ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ในตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา”. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

ปิ่นอนงค์ ทองบ่อ. “การเสริมสร้างความเข้าใจการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพระอินทราชา อำเภอบางปะอิน จังหวัด

- พระนครศรีอยุธยา”. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.
- ปิยะรัตน์ สนั่นแจ้ง. “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีประชาชน กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. ๒๕๖๒”, รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง, (วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๖๑).
- พระจักรพงษ์ อนุตตโร (วงษ์โพธิ์). “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อจริยธรรมของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์”. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.
- พระสร้อยทอง ปญญาวุธ (ประทุมทอง). “การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตตำบลเมืองเตา อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม”. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.
- พันธุ์ทิพา อัครธีรนัย. “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครนายก : ศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ. ๒๕๕๙”. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง วิทยาลัยสื่อสารการเมือง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๕๙.
- เพ็ญพิมล วิภาคทรัพย์. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร”. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๕๒.
- ยงยุทธ พงษ์ศรี. “ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดปทุมธานี : ศึกษาในช่วงเวลาปี พ.ศ. ๒๕๖๒”. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง. วิทยาลัยสื่อสารการเมือง : มหาวิทยาลัยเกริก, ๒๕๖๑.
- รัตนา สารักษ์. “การส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองของประชาชนใน อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง”. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วิจิตร เกิดน้อย. “พฤติกรรมทางการเมืองในการเลือกตั้งทั่วไปของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในตำบลไทยวาสา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม”. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๓.
- สีขาริสมิ วาแหม. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในระดับท้องถิ่นในอำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส”. สารนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, ๒๕๕๘.

อักษร ทองพลอย. “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี กรณีเลือกตั้งซ่อม พ.ศ. ๒๕๕๔”. **การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๕๕.**

(๔) สื่อออนไลน์ :

คณิน บุญสุวรรณ. ระบบการเลือกตั้งแบบใหม่: แบบจัดสรรปันส่วนผสม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: http://library2.parliament.go.th/ejournal/content_af/2559/mar2559-2.pdf [๑๒ เมษายน ๒๕๖๓]

ชงคชาญ สุวรรณมณี. การเลือกตั้งครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.parliament.go.th/libraly> [๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๓].

วิทยากร เชียงกุล. หลักการของระบอบประชาธิปไตย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://witayakornclub.wordpress.com/2007/06/26/democratic/> [๑๑ เมษายน ๒๕๖๓].

มติชนออนไลน์. ปทุมธานี ประชาชนจำนวนมาก ตื่นตัวออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.matichon.co.th/region/news_1421218 [๒๘ มกราคม ๒๕๖๓].

ยุทธพร อิศรชัย. ข้อดี-ข้อเสียระบบบัตรเลือกตั้งใบเดียว. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.khoasod.com/parliament> [๑๑ เมษายน ๒๕๖๓].

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. การมีส่วนร่วม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : https://www.ect.go.th/ewt/ewt/ect_th/news_page.php?nid=767. [๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓].

บรรณานุกรม (ต่อ)

สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์. ข้อดี-ข้อเสียระบบบัตรเลือกตั้งใบเดียว. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.khoasod.com/parliament> [๑๑ เมษายน ๒๕๖๓].

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ. คำเฉพาะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.opdc.go.th/special.php?spc_id=2&content_id=337. [๑๒ เมษายน ๒๕๖๓].

โคทม อาริยา. ข้อดี-ข้อเสียระบบบัตรเลือกตั้งใบเดียว. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา : <http://www.khoasod.com/parliament> [๑๑ เมษายน ๒๕๖๓].

(๕) รายนามผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สัมภาษณ์ พระครูปลัดปรีชา คนธโก, ดร., รักษาการเจ้าอาวาสวัดแสงสวรรค์

สัมภาษณ์ ดร.เดชา กลิ่นกุสุม, อดีตนายกเทศมนตรีนครรังสิต

สัมภาษณ์ นายเยี่ยม เทพธัญญะ, อดีตประธานสภาเทศบาลนครรังสิต

สัมภาษณ์ นางนันทนีย์ วัฒนภิโกวิท, อดีตสมาชิกเทศบาลนครรังสิต

สัมภาษณ์ นายอุดม โพนินำแสง, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแสงสรรค์

สัมภาษณ์ อาจารย์ ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า, อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต ภาควิชา
รัฐศาสตร์

สัมภาษณ์ นายพิเชษฐ ศรีคำดอกแค, ประธานชุมชนซอยดี

สัมภาษณ์ นายชัยชนะ นุชประเสริฐ, ประธานชุมชนสะพานแดง

๒. ภาษาอังกฤษ :

Best and Jane V Kahn. **Research in Education**. 7th edition, Boston: Allyn and Bacon, 1993.

Almond. “Comparative Political Systems”. **The Journal of Politics** Vol. 18, no. 3 (1956): 391–409.

Almond. Gabriel A. and Powell, G. Bingham. **Comparative Politics: A Development Approach**. Boston: Little Brown and Company, 1966.

Anthony Downs. **An Economic Theory of Democracy**. New York: Harper & Row, 1957.

Bryant and White. **Political Analysis Technique and Practice**. Belmont Calif Wadsworth, 1982.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Davis Keith. **Human Behavior of World-Man Relations and Organization Behavior**. New York: Mc Graw –Hill Book Co, 1972.

Erwin, **Participation Management: Concept Theory and Implementation Participation Management : Concept Theory and Implementation**. Atlanta: Georgia State University, 1976.

Gurevitch, Michael and Blumler, Jay G. “Linkages between the Mass Media and Politics: a model for the analysis of political communications systems”, in **Mass Communication and Society**. Curran. Gurevitch and Woollacott (eds.), London: Edward Arnold and Open University Press, 1977.

Hansen, Educational Administration and Organizational Behavior. (4th ed.). (Boston: Ally and Bacon, 1975.

Johnson Doyle Paul. **Sociological Theory**. New York: John Wiley & Son, 1981.

Richard G. Niemi. and Herbert F. Weisberg. **Controversies in Voting Behavior**. Washington D.C.: Congressional Quarterly, 1984.

- V.O. Key. **The Responsible Electorate: Rationality in Presidential Voting 1939-1960.** Cambridge. Belknap: pren of Harvard University Press, 1966.
- Verba. Sidney and Norman H. Nie. **Participation in America: Political Democracy and Social Equality.** New York: Harper & Row, 1972.
- Yamane. Taro. **Statistics: An Introductory Analysis.** Third edition. New York: Harper and Row Publication, 1973.
- Huntington, S.P. & Nelson, M. **No Easy Choice: Political Participation in Developing Countries.** Cambridge: Harvard University Press, 1976.
- John M. Cohen and Norman T. Uphoff Cohen, **Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation.** Rural Development. Committee Center for International Studies. Cornell University, 1981.
- MacKuen and Brown. **Organizational Theory and Management: A Macro Approach.** New York: John Wiley & Sons, 1987.
- March, J. G., & Olsen, J.P. **Rediscovering Institutions: The Organizational Basis of Politics.** New York: The Free Press, 1989.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Maslow A. H. **Motivation and Personality.** New York: Harper & Row Publishing, 1954.
- Nie, N.H. and Verba S.. **Participation in America : Political Democracy and Social Equality.** New York: Harper & Row, 1975.
- Nie, Powell & Priwitt. **Political Participation: in Handbook Political Sciences: Non Government Politic.** Reading by Greentein, I. Fred and Polsby. W. Nelson. Massachusett: Adison Wesley, 1969.

ภาคผนวก

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์

แบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป
พ.ศ. 2562

คำชี้แจงแบบสอบถาม :

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อการศึกษาของนิสิตปริญญาโท สาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบข้อคำถามด้วยความมีอิสระ ตอบได้ตามความเป็นจริง คำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามไม่มีข้อใดถูกหรือผิด และในการตอบแบบสอบถามผู้ตอบไม่ต้องลงชื่อ ไว้ในแบบสอบถาม โดยคำตอบทั้ง ๓ ตอนของท่าน นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยและเป็นประโยชน์ ในทางวิชาการเท่านั้น

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น ๓ ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะทั่วไป

ขอขอบคุณทุกท่านที่เสียสละเวลาเอื้อเพื่อให้ข้อมูลเป็นอย่างดี

(พระสุชาติ สุชาติ)

นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชา รัฐศาสตร์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัว

คำชี้แจง แบบสอบถามที่เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป เมื่ออ่านข้อความแล้วโปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงหรือเติมคำในช่องว่างซึ่งตรงกับความเป็นจริงในปัจจุบันของท่านให้ครบถ้วน

๑. เพศ	☐ ๑. ชาย	☐ ๒. หญิง
๒. อายุ	☐ ๑. อายุ 18 - 26 ปี	☐ ๒. อายุ ๒7 - ๓5 ปี
	☐ ๓. อายุ ๓6 - 44 ปี	☐ ๔. อายุ 44 - 52 ปี
	☐ ๕. อายุ 53-60 ปี	
๓. สถานภาพการสมรส	☐ ๑. โสด	☐ ๒. สมรส
	☐ ๓. หย่าร้าง	☐ ๔. หม้าย

๔. ระดับการศึกษา

๑. ประถมศึกษา (ป.๔ , ป.๖ หรือ ป.๗)   ๒. มัธยมศึกษา (ม.๑ , ม.๓)
๓. ป.ว.ช. / ป.ว.ส. หรือ อนุปริญญา   ๔.ปริญญาตรี
๕. สูงกว่าปริญญาตรี   ๖. อื่น ๆ

๕. รายได้ต่อเดือน

๑. ต่ำกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท   ๒. ระหว่าง ๑๐,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท
๓. ระหว่าง ๑๕,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท   ๔. ระหว่าง ๒๐,๐๐๑ - ๒๕,๐๐๐ บาท
๕. ระหว่าง ๒๕,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท   ๖. สูงกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

๖. การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

๑. หนังสือพิมพ์   ๒. โทรทัศน์
๓. สื่อบุคคล   ๔. วิทยุ
๕. การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน
๖. สื่ออื่นๆ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ ทวิตเตอร์ TV online

ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย $\checkmark$ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงช่องเดียว ระดับความคิดเห็นในแต่ละข้อมีความหมายดังต่อไปนี้

มากที่สุด	หมายถึง ท่านมีพฤติกรรมและการรู้คิดดังกล่าวในระดับ	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
มาก	หมายถึง ท่านมีพฤติกรรมและการรู้คิดดังกล่าวในระดับ	เห็นด้วย
ปานกลาง	หมายถึง ท่านมีพฤติกรรมและการรู้คิดดังกล่าวในระดับ	ไม่แน่ใจ
น้อย	หมายถึง ท่านมีพฤติกรรมและการรู้คิดดังกล่าวในระดับ	ไม่เห็นด้วย
น้อยที่สุด	หมายถึง ท่านมีพฤติกรรมและการรู้คิดดังกล่าวในระดับ	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ลำดับ	ข้อความ	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
ด้านประชาสัมพันธ์						
๑.	ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบ					

ลำดับ	ข้อความ	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๒.	ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบ					
๓.	ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบ					
๔.	ท่านมีส่วนร่วมในการแจกเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ					
๕.	ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ					
๖.	ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องให้ประชาชนได้รับทราบ					
๗.	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง					
๘.	ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง					
๙.	ท่านเข้าร่วมงานในสังคมตามปกติ					
๑๐.	ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนในการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง					
ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง						
๑.	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปตั้งแต่ท่านเป็นบุคลากรของเทศบาลนครรังสิต					
๒.	ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้ง					
๓.	ท่านมีความตั้งใจที่จะไปเลือกตั้งเมื่อถึงกำหนดเลือกตั้ง					
๔.	ท่านตั้งใจอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งแก่ประชาชนอย่างเต็มที่					
๕.	แม้ท่านจะเป็นบุคลากรของเทศบาลนครรังสิต ท่านก็ยินดีไปเลือกตั้งร่วมกับประชาชนทั่วไป					
๖.	ไม่มีอิทธิพลใดที่ทำให้ท่านไขว่เขวในการใช้สิทธิเลือกตั้ง					
๗.	ท่านมีอิสระอย่างเต็มที่ในการใช้ดุลยพินิจของตนเองในการใช้สิทธิเลือกตั้ง					
๘.	การปฏิบัติงานในเทศบาลนครรังสิตเป็นอุปสรรคในการใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน					
๙.	ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					

ลำดับ	ข้อความ	มากที่สุด (๕)	มาก (๔)	ปานกลาง (๓)	น้อย (๒)	น้อยที่สุด (๑)
๑๐.	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเนื่องจากเป็นหน้าที่ที่เทศบาลนครรังสิตกำหนดให้ท่านปฏิบัติ					

ตอนที่ ๔ ข้อเสนอแนะทั่วไปเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไป

คำชี้แจง ให้ท่านแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

๑. ความคิดเห็นด้านการประชาสัมพันธ์ หรือการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

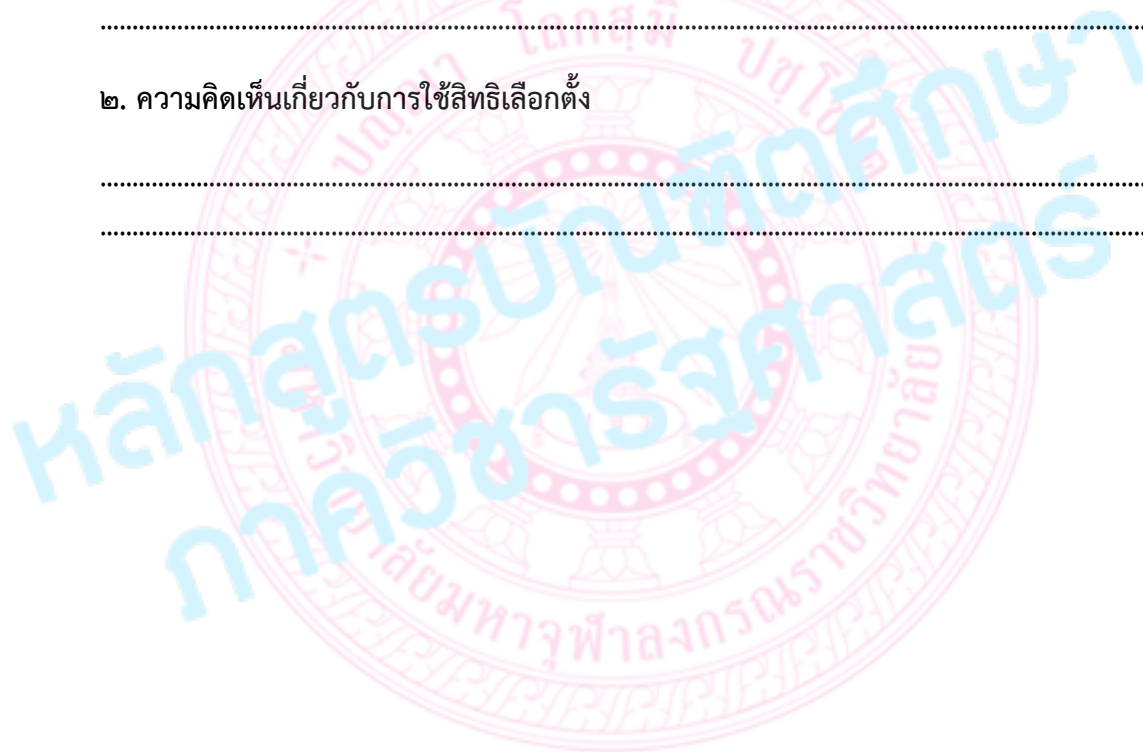
.....

.....

๒. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง

.....

.....

ภาคผนวก ข

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

(Index of Congruence : IOC)

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์เป็นรายข้อ (IOC) ของแบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรเทศบาลนครรังสิต จังหวัดปทุมธานี ในการไปใช้
สิทธิเลือกตั้งทั่วไป เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๖๒

ที่		ผู้เชี่ยวชาญคนที่					สรุปและแปลผล		
		๑	๒	๓	๔	๕	รวม	ค่า IOC	แปลผล
๑	ด้านการประชาสัมพันธ์								
	๑) ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในครอบครัวได้รับทราบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๒) ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้สมาชิกในชุมชนได้รับทราบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๓) ท่านมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งแล้วแจ้งให้ประชาชนได้รับทราบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๔) ท่านมีส่วนร่วมในการแจกเอกสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๕) ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ประชาชนได้รับทราบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๖) ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องให้ประชาชนได้รับทราบ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๗) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

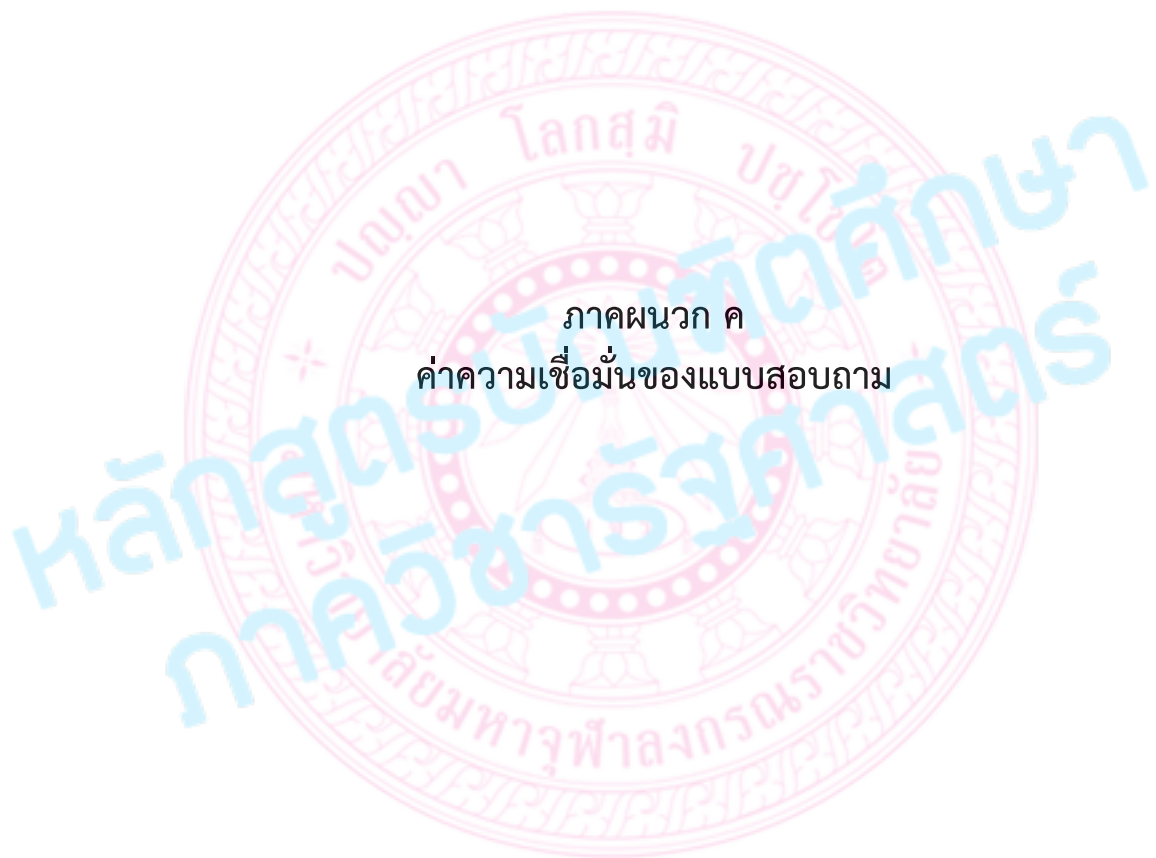

	๘) ท่านมีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัตถุประสงค์ด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๙) ท่านเข้าร่วมงานในสังคมตามปกติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๑๐) ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนในการสนับสนุนการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒	ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง								
	๑) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งทั่วไปตั้งแต่ท่านเป็นบุคลากรของเทศบาลนครรังสิต	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๒) ท่านให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเลือกตั้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๓) ท่านมีความตั้งใจที่จะไปเลือกตั้งเมื่อถึงกำหนดเลือกตั้ง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๔) ท่านตั้งใจอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งแก่ประชาชนอย่างเต็มที่	-๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
	๕) แม้ท่านจะเป็นบุคลากรของเทศบาลนครรังสิต ท่านก็ยินดีไปเลือกตั้งร่วมกับประชาชนทั่วไป	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๖) ไม่มีอิทธิพลใดที่ทำให้ท่านไขว่เขวในการใช้สิทธิเลือกตั้ง	-๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
	๗) ท่านมีอิสระอย่างเต็มที่ในการใช้ดุลยพินิจของตนเองในการใช้สิทธิเลือกตั้ง	-๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๓	๐.๖๐	ใช้ได้
	๘) การปฏิบัติงานในเทศบาลนครรังสิตเป็นอุปสรรคในการใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

	๙) ท่านมีส่วนร่วมในการแจ้งข่าวเกี่ยวกับการทุจริตการเลือกตั้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
	๑๐) ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งเนื่องจากเป็นหน้าที่ที่เทศบาลนครรังสิตกำหนดให้ท่านปฏิบัติ	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Reliability

Scale: ALL VARIABLES

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.957	68

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	234.43	717.909	0.895	0.956
a2	234.90	738.162	0.793	0.958
a3	234.37	732.516	0.801	0.957
a4	234.07	738.478	0.754	0.958
a5	234.13	738.257	0.797	0.958
a6	234.20	740.924	0.705	0.958
a7	234.57	713.495	0.751	0.956
a8	234.57	731.426	0.874	0.957
a9	234.47	716.257	0.896	0.956
a10	234.00	741.448	0.705	0.958
b1	234.50	716.879	0.835	0.956
b2	234.63	722.654	0.847	0.956
b3	234.50	725.017	0.764	0.957
b4	234.73	719.030	0.876	0.956
b5	234.57	713.495	0.738	0.956
b6	234.63	723.137	0.871	0.956
b7	234.67	715.540	0.820	0.956
b8	234.67	720.989	0.854	0.956
b9	234.73	712.961	0.840	0.956
b10	234.67	723.402	0.798	0.957

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ข้อมูล

หลักสูตรบัณฑิตศึกษา
ภาควิชารัฐศาสตร์

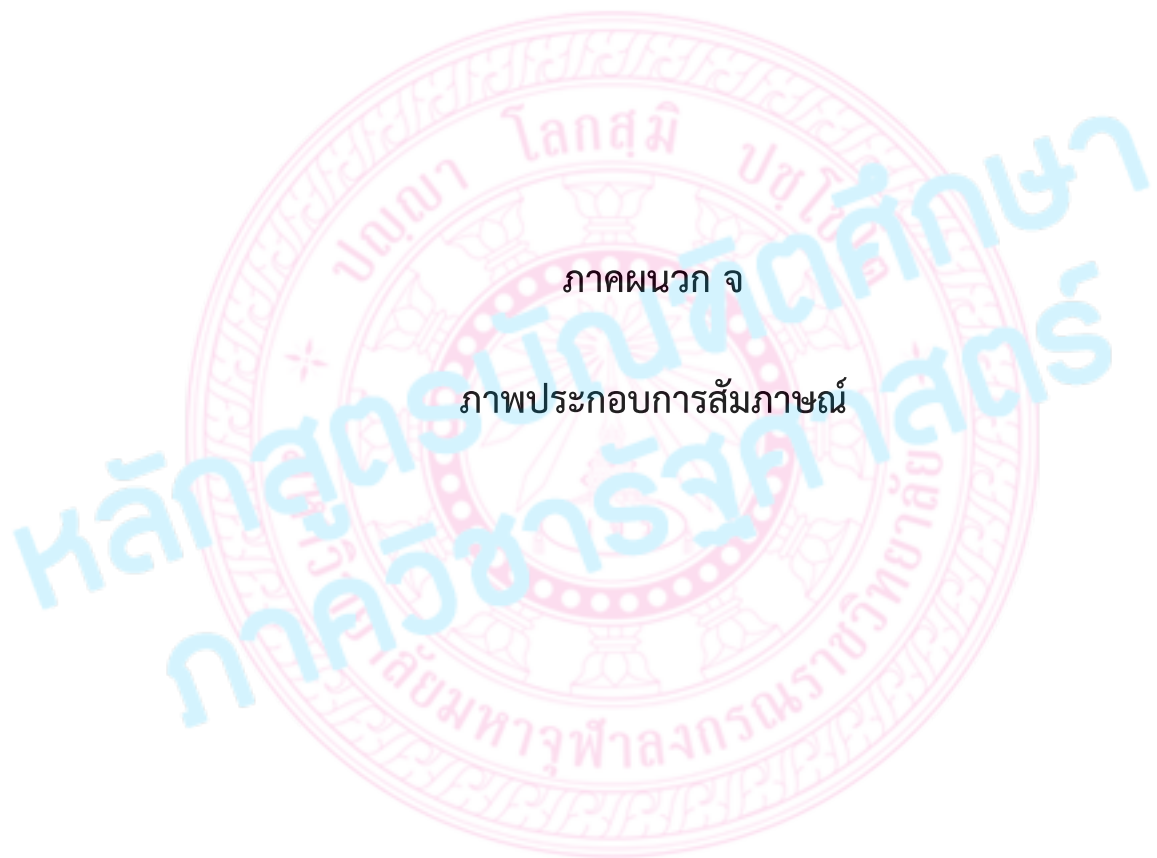

ภาคผนวก จ

ภาพประกอบการสัมภาษณ์

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน ๘ รูปหรือคน ได้แก่

๑. กลุ่มนักวิชาการด้านศาสนา	จำนวน ๑ รูป
๑. พระครูปลัดปรีชา คนธโก, ดร.	รักษาการเจ้าอาวาสวัดแสงสรรค์
๒. กลุ่มผู้นำทางการเมือง	จำนวน ๓ คน
๑. ดร.เดชา กลิ่นกุสม	อดีตนายกเทศมนตรีนครรังสิต
๒. นายเยี่ยม เทพธัญญะ	อดีตประธานสภาเทศบาลนครรังสิต
๓. นางนันทนีย์ วัฒนภิโกวิท	อดีตสมาชิกเทศบาลนครรังสิต
๓. กลุ่มนักวิชาการด้านการศึกษา	จำนวน ๑ คน
๑. นายอุดม โปธินำแสง	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแสงสรรค์
๔. กลุ่มนักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์	จำนวน ๑ คน
๑. อาจารย์ ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า	อาจารย์หลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์
๕. กลุ่มผู้นำชุมชน	จำนวน ๒ คน
๑. นายพิเชษฐ ศรีคำดอกแค	ประธานชุมชนซอยดี
๒. นายชัยชนะ นุชประเสริฐ	ประธานชุมชนสะพานแดง

พระครูปลัดปรีชา คณฺโถ, ดร.
รักษาการเจ้าอาวาสวัดแสงสรรค์

ดร.เดชา กลิ่นกุสม
อดีตนายกเทศมนตรีนครรังสิต

นายเยี่ยม เทพธัญญะ
อดีตประธานสภาเทศบาลนครรังสิต

นางนพนีย์ วัฒนภิโกวิท
อดีตสมาชิกเทศบาลนครรังสิต

นายอุดม โปธิंनाแสง
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดแสงสรรค

อาจารย์ ดร.อภิญา ฉัตรช่อฟ้า
เลขานุการหลักสูตรรัฐศาสตรบัณฑิตภาควิชารัฐศาสตร์

นายชัยชนะ นุชประเสริฐ
ประธานชุมชนสะพานแดง

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย) : พระสุชาติ สุชาติ (สวน)
- วัน/เดือน/ปี : วันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๒๘
- สถานที่เกิด : ๑๙ หมู่ ๑ บ้านโพธิ์เรียง ต.โอปราสาท อ.มงคลบุรี
จ.บันเตียน เมียนจาย
- ที่อยู่ปัจจุบันที่สามารถติดต่อได้ : วัดแสงสรรค์ ต.ประชาติปัตย์ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี ๑๒๑๓๐
- การศึกษา : นักธรรมชั้น เอก สำนักเรียนวัดเขื่อนเขต (พระอารามหลวง)
จ.ปทุมธานี
- : มัธยมศึกษาตอนปลาย วิทยาลัยสันโทรมุข กรุงเทพมหานคร
ประเทศกัมพูชา
- : ปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาจิตวิทยา)
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- : รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) รุ่นที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๒
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ตำแหน่งทางคณะสงฆ์ของประเทศกัมพูชา : สมณศักดิ์ที่ พระครูมงคลมุนีโสภณ
ผู้ช่วยส่วนพระองค์ สมเด็จพระอัครมหาสังฆราชาธิบดี กิตติอุทเทส
บัณฑิตเทพวงศ์
- สมเด็จพระสังฆราชฝ่ายมหานิกายในพระราชอาณาจักรกัมพูชา
วัดอุณาโลม กรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา
- ติดต่อ : ๐๖๑-๖๗๕-๑๖๖๖